

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

2013 OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI UYGULAMALARINA İLİŞKİN
VELİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SELİN YAŞAR

ÇANAKKALE
KASIM, 2019

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşleri

Selin YAŞAR
(Yüksek Lisans Tezi)

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN

Çanakkale
Kasım,2019

Taahhütname

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

25.11.2019

Selin YAŞAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Selin YAŞAR tarafından hazırlanan çalışma, 25/11/2019 tarihinde yapılan tezsavunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10209772

Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza	
Prof. Dr.	Çavuş ŞAHİN		Danışman
Dr. Öğr. Üyesi	Haydar DURUKAN		Üye
Dr. Öğr. Üyesi	Gökhan ILGAZ		Üye

Tarih:

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü/Müdürü

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşleri

Selin YAŞAR

Özet

Okul öncesi eğitim çocuğun hayatında 0-72 aylık dönemi kapsar ve gelişim alanlarına etkisi büyüktür. Bu dönemde nitelikli ve iyi planlanmış bir okul öncesi eğitim programı çocuğun yaşamında büyük öneme sahiptir. Okul öncesi eğitim programının bu denli önemli olması sebebiyle gerektiği zaman ve belirli periyotlarla geliştirilmesi okul öncesi eğitim için belirlenen hedeflere ulaşılması açısından faydalı olacaktır. Bu tez, 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na yönelik veli görüşlerini incelemektedir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'na yönelik veli görüşlerini belirlemek tezin temel amacını oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın evrenini Çanakkale Merkez ilçesi ve Ayvacık ilçesi Korubaşı köyünde bulunan okul öncesi öğrencilerinin velileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini olan 91 kişi bu evrenden random olarak seçilmiştir. Araştırmada devlet okulu ve özel okulda öğrenim gören öğrencilerin velileri yer almaktadır. Araştırmaya katılan velilerden çocukları devlet okullarında eğitim gören 66 adet veli ve çocukları özel okullarda eğitim gören 25 adet veli bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama ölçeği uygulanmıştır. Velilerden toplanan verilerin analizi SPSS 21.0 sürümü ile yapılmıştır. Analiz sonuçları ayrıntılı olarak tablolar halinde yorumlarıyla birlikte verilmiştir. Araştırma hem nicel hem de nitel olarak karma bir yöntemle oluşturulmuş olup verilerin toplanma yöntemi olarak ise kişisel bilgiler formu, 5'li Likert tipi 42 maddeden oluşan ölçek ve 4 açık uçlu soru yardımıyla oluşturulmuş görüşme formu kullanılmıştır. Bu araştırmanın nicel olan bölümünden 91 adet anket ve nitel olan bölümünden ise 30 adet görüşme formu elde edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve sonuçlara göre; araştırmanın değişkenleri olan cinsiyet, medeni durum, yaş ve gelir durumu ile velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim

Programı'na ilişkin görüşleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ancak; velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'na ilişkin görüşleri ile yaşanan yer, çocukların devam ettiği okul türü ve velilerin eğitim durumu arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, okul öncesi eğitim programı, veli görüşleri.

Parental Views About The Preschool Education Program Of 2013

Selin YAŞAR

Abstract

Pre-school education covers the 0-72 month period of the child and has a great impact on the development areas. In this period, a qualified and well-planned pre-school education program has a very important place in the child's life. Since the pre-school education program is so important, it should be developed when necessary and at regular intervals to achieve the targets set for preschool education. This thesis examines the parental views of the 2013 MEB Preschool Education Program. The main purpose of the thesis is to determine the parental views of the 2013 Preschool Education Program.

The population of this study was composed of the parents of pre-school students in the village of Korubaşı in the south of the city Çanakkale in Ayvacık province and in the city centre of Çanakkale. The sample of the study consisted of 91 individuals randomly selected from this population. Those were the parents of the students in both public and private schools. There were 66 parents who participated in the study whose children were educated in a public school and 25 parents whose children were educated in a private school.

In order to collect data, the data collection scale prepared by the researcher was applied. SPSS version 21.0 was used to analyze the data collected from parents. The results of the analysis are given in details in tables with their comments. The research was conducted with a mixed method, where quantitative and qualitative methods were analyzed, and a personal information form and a semi-structured interview form consisting of 42 items of 5-point Likert type and 4 open-ended questions were used as data collection tools. 91 questionnaires were obtained from the quantitative part and 30 interview forms were obtained from the qualitative part.

According to the findings and results; there were no significant differences between the variables of the study, gender, marital status, age and income, and parents' views on the 2013 Preschool Education Program. However, according to the opinions of parents regarding the 2013 Pre-school Education Program, there is a significant difference between the place of residence, the type of school that the children attend and the educational level of the parents.

Key Words: Preschool, Preschool Education, Parental Views.

Önsöz

Okul öncesi eğitim programı, çocuğun en hızlı gelişim dönemi olan 0-72 aylık dönemde çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyerek potansiyelinin en üst düzeyine ulaştırmayı hedefler. Birey, gelişim alanlarından en hızlı okul öncesi evresinde geçmektedir, kritik dönemler bu evrede bulunmaktadır ve çocuğun ileride nasıl bir birey olacağı hususunda okul öncesi dönemin büyük payı vardır. Bu nedendir ki, nitelikli bir okul öncesi eğitim programının bireyin yaşamında rolü büyüktür.

2013 senesinde faaliyete geçmiş olan okul öncesi eğitim programı, çocuğun bütün gelişim alanlarına yönelik iken aynı anda çocuğa bilgiyi ezber olarak vermek yerine çocuğun yaparak-yaşayarak bilgiyi kendisinin bulmasını amaç edinmektedir. Çocuğun 'öğrenmeyi öğrenmesini' istemektedir. Çocuğu aktif kılan programın amaçlarına ulaşması için, okulda doğru uygulanması kadar evde ailenin bilinçli şekilde çocuğa yaklaşması önemlidir. Okul öncesi eğitim programının; hedeflerine ne kadar ulaşabildiği, amaçları doğrultusundaki uygulamaların ne kadar faydalı olduğu, eksiklikler varsa bunların neler olduğu ve nasıl giderilebileceği, programın nasıl geliştirilebileceği önemli noktalardır. Araştırmada okul öncesi eğitim programı uygulamalarına yönelik veli görüşleri ve bunları ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu araştırmayı hazırlarken benden desteğini esirgemeyen, her daim bana yol gösteren saygıdeğer tez danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Çavuş Şahin'e teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışma sürecinde yanımda olan ve bana destek olan başta sevgili ailem olmak üzere, bana emek veren ve bugünlere gelmemi sağlayan tüm öğretmenlerime teşekkür ederim.

Selin YAŞAR

Çanakkale 2019

İçindekiler

Onay.....	i
Özet.....	ii
Abstract.....	iv
Önsöz.....	vi
İçindekiler.....	vii
Kısaltmalar.....	x
Tablolar Listesi.....	xi
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu.....	4
Araştırmanın Amacı.....	9
Araştırmanın Önemi.....	9
Problem Cümlesi.....	11
Alt Problemler.....	11
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	12
Araştırmanın Varsayımları.....	12
Tanımlar.....	12
Bölüm I: Kuramsal Çerçeve.....	14
Okul Öncesi Eğitim.....	14
Okul Öncesi Eğitimin Önemi.....	15
Dünya’da Okul Öncesi Eğitime Genel Bir Bakış.....	21
Almanya’da Okul Öncesi Eğitim.....	23
Fransa’da Okul Öncesi Eğitim.....	29
Finlandiya’da Okul Öncesi Eğitim.....	33
Singapur’da Okul Öncesi Eğitim.....	37

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitime Genel Bir Bakış.....	39
Osmanlı’da Okul Öncesi Eğitim.....	40
Cumhuriyet Döneminde Okul Öncesi Eğitim.....	44
Okul Öncesi Eğitim Programı’nda Yapılandırmacı Yaklaşımın Etkisi.....	48
Türkiye’de Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programları.....	52
1994 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	59
2002 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	61
2006 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	64
2013 Okul Öncesi Eğitim Programı.....	66
Bölüm II: Yöntem.....	77
Araştırmanın Modeli.....	77
Araştırmanın Evren Ve Örneklemi.....	77
Veri Toplama Araçları.....	78
Verilerin Toplanması.....	80
Verilerin Analizi.....	81
Bölüm III: Bulgular.....	83
Değişkenlere İlişkin Veri Analizi.....	92
Araştırmanın Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	92
Araştırmanın İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	93
Araştırmanın Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	94
Araştırmanın Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	95
Araştırmanın Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	96
Araştırmanın Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	96
Araştırmanın Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	97
Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	104

Tartışma.....	104
Sonuçlar.....	108
2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşleri Ölçeğinden Elde Edilen Genel Sonuçlar.....	108
2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşlerinin Değişkenlere İlişkin Sonuçları.....	110
Öneriler.....	112
a) Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	112
b) Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	113
Kaynakça.....	114
Ekler.....	119

Kısaltmalar Listesi

- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- OÖEP** : Okul Öncesi Eğitim Programı
- 2013 OÖEP** : 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı
- SPSS** : Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistiki Veri Analiz Programı)

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Türkiye’de Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programlarının Temel Özellikleri.....	74
2	2006 Oöep İle 2013 Oöep Karşılaştırılması.....	76
3	Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	78
4	2013 Meb Okul Öncesi Eğitim Programı İle İlgili Veli Görüşleri İçin Betimsel Bulgular.....	84
5	Veli Görüşlerinin Maddelere Göre Dağılımı.....	88
6	Katılımcı Görüşlerinde Cinsiyet Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Mann- Whitney U Testi Bulguları.....	93
7	2013 İlköğretim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Medeni durum Değişkenine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	94
8	2013 İlköğretim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Yaşanan Yer Değişkenine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	94
9	Katılımcı Görüşlerinde Okul Türü Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları.....	95
10	Katılımcı Görüşlerinde Yaş Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	96
11	Katılımcı Görüşlerinde Aylık Gelir Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	97

12	Katılımcı görüşlerinde eğitim durumu gelir değişkenine göre anlamlı farklılıklara ilişkin Kruskal Wallis testi bulguları.....	98
----	--	----

Giriş

Eğitim yüzyıllardan beridir filozofların, eğitimcilerin ve devlet adamlarının düşünüp üzerinde yorumlar yaptığı bir konu olmaktadır. Eğitim, bireylerin nasıl olacağını şekillendirerek toplumlara yön vermektedir. Okul öncesi eğitimin düşünsel temeline baktığımızda; Aristo insanın sosyal bir varlık olduğunu belirterek eğitimde sosyalleşmenin önemine dikkat çeker ve ayrıca eğitimin üç unsuru bulunduğunu söyler; “bireysel tabiat, alıştırma ve aydınlatma”. Aristo, ‘bireysel tabiat’ diyerek eğitimde bireysel farklılıkları göz önünde bulundurup buna göre davranmanın önemine dikkat çeker. Aristo, bu söylemiyle çocuğun bireysel farklılıklarına uygun erken çocukluk eğitiminin öncüsü olarak görülür. Öğretmeni Platon eğitimde oyunun etkisine dikkat çeker.

Eğitim kavramı çoğu düşünür ve eğitimci tarafından farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bu tanımlamalardaki farklılık, onların eğitime farklı bakış açlarına sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Senemoğlu’na (2005) göre eğitim, bireylerin sahip oldukları kişiliklerini besleme süreçleri ve insana yapılan yatırım şeklinde anlaşılmalıdır. Sönmez (2007) ise eğitimi “fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyokimyasal değişiklikler oluşturma süreci” olarak görmektedir. En genel anlamda ise Ertürk’ün (1982) de ifade ettiği gibi eğitim “istendik davranış oluşturma” veya “istendik davranış değiştirme” olarak ele alınmaktadır (Başaran, 1996; Erdem, 2005; Senemoğlu, 2005; Sönmez, 1996; Tan, Kayabaşı ve Erdoğan, 2002). Eğitim, genel olarak “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı ve istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci” olarak tanımlanmaktadır. Bu aşamada bireylerin önceki davranışlarında farklılık oluşabileceği gibi daha evvel hiç göstermemiş olduğu bir hareketi de uygulamaya başlayabilecektir.

Eğitimin yönetim alanında kullanılan boyutuna eğitim yönetimi denilmektedir. Detaylandırılacak olursa literatürde yönetim konusundaki tüm kuramların eğitim alanlarında kullanılması ve bunun yanında yönetim ile ilgili tüm kaynakların eğitim sürecinin hedefe

ulaşılması konusunda kullanılması sonucu oluşan yönetim türüne eğitim yönetimi adı verilmektedir. Okullarda kullanılan eğitim yönetimi aynı zamanda iç ve dış etkenlerin koordinasyonunu sağlamakla yükümlüdür. Gerek öğrenci, öğretmen, veli ve diğer çalışanlar gibi iç etkenler; gerekse okul dışındaki çevre etkenlerin tümü ile sistematik bir koordinasyon sağlanarak eğitim sürecinin devam ettirilmesi gerekmektedir (Aydın, 2000).

İnsanlar, bebek olarak dünyaya gözlerini açtıkları an itibariyle hayatta kalma güdülerıyla sürekli olarak keşfetme ve öğrenme eğilimleri gösterir. Bu süreç ile birlikte etrafındaki canlılarla iletişim şekilleri geliştirerek zihninde gözlerini açtığı bu dünya için fikirler geliştirir. Yaşadığı ortama uyum sağlayabilmek için de başta beyin olmak üzere vücudunun tüm uzuvları ile adaptasyon sağlamaya çalışır. Bu adaptasyon süreci de tamamen beynin bilişsel süreçleri ile mümkün olmaktadır. İnsanların bu gelişim süreçlerinin en yoğun ve en önemli olduğu zaman ise doğumdan okul sürecine kadar olan kısımdır (Aral, 2011).

0-6 yaş dönem, çocuğun kişilik gelişiminin büyük ölçüde şekillendiği dönemdir ve çocuğun ileride nasıl bir birey olacağı büyük ölçüde 0-6 yaş dönemindeki yaşantıları sayesinde şekillenmektedir.

Çocukların beyin gelişiminin sağlıklı olması sonucunda dil öğrenme, bilişsel gelişim, sosyalleşme ve duygusal açıdan gelişimlerinin de düzgün olmasını sağlamaktadır. Çocukların kendilerine ait bir algı sistemi olduğu için hiçbir çocuk yetişkin seviyesinde düşünme eylemi gerçekleştiremez. Bu sebeple çocukların, okul sürecine kadarki dönemde başarılı oldukları eylemlerin geliştirilmesi ve bunun yanında onların kendilerine ya da çevrelerine zarar vermemek şartı ile özgür bir ortama gereksinimleri vardır. Başta ebeveynler olmak üzere yetişkin düzeydeki bireylerin çocuklar için gerek insanlarla gerekse çevrelerindeki nesnelere iletişimleri açısından kendilerinin tecrübelerini onlara aktarmaları gerekmektedir. Bu şekilde çocukların bu dönemde sağlıklı bir gelişim göstermeleri mümkün olacaktır (Oktay, 2007).

Literatüre göre okul öncesi eğitim süreçleri, çocukların gelecekteki kişiliğinin ve gelişim alanlarının geliştirilmesini hedef alan 0-6 yaş aralığındaki eğitim sürecini oluşturmaktadır. Bu süreç, bireylerin gelişimi ve büyümelerinin en hızlı kısmıdır ve bu süreçte çocuklar ebeveynlerinin ve çevrelerindeki yetişkin bireylerin desteğiyle birlikte gerçek potansiyellerini keşfedebilir ya da geliştirebilir (Aldgate vd, 2004). Çocuğa verilecek eğitimin bilişsel, dil, özbakım ve motor gelişimi gibi çocuk için gelişim ile ilgili bütün alanlara yönelik olması ve çocuğun potansiyelini ve yeteneklerini en üst seviyede desteklemesi gerekmektedir. Çocuk bu sayede kendine güvenli, kendini ifade edebilen ve geliştirebilen, yeteneklerinin farkında ve öğrenmeyi öğrenmiş bir birey olabilecektir. Çocukların gelişimi konusunda bu denli öneme sahip bir sürecin kaliteli bir şekilde yönetilmesi onların hedeflenen düzeyde eğitim seviyesine ulaşmasını sağlamaktadır. Aksi bir şekilde bu dönemde uygulanan yanlış ya da bilinçsiz uygulamalar ile hedeflenen eğitim seviyesine ulaşamadığı gibi çocukların kişilikleri ve gelişimleri için de kötü sonuçlar doğabilecektir.

İfade edilen bu hususlar ile oldukça önemli olduğu anlaşılan okul öncesi dönemde, faaliyet gösteren eğitim organlarının çocuk eğitimi konusunda başarıya ulaşabilmeleri; bazı ihtiyaçlar, çevresel etkenler ve belirlenen amaçlara hizmet edecek şekilde hazırlanmış programlara ihtiyaç duymaktadır (Büyükkaragöz, 1993). Bu aşamada hazırlanacak olan kaliteli eğitim programları sayesinde çocukların programdan kazanacakları katkı üst seviyelere çıkacaktır (Gültekin Akduman, 2013).

Bahsedilen tüm bu süreç ancak okul öncesi süreçte verilen nitelikli bir eğitim ile oluşabilmektedir. Bu tip bir eğitim ile çocuk merkezli, çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmesine fırsat sunan, öğretmenin 'bilgi dağıtıcı' değil 'bilgiye ulaşmada rehber ve yönlendiren' konumunda olduğu, çocuğa 'öğrenmeyi öğretene', aynı zamanda aile katılımı ve oyun yoluyla öğrenmeye odaklanarak çocuğu aktif kılmalıdır.

Ülkemizde okul öncesi dönem için özellikle 1952 itibariyle birçok eğitim programı kullanılmıştır. Bu programlar, gerek ülkenin eğitim geçmişinden alınan sonuçlar gerekse küresel olarak yapılmış araştırmalara göre geliştirilmiş ve ihtiyaçlara göre yeniden dizayn edilerek uygulanmıştır. Yakın dönemde ise 2006'da hazırlanmış olan okul öncesi eğitim programı, yine bazı ihtiyaçlar nedeniyle 2011 itibariyle revize edilmeye başlanmış, 2013 yılı ile birlikte de resmen faaliyete geçirilmiştir.

Bu çalışma ile de 2013 yılında uygulanmaya başlanmış olan okul öncesi eğitim programı bünyesindeki uygulamaların mevcut programa tabii tutulan çocukların velileri tarafından nasıl algılandığının araştırılması amaçlanmaktadır.

Problem Durumu

Okul öncesi eğitim, doğumdan ilk okula dek geçen süre içinde, bu yaşlardaki çocukların gelişim düzeylerine ve farklılıklarına uyumlu, değişik ve zengin ortamlar sunan ve çocuklara tüm gelişim dönemleri içinde içinde buldukları kültürel değerler ve sosyal özelliklerle birlikte desteklenen eğitim sürecidir (Oğuzkan ve Oral, 2003). Burada okul öncesi eğitimi, çocukların gelecekteki hayatlarına doğrudan tesir ettiğinden, çocukların pozitif karakterli büyütülebilmesi için bu dönemin çok iyi kavranması ve en iyi koşulların sağlanması gerekmektedir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2011). Bu dönemlerinde çocukların gelişimi oldukça hızlı ve öğrenme kapasiteleri büyük olduğundan karakteristik temellerini bu dönemde oluşturmakta ve ilerideki hayatlarına yön vermektedir (Gunnar ve Barr, 1998; Oktay, 2010).

Çocuk için hayatının ileriki yıllarını büyük oranda etkileyecek olan okul öncesi dönem (0-6 yaş); çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, dil, motor gelişimi ve öz bakım becerileri olmak üzere tüm gelişim alanlarını etkiler. Çocuk, bu dönemde keşfetmeye ve öğrenmeye programlıdır. Çevresel uyaranlara karşı büyük bir ilgisi ve öğrenme isteği vardır. Çocuğun merakının ve öğrenme isteğinin böylesine yoğun olduğu bu dönemde çevre çocuğun gelişimine göre düzenlenmelidir. Çocuğun gelişim alanlarına uygun hazırlanmış, çocuğun potansiyelini en

üst düzeyde kullanmasını sağlayabilecek, yaparak-yaşayarak öğrenmesine fırsat sunacak zengin uyarıcılardan oluşan bir çevre oluşturulmalıdır.

Çocuk, okul öncesi dönemde 'kritik dönemler'den geçer ve çocuğun öğrenmesi gereken davranışı öğrenmesi gerektiği zamanda edinmesi anlamına gelen 'kritik dönemler' çocuğun 0-6 yaş döneminde büyük önem taşır. Çocuk, davranışı, edinmesi gerektiği zamanda edinmediğinde ileride bu durum sorunlara yol açmaktadır.

Çocuğun gelişim alanlarında büyük rol oynayan okul öncesi eğitim sürecinde çocukların doğru eğitim almaları şarttır. Bu da ancak nitelikli bir okul öncesi eğitim programı ile mümkün olabilmektedir.

Günümüzde birçok değişim yaşanmakta ve çağın koşulları, olanakları günden güne değişebilmektedir. Çağın koşulları devamlı değişirken okul öncesi eğitim programlarının aynı kalmasını beklemek büyük bir yanlış olacaktır. Günümüz olanakları değiştikçe okul öncesi eğitim programlarının da değişmesi ve güncellenmesi kaçınılmazdır. Nitelikli bir okul öncesi eğitim programı; çocuğun gelişim alanlarını her yönden destekleyen, yaratıcılığını ön plana çıkaran, çocuğun aktif katılımını hedef alan, kazanım-göstergeleri çocukların tüm gelişim alanlarına hitap edebilecek şekilde oluşturulan, çocuğa günlük yaşam deneyimleri sunabilen özelliklerde olmalıdır. Bu da okul öncesi eğitim programının devamlı olarak incelenmesi, teoride yer alan unsurların hayata geçirilip geçirilmemesiyle ilgili değerlendirmelerin yapılması ve geribildirimler aracılığıyla geliştirilmesi ve güncellenmesi ile mümkün olabilir. Bu nedenle; çocuğu okul eğitime devam eden velilerin yaş, cinsiyet, eğitim seviyeleri, gelir durumları, medeni durumları ikamet ettikleri yer ve çocuklarının devam ettiği okul türleri değişkenleri göz önünde bulundurularak 2013 yılı Okul Öncesi Eğitim Programı sürecini kapsayan unsurlarla alakalı (programın çocuk merkezli olması, öğrenme merkezleri, programda yer alan etkinlikler, aile katılımı, değerler eğitimi, ürün dosyaları, programa yönelik uygulamalar) görüşleri analiz edilecektir.

Araştırmayla ilgili benzerlik farklılık gösteren ilişkili kaynaklar incelenecek olursa;

Kurtuldu (2010), yaptığı çalışmada; Kocaeli ili Darıca, Gebze, Dilovası ve Çayırova ilçelerinde bulunan MEB'e bağlı resmi ve bağımsız olarak görev yapan anaokulları ve bunun yanında himayesinde ana sınıfları bulunan ilkokullardaki öğretmenler ve bu kurumlara giden çocukların velilerinin görüşlerini incelemiştir. Tesadüfi (random) örnekleme ile seçilen 216 öğretmen ve 526 veli ile çalışmıştır. Bu araştırma doğrultusunda okul öncesi öğretmenleri okul aile ilişkilerinde velilerle kısmen sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler 'velilerin çocukları ve kendileri hakkında öğretmenle bilgi alışverişini kabul etme' ve 'çocuklarının okul yönetimi tarafından düzenlenen sosyal etkinliklerde bulunmasını isteme' konularında sorun yaşamadıklarını; bunun dışındakilerde kısmen de olsa sorun yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir. Sınıf mevcudunun fazla olduğu sınıflarda veliyle birebir iletişim, yüz yüze görüşme ve ev ziyaretleri konularında daha çok sorunlar yaşandığını ileri sürmektedirler. Veliler ise yapılan araştırma sonucunda aile katılımı ve okul-aile ilişkilerinde hemen hemen hiç sorun yaşamadıklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Fakat ev ziyaretlerinde bulunulması konusunda orta düzeyde olarak sorun yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Köksal ve arkadaşları (2016), yaptıkları "okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi" çalışmalarında; Konya sınırları içerisindeki gerek özel gerekse resmi kurumlarda faaliyet gösteren anasınıflarında görevli olan toplam 40 adet öğretmenin görüşlerini nitel ölçekli araştırmalardan yarı yapılandırılmış tip görüşme uygulamak suretiyle incelemişlerdir. Yapılan veri analizinde daha çok betimsel çözümleme tekniğinden yararlanılarak ortaya çıkan bulgular nicel şekilde verilmiştir. Araştırma sonuçları ile elde edilmiş olan verilerin detaylı olarak incelenmesi sonucunda okul öncesi öğretmenleri %70 oranında 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nı genel olarak olumlu buldukları belirlenmiştir. Kazanım göstergeler konusunda yüksek düzeyde olumlu görüş bildirmiş olup, kazanım göstergelerinin dışında ek kazanım ve göstergelere programda ihtiyaç

olmadığı konusunda görüş bildirmişlerdir. Aynı zamanda kazanım ve göstergelerin öğrencilerin ilgi, istek ve potansiyellerine göre seçilmesinin uygun olduğu ve kazanımlara ulaşmada bireysel etkinlik, küçük grup etkinliği ve bütünleştirilmiş etkinliğe göre büyük grup etkinliğinin tercih edilmesinin daha etkili olacağını düşündükleri gözlemlenmektedir.

Tican Başaran ve Ulubey (2018), yaptıkları araştırmada; Muğla il merkezindeki 62 okul öncesi öğretmenine uyguladıkları araştırmacıların hazırlamış olduğu okul öncesi eğitim programı değerlendirme anketinden nicel veriler, 15 okul öncesi öğretmenine yine araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formundan nitel verileri elde etmişlerdir. Araştırma bulguları sonucunda 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın ulaşılmak istenen hedeflere büyük ölçüde ulaştığı kanaatine varılmıştır ve program amaç, içerik ve kazanımlar bakımından yüksek düzeyde olumlu görüş almıştır. Ancak; programın aile katılımı, rehberlik ve öğrenme merkezleri konusunda ulaşılmaması hedeflenen ölçütlere ulaşamadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yaka ve arkadaşları (2014), “okul öncesi eğitimde verilecek öncelikli değerlere ilişkin veli görüşleri” adlı yaptıkları çalışmalarında; Eskişehir ili Odunpazarı ilçesindeki ilköğretim bünyesinde yer alan anasınıfları ve bağımsız anaokullarından toplamda 14 okuldan 620 veliye araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu uygulanarak verilerin toplanması sağlanmıştır. Araştırmaya katılan velilerin görüşlerinden yola çıkılarak varılan bulgulara göre velilerin okul öncesi eğitimdeki değerler eğitiminde önce kişisel verilere (sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma, dürüstlük vb.), daha sonra akademik ve kültürel değerlere önem verdiği görülmüştür. Aynı zamanda araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara göre velilerin sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe daha çok kültürel değerlere, sosyoekonomik düzeyi azaldıkça akademik ve kültürel değerlere önem verdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Veliler ayrıca programda değerler eğitimine daha çok yer verilmesi ve değerler eğitimi ile ilgili daha çok etkinlik eklenmesi ile ilgili yüksek düzeyde olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür.

Tükel (2017), yaptığı “2013 okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirmesi” araştırmasında; 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ili Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve bağımsız anaokulları, ilköğretim bünyesindeki anasınıfları ve kız meslek lisesindeki anasınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerine uygulamıştır. Uyguladığı nicel ve nitel araştırma yöntemleri sonucunda 90 anket ve 40 yarı yapılandırılmış görüşme formundan veriler elde etmiştir. Araştırmanın sonuçlarından elde edilen bulgulara bakıldığında; görevde olan öğretmenler ile ilgili 2013 yılındaki Okul Öncesi Eğitim Programı sürecindeki göstergeler, yıllık planın aylık planlara olarak değişimi, günlük eğitim akışı, etkinlikler, programa yönelik uygulamalar ve esneklikler, programın genel değerlendirmesi, öğrenme merkezlerinin çocuğun gelişim alanlarına ve potansiyeline katkısı ve aile katılımı (ev ziyaretleri, yüz yüze görüşmeler, veli toplantıları vb.) konularında olumlu görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri sınıf içerisinde yeterince öğrenme merkezleri oluşturulamaması ve sınıftaki malzemelerin ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dağıtılan dergilerin sayısının yetersiz oluşunu karşılaştıkları sorunlar olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca değerler eğitimine program içeriğinde daha çok yer verilmesini istediklerini ve hizmet içi eğitimlerin sıklaştırılmasını gerektiğini istedikleri gözlemlenmektedir.

Araştırmayla benzerlik ve farklılıkların olduğu ilişkili araştırmalardan yola çıkılarak; değerler eğitimi, öğrenme merkezleri, programın çocuk merkezli oluşu ve aile katılımının veliler tarafından önemsenmesi ilgili literatürle benzerliklerini göstermektedir. Diğer yandan literatür taramasından yola çıkılarak incelenen araştırmalarda okul öncesi eğitim programıyla ilgili genel olarak öğretmen görüşlerinin incelendiği görülmektedir. Hem veli hem öğretmen görüşlerinin ya da sadece veli görüşlerinin incelendiği araştırmalarda ise okul öncesi eğitim programının içeriğinin genel olarak değil içerikteki birkaç maddenin incelendiği gözlemlenmektedir.

Bu araştırma 2013 yılı Okul Öncesi Eğitim Programı sürecine yönelik veli görüşlerini genel anlamda incelemekte ve analiz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, güncel olarak kullanılmakta olan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın mevcut durumdaki özelliklerinin veli görüşlerinin incelenmesi sonucunda olumlu ve olumsuz yönlerinin araştırılması ve ortaya çıkacak olan araştırma sonuçlarına göre programın geliştirilmesi konusunda ne gibi düzenlemeler yapılabileceği ile ilgili bilgiler elde etmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitim 0-6 yaş dönemini kapsar ve bu dönemde çocuk bilişsel, sosyal-duygusal, motor ve dil gelişimi ve öz bakım becerileri bakımından çok hızlı değişim ve gelişim gösterir. Bu dönem, araştırmacılar için çocuğun yüksek öğrenme potansiyeline sahip olduğu bir dönem olarak görülmektedir ve içinde kritik dönem dediğimiz önemli zaman aralıklarını barındırmaktadır. Uygun fiziksel ve sosyal çevre koşullarında ve sağlıklı etkileşim ortamında yetişen çocuklar, daha hızlı ve başarılı gelişim gösterirler. Çocuk bu dönemde gelişimini ve potansiyelini en üst seviyeye taşıyabilecek bir çevrede ve gelişimine uygun zengin uyarıcıların bulunduğu bir ortamda eğitim görmelidir.

Okul öncesi eğitim döneminde çocukların gelişimi fazlasıyla hızlı ve yoğundur. Bitmez tükenmez merak duygularıyla çevrelerini keşfetmek isterler ve her daim öğrenmeye hazırlardır. Okul öncesi dönemde çocuk gelişim evrelerinden geçer ve çocuğun hedef davranışları öğrenmelerinde kritik dönemler vardır. Hedef davranışları kritik dönemlerde öğrenmeleri elzemdir. Kritik dönemlerde öğrenilmeyen davranışlar, ileride sorunlara yol açabilmektedir. Çocuğun sosyal-duygusal gelişimi, çevresiyle iletişimi ve ileride nasıl bir birey olacağı büyük ölçüde okul öncesi dönemde şekillenmektedir. Kişilik gelişiminin büyük bir bölümünün bu dönemde oluştuğu bilinmektedir.

Çocuğun gelişimine uygun doğrultuda gerçekleştirilen nitelikli bir okul öncesi eğitimi; çocuğun ilkokul başarısını etkilemesinin yanında, çocuğun tüm yaşamı boyunca başarısına veya başarısızlığına temel oluşturmaktadır. Çocuğun hayatında kısa bir dönem oluşturmasına karşın yapılan araştırmalar göstermektedir ki; okul öncesi eğitim çocuğun ileriki hayatında nasıl biri olacağını büyük ölçüde etkilemektedir.

Yaşamın ilk yılları olan, çocuğun çevreyi merak ettiği ve keşfetmek için güdülendiği bu dönemde öğrenilenler kalıcı olmaktadır. İlk öğrenilen şeylerin kalıcı etkileri olması ve çocuğun dünyayı nasıl algılayacağı ve nasıl bir birey olacağı üzerinde bu denli etkisi olan okul öncesi dönemde çocuğa iyi, güzel ve doğru şeyler öğretilmelidir. Bu nedenle mevcutta kullanılan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşleri konulu bu çalışma, okul öncesi eğitim sürecine devam etmekte olan öğrencilerin veli görüşleri ile birlikte programın iyi ve kötü yönleri ortaya çıkarılması, programın geliştirilmesi konusunda tavsiyeler elde edilmesi ve çocuklara daha iyi eğitim verilebilmesi adına programın doğru bir şekilde güncellenebilmesi adına ve aynı zamanda yapılacak olan bu çalışma, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere bu konuda çalışma yapan okul öncesi eğitim sektörü alanındaki her eğitimci için programı uygulama noktasında bir referans oluşturacağından fazlasıyla önemlidir.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilecek bulgular;

■ 2013 yılı içerisinde başlanan okul öncesi eğitim programı ile ilgili velilerin görüşlerinin incelenmesi sonucunda okul öncesi eğitimde önemli bir konuma sahip olan ailelerin programa bakış açıları ve programla ilgili olumlu-olumsuz tutumları değerlendirmeye tabi tutulabilecek ve velilerin program üzerindeki görüşleri hakkında fikir sahibi olunabilecektir.

■ 2013 yılı içerisinde başlanan okul öncesi eğitim programı ile ilgili velilerin görüşlerinin incelenmesi sonucunda velilerin görüşleri alınarak programa aktif katılımı

sağlanabilecek ve çocuklar üzerinde etkili olan okul-aile işbirliği konusunda güçlendirilme sağlanabilecektir.

■ Program geliştirilmesi gereken ve sürekli yenilenen bir olgudur. 2013 yılı içerisinde başlanan okul öncesi eğitim programı ile ilgili velilerin görüşlerinin incelenmesi sonucunda velilerin görüş ve önerileri incelenebileceğinden programın geliştirilmesi sürecinde rol oynayacak ve program üzerinde olumlu yönde değişimlerin sağlanabilmesine fırsat sunacaktır.

■ Bundan sonraki tez ve araştırmalara katkı sağlaması açısından önemlidir.

Problem Cümlesi

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı detaylarının doğru ve yanlış yönlerinin ortaya çıkarılması adına şu an bu programda eğitim gören çocukların velilerinin program hakkındaki görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1) 2013 yılı içerisinde yayımlanmış olan okul öncesi eğitim programı uygulamalarına yönelik veli görüşlerinin incelenmesi için oluşturulan anket neleri kapsamakta ve ölçmektedir?

2) 2013 yılında yayımlanan okul öncesi eğitim programı uygulamalarına yönelik veli görüşlerinin analizi nedir?

3) 2013 yılında yayımlanan okul öncesi eğitim programı uygulamalarına yönelik veli görüşlerinin analizi doğrultusunda çıkarılan sonuçlar nelerdir?

4) 2013 yılında yayımlana okul öncesi eğitim programı uygulamalarına yönelik veli görüşlerinin analizi doğrultusunda çıkarılan öneriler nelerdir? Bu öneriler doğrultusunda program nasıl geliştirilebilir?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1-) 2018-2019 eğitim-öğretim yılında çocukları okul öncesi kuruma devam eden Çanakkale Merkez ilçesi ve Ayvacık ilçesi Korubaşı köyünde ikamet eden velilerin görüşleri ile sınırlı tutulacaktır.

2-) Araştırmanın bulguları 'Kişisel Bilgiler Formu', '2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşlerini İnceleme Ölçeği' ve '2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşlerini İnceleme Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'ndan alınan verilerle sınırlı tutulacaktır.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada;

1-) Örnekleme alınan okul öncesi velilerinin evreni temsil edebilecek durumda olduğu,

2-) Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin uygulanan nicel ve nitel veri toplama araçlarına gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtacak şekilde cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Tanımlar

Okul Öncesi: 0-6 yaş grubu çocukları için, değişik uyarıcıların bulunduğu ortamlar sunan, gelişim seviyeleriyle uyumlu, yaratıcılıklarını geliştirmeye odaklı tüm yönlerden gelişmelerini sağlayan ve içinde bulunduğu evrensel, sosyolojik ve kültürel koşullar ile değerleri birbirleriyle çelişmeyecek şekilde açıklamayı hedefleyen, planlı ve isteğe göre bir karakter oluşturma sürecidir. Bu dönem, çocukların gelişimlerinin çok kritik ve son derece hızlı olduğu bir dönemdir. Kalıtıma ek olarak, çocukların doğun öncesinden beri etkileşim içinde bulunduğu çevrelerden edindikleri; yetişkinlik çağındaki alışkanlıklarını, değer yargılarını ve karakterini şekillendirmektedir (Turan, 2004).

Program: Bu araştırmada program sözcüğüyle '2013 Okul Öncesi Eğitim Programı' kastedilmektedir.

Veli: Okul çağındaki bir çocuğun davranışlarından sorumlu olan, onun korumasını sağlayan ve sorunlarını veya durumlarını çözen kimse (<http://www.tdk.org.tr>).

Yapılandırıcılık: Bilginin bireyde var olan şemalar üzerine kendisi tarafından inşa edilmesine dayalı bir öğrenme anlayışıdır (Senemoğlu, 2003).

Bölüm I

Kuramsal Çerçeve

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi dönem, çocukta sinaptik bağlantıların kurulma hızının ve beynin gelişme oranının en yüksek olduğu zamandır. Beynin gelişmesi çocuklarda kognitif, motorik, dilsel, duygusal ve sosyal gelişimleri için sağlam bir temeli oluşturmaktadır. Bütün bunlarla birlikte, okul öncesi dönem olarak değerlendirilen hayatlarının ilk altı yılında çocuklar yüksek bir gelişme göstererek alanlarında da yeterliliğe ulaşmaları daha hızlı gerçekleştirmektedir ve böylelikle çocuklar yeterliliklerini hayata geçirerek topluma üretken bir bire olarak katılmasının önü açılmaktadır. Beynin aktivitesi bu dönemde çok yüksek düzeylerde olduğundan, beynin etraftaki uyaranlara en fazla tepki verdiği zamandır. Çocukların öğrendikleri, keşfettikleri, denedikleri ve bunların hangi hızlarda gerçekleştiği ortamların çocuklara ne ölçüde destekleyici olduğu ve hangi çeşitlilik ile imkanlar sağladığıyla doğrudan ilişkili olması açısından ortamların çocuğun bireysel gelişimi ve pedagojik motivasyonları üzerinde büyük etkisi vardır (MEB, 2013).

Bir çok değişik kaynak tarafından farklı şekilde tanımlandığı görülen okul öncesi eğitim, 14. Milli Eğitim Şurası (1993)'nda "0-6 yaş grubu çocukların, temel eğitimin kapsamı içerisinde bulunan, bireysel özelliklerine ve gelişim seviyelerine uygun, çeşitli uyarıcı ve ortam olanakları sağlayan, çocukların zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal açıdan gelişimlerine katkıda bulunan, kültürel ve sosyal değerler yönünden en iyi en iyi şekilde rehberlik eden ve ilköğretime hazırlayan, bir eğitim dönemi" şeklinde tanımlanmıştır (Altay ve diğerleri, 2011).

Okul öncesi eğitim, gelişimin en hızlı ve yoğun olduğu 0-6 yaş dönemini kapsayan ve çocuğun ilerideki yaşamında geliştireceği kişilik özelliklerini büyük oranda etkileyen bilişsel, duygusal, özbakım, sosyal, motor gelişim ve dil gibi kriterleri kapsayan bütün gelişim alanları üzerinde etkili olan yaratıcılık ve sorgulayıcı düşünce alanlarını geliştirmesi hedeflenen, aynı

zamanda çocuk merkezli olup çocuğa bilgiyi hazır olarak sunmak yerine bilgiyi nasıl ve ne şekilde edinebileceğini öğretmeyi hedefleyen, okullarda sistematik ve belli bir program dahilinde yürütülen süreçtir diyebiliriz.

Okul öncesi eğitimin önemi, hem dünyada hem ülkemizde gittikçe daha fazla anlaşılmaktadır ve daha yaygınlaşan bir eğitim süreci haline gelmeye başlamıştır. Tüm gelişim alanlarının çok hızlı geliştiği bu alanda çalışan otorite ve duayenlerin “Yaşamın Sihirli Yılları” adını verdikleri okul öncesi dönem çocuğun gelişiminin hızlandığı yıllardır(Çakır-Oktay, 2004,28).

Okul öncesi dönemi çocuğu meraklıdır, keşfetmek ister, daima çevresiyle ilgilidir, gelişimin en hızlı ve yoğun olduğu dönemdedir, öğrenmeye her daim açıktır, o merak edecek, soru soracak, inceleyecek, irdeleyecek, yaparak ve yaşayarak öğrenecektir. Okul öncesi eğitimi, bireyin böylesine yoğun geliştiği ve keşfettiği bir dönemi kapsamaktadır.

Okul öncesi eğitimi özetlersek; erken çocukluk dönemi olarak adlandırdığımız 0-6 yaş dönemini kapsayan, çocuğun en hızlı ve yoğun geliştiği dönem olduğu için yukarıda bahsedilen tüm bu gelişim alanlarına hitap etmeyi amaçlayan, çocuğun kişilik gelişiminin oluşumunda büyük rol oynayan, MEB’in belirlemiş olduğu okul öncesi eğitimin temel ilkeleri ve amaçlarına uygun, çocuğun kendini ifade etmesine, kendini tanımasına, yeteneklerini ortaya çıkarmasına ve yaratıcılığını kullanmasına olanak sağlayan bir eğitim süreci olarak ifade edebiliriz.

Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Yaşamın ilk yılları olan, çocuğun çevreyi merak ettiği ve keşfetmek için güdülendiği bu dönemde öğrenilenler kalıcı olmaktadır. İlk öğrenilen şeylerin kalıcı etkileri olması ve çocuğun dünyayı nasıl algılayacağı ve nasıl bir birey olacağı üzerinde bu denli etkisi olan okul öncesi dönemde çocuğa iyi, güzel ve doğru şeyler öğretilmelidir. Bu nedenle okul öncesi dönem çocuğun yaşamında fazlasıyla önemlidir.

Heckman (2004)'e göre çocukların eğitim alanındaki ilk yıllarda elde ettiği başarı durumu okul süreci ya da daha sonrasındaki bütün hayatındayine başarı durumunu etkileyecektir. Sammons (2007), yaptığı araştırmada okul öncesi ile ilgili eğitim sürecinin kısa olmasına rağmen ilkökul eğitimi kadar önemli olduğunu bildirmiştir

Okul öncesi eğitim döneminde çocukların gelişimi fazlasıyla hızlı ve yoğundur. Bitmez tükenmez merak duygularıyla çevrelerini keşfetmek isterler ve her daim öğrenmeye hazırlardır. Okul öncesi dönemde çocuk gelişim evrelerinden geçer ve çocuğun hedef davranışları öğrenmelerinde kritik dönemler vardır. Hedef davranışları kritik dönemlerde öğrenmeleri elzemdir. Kritik dönemlerde öğrenilmeyen davranışlar, ileride sorunlara yol açabilmektedir. Çocuğun sosyal-duygusal gelişimi, çevresiyle iletişimi ve ileride nasıl bir birey olacağı büyük ölçüde okul öncesi dönemde şekillenmektedir. Kişilik gelişiminin büyük bir bölümünün bu dönemde oluştuğu bilinmektedir.

Okul öncesi eğitim 0-6 yaş dönemini kapsar ve bu dönemde çocuk bilişsel, sosyal-duygusal, motor ve dil gelişimi ve özbakım becerileri bakımından çok hızlı değişir. Bu süreç, bir çok araştırmacı için çocukların öğrenme potansiyelinin yüksek olduğu süreç olarak kabul edilir ve içinde kritik dönem dediğimiz önemli zaman aralıklarını barındırmaktadır. Doğru iletişimin olduğu ve uygun sosyal ve fiziksel koşullar içerisinde büyüyen çocuklar çok daha hızlı gelişim göstermekte olup aynı zamanda bu süreçte başarılı da olmaktadır.

Aile, çocukların ilk kez sosyalleşme deneyimlerini tecrübe ettiği temel öğrenme birimlerinden biri olsa da ailelerin sosyo-iktisadi koşulları çocukların büyüme ve gelişmelerinde farklılık oluşturmaktadır ve bu koşullar eğitim alanının daha sonraki süreçlerinde iyice netleşmektedir (Paxson ve Schady 2010; Heckman, 2006). Çocukların içinde hayata başladıkları topluma hazırlanmalarını destekleyici ve gerçekleştirici en iyi eğitimin sağlanabilmesi için çocukların planlı, düzenli bir şekilde desteklenmesi ve yönlendirilmeleri gerekmektedir ve bu okul öncesi eğitim hizmetleri veren resmi veya resmi olmayan kurum ve

kuruluşlarca verilmektedir (Kitta ve Kapinga, 2015). Kaliteli bir okul öncesi eğitimi süreci, çocuklar arası gelişim farklılıklarını gidererek sosyal eşitsizlikleri gidermektedir.

Okul öncesi eğitimin temel amaçlarından biri, elverişsiz koşullardan gelen çocuklara fırsat eşitliği yaratmaktır. Okul öncesi eğitim çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemeyi, her çocuğun bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak potansiyellerini en üst düzeyde ortaya çıkarmayı ve ilkokula hazırbulunuşlukta tüm çocukları eşit konuma ulaştırmayı hedefler. Böylelikle elverişsiz koşullardan gelen çocuklar; zengin uyarıcı eğitim ortamları, amaca uygun etkinlikler ve bireysel farklılıklara göre iyi planlanarak oluşturulan eğitim faaliyetleri ile gelişim farklılıklarını telafi ederek ilkokula başlamak için hazır konuma gelirler. (Tuğrul ve Duran, 2003; s.227).

İyi bir okul öncesi eğitim, çocuğun mutlu, özgüveni gelişmiş, sorumluluk sahibi, yaratıcı, sorun değil çözüm odaklı, empati kurabilen, doğa ve hayvan sevgisi taşıyan, farkındalık sahibi, bilinçli, çevresiyle iyi iletişim halinde olabilen, kendini doğru ifade eden ve duygularını, düşüncelerini, isteklerini karşı tarafa doğru bir biçimde aktarabilen bireyler olarak yetişmesini sağlar.

Okul öncesi eğitimin çocuklara başlıca sağladığı faydaları incelediğimizde;

■ Duygusal yönden, kimi konularda kendi kararlarını alması, problemlerini kendi çözmesi ve kendi işlerini kendisinin halletmesi dolayısıyla özgüveni yükselmektedir. Düşüncelerini ve hayallerini dile dönebilme ve aktarabilme şansını yakalamaktadır. Bu özgüveni sayesinde kendisinin başarılı, yetenekli ve değerli bir birey olarak farkına varmasını sağlamaktadır.

■ Fiziksel yönden, kalem kullanma, boyama, kesme, şekil verme, yapıştırma, araç kullanma vb. etkinliklerin düzenli yapılması neticesinde ince motor kabiliyetleri geliştiği gibi atma, yakalama, atlama, koşma, sürünme gibi etkinliklerle de kaba motor işlevleri gelişmektedir.

- Sağlık ve beslenme alışkanlıkları yönünden iyileşmeler kaydedilmektedir.
- Zihinsel yönden, cisimleri gözlemesi, eşleştirmesi, sınıflandırması, analiz etmesi ve ürettiği düşünceler yoluyla matematiksel ve bilimsel yetenekler edinmektedir. Anaokuluna giden çocuklarda zekaya dair ölçülerde artış gözlenmektedir.
- Kitap okumak, incelemek, resim çizmek, boyamalar yapmak, yazılar yazmak gibi etkinlikler ise odaklanma ve konsantrasyon becerilerini artırırken okuma ve yazma becerileri erkenden kazanılmış olmaktadır.
- Dikkat kesilme ve öğrenme güçlüğü çeken çocuklar için bu durumların teşhisinde geç kalınmamasını ve okul dönemlerinden önce alınacak tedbirlerin belirlenmesini sağlamaktadır.
- Toplumsal yönden, çocuklar yetişkinlerin ilgisini, yiyeceklerini ve oyuncaklarını paylaşmayı, karşılıklı diyalog kurmasını öğrenmektedirler. Aralarında çıkan problemlerini çözmeye çalışmalarıyla birlikte kendilerini hangi koşullarda korumalarını hangi koşullarda karşı tarafa saygı duymaları gerektiğini görmektedirler. Bu gelişmelerin hepsi ileriki hayatlarında karşı karşıya kalacakları tüm problemleri aşabilmesini sağlayacak sorun çözme yeteneklerinin gelişmesini sağlamaktadır.
- Yemek yemek, uyumak, tuvalet ihtiyaçları gibi kendi başına yapılacak eylemleri yapmak, anne ve babadan ayrı durabilmek duygusal gelişimine özgüveni artırarak, gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.
- Çocuk ve ebeveynleri arasında daha sağlam ve pozitif ilişkilerin oluşmasına olanak sağlamaktadır.
- Yetişkinlikleri zamanında da insanların daha verimli ve üretken olmalarını ve kapasitelerini tam gücüyle kullanmalarını sağlamaktadır.
- Taklit, animasyon ve soyut oyunlar sayesinde hayal gücü genişlemektedir. Öğretmenleri ve arkadaşlarıyla içinde oldukları iletişim dilsel becerilerini geliştirmektedir.

■ Anaokulu sayesinde çocukların yaratıcılıklarını, ilgi alanları ve özgün tarafları açığa çıkarmak açısından da büyük önem taşımaktadır.

■ Okul öncesi eğitim kurumlarında periyodik olarak bir düzen içinde gerçekleştirilen etkinlikler, çocuklara zaman algısını ve bunun hayattaki önemini görmelerine destek olmaktadır.

■ Okul öncesi kurumu, çocuklara öğretmenlerin denetimleri, gözetimleri ve müdahaleleri ile oyuncakları, eşyaları ortaklaşa kullanabilmeyi, sıra beklemeyi, hakları gözetmeyi ve birbirleriyle karşılıklı bir takım etkinliklerde bulunabilmeyi öğretebilecek en iyi sosyal çevrelerden birisidir. Yemek yeme etkinlikleri sırasında birbirlerine ekmek uzatmanın ya da bardaklarına su servisi yapmalarının çocuklar için hem zekvli bir eylemdir hem de ileride bulunacağı sosyal ilişkileri için de olumlu bir zemin oluşturacaktır.

■ Çocuklar evlerinde gerçekleştiremedikleri bir takım eylemleri okul öncesi kurumlarında yapabilmekte, diğer çocuklarla konuşarak birbirlerinin fikirlerini öğrenebilmekte ve kendi düşünce ve hayallerini ifade edebilmektedirler. Oyun oynayarak, evde veya okulda etrafındakilere duygularını aktararak psikolojik olarak rahatlamaktadırlar (Ayrancı, 2003).

Okul öncesi eğitim, ilköğretim zamanlarına gelmeden önce çocuklara sahip olunması beklenen tecrübe ve becerilerin kazandırılmasını hedeflemektedir. Bu şekilde çocuklar, sosyal bir çevrede bulunacakları için kendini tanıma ve tanıtma, düşünce ve duygularını ifade edebilme, arkadaşlık kurma, dinleme ve kavrama, kurallara uyma gibi becerilere sahip bulunmaktadır. Bununla birlikte, okur-yazarlığa geçmesi için gerekli temel el koordinasyonları, kalem tutma, çiziktirme, boyama, yapıştırma, kesme, duyulanı kavrama gibi beceriler bu dönemde çocuğa kazandırılmıştır. Özetle, ilköğretim dönemlerine okul öncesi programından geçerek gelen çocuklar, kognitif, duyuşsal ve psiko-nörolojik alanlarda temel yetileri edinmiş olmaktadır.

Çocukların öğrenmeye ve keşfetmeye yönelik natürel eğilimleri vardır. Öğrenme doğumdan itibaren başlamakta ve yaşam boyu sürmektedir. Çocuklar doğdukları andan itibaren, keşfetmek ve öğrenmek için büyük bir heves içindedirler: etkin bir biçimde iletişim kurmaya başlamakta, nesnelere dair fikirler üretmekte ve etraflarındakileri keşfetmektedirler. Okul öncesi dönem, çocukta beynin gelişme oranının ve sinaptik bağlantıların oluşma hızlarının en yüksek seviyede olduğu zamandır. Beynin gelişmesi çocuklarda bilişsel, motorik, dilsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinde güçlü bir zeminin oturtulmasıdır. Dolayısı ile hayatlarının ilk altı yılında çocuklar yüksek düzeyde bir gelişme ve büyüme göstererek ilgili alanlarda yeterliliğe erişmeleri son sürat gerçekleştirmektedir ve bu şekilde çocuklar yeterliliklerini eyleme dökerek, üretken bir birey olarak toplumun bir bireyi olması sağlanmaktadır.

Beynin bu dönemde yüksek düzeylerde gelişme gösterdiğinden, beynin etraftaki uyaranlara en fazla açık olduğu zamandır. Bu anlamda ortamların çocukların gelişimleri ve öğrenmeye dair motivasyonları üzerindeki etkileri oldukça büyüktür. Çocukların denedikleri, öğrendikleri, keşfettikleri ve bunların gerçekleşme hızlarının yüksek olmaları için çevrenin çocuklar için çeşitlilik, seviye ve imkanlar sağlaması gerekmektedir.

Çocukların beyinsel gelişmeleri çevre tarafından pozitif etkilendiği gözlenmesiyle birlikte, istenmeyen ortam şartları nedeniyle de negatif etkilenebilmektedir. Çocuklarda bu gelişimin sağlıklı ve düzeyli işleyebilmesi için beslenme, öğrenme fırsatları ve çeşitli ortam olanaklarının sağlanması daha yerindedir. Buna bağlı olarak düzeyli bir şekilde gelişme ve öğrenme içinde olmaktadır. Ancak bu dönemde, duygusal, fiziksel ve ortamsal uyaranlar açısından yeterli olanakların sağlanmaması ve öğrenmeye yönelik koşulların yerine getirilmemesi beyinsel gelişim açısından olumsuz sonuçlar oluşturacaktır. Bu durumda, çocuklarda bilişsel, dilsel, motorik, duygusal ve sosyal açılardan gelişimlerinde yavaşlıklara, aksaklıklara ve hatta davranışsal olarak sorunlar gözlenmektedir.

Okul öncesi dönemde edinilen tecrübelerin, çocukların öğrenme ve kendi becerilerini ilerletme tavırları ve okuldaki başarıları ile derin bağları vardır. Bu dönemlerini olumlu geçiren çocuklar birçok temel açıdan kendilerini geliştirmiş olmaktadır; olumsuz geçiren çocuklarda ise tüm eğitim dönemi ve hatta hayatı boyunca sorunlarla karşılaşılması olasıdır. Okul öncesi dönemde, yeterli ve olumlu deneyimler edinmemiş çocukların öz güvenlerinin az olduğu, eğitim ve hayatlarında başarı gösterme oranlarının düştüğü ve psiko-sosyal davranışsal sorunlar oluşturduğu açıktır.

Çocukların öğrenmeye açık tavırlar geliştirebilmesi ve sağlıklı bir biçimde yetişebilmeleri için pozitif sosyal ve duygusal tecrübeler edinmesi, çeşitli dilsel alışverişlerde bulunması, kaliteli bilişsel uyarıcıları deneyimlemesi ve ona kişiliğinin olumlandığı bir ortamın sunulması gerekmektedir. Bu nedenle çocukların eğitimine özen gösteren bir aile ortamı ve okul öncesi eğitimin düzenli olması gerekmektedir. Bunlardan dolayı okul öncesi eğitimin 0-6 yaş çocukların bilişsel, sosyal-duygusal gelişim, motor gelişim ve dil gelişimleri üzerindeki etkisi açıkça görülmektedir. Çocukların, bu denli önemli dönemdeki gelişimlerini en başarılı düzeylere getirmek amacıyla iyi planlanmış nitelikli okul öncesi eğitim programları oluşturulmalıdır.

Dünyada Okul Öncesi Eğitime Genel Bir Bakış:

Eski çağlardan beridir çocuğun eğitimi önem verilen ve üzerinde düşünülen bir konu olmuştur. İlkçağ filozofları, çocuğun erken yaşlarda eğitilmesinin çocuğun hayatındaki öneminden ve gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Platon; çocuğun eğitimine erken yaşlarda başlanmasının çocuğun gelişimi için yararlı olacağını, 7 yaşına kadar ailesinin yanında kalıp 7 yaşından sonra eğitimine başlanması gerektiğini söylemiştir. Platon, çocuğun 7 yaşına kadar ailesinin yanında eğitilmesi sebebiyle “Devlet” ve “Protagoras” adlı eserlerinde çocuğu ailenin iyi yetiştirebilmesi için ailenin eğitilmesi gerekliliği ve bunun beden ve ruh olmak üzere her iki alanda yapılması gerektiğini öne sürmüştür. Platon’un öğrencisi Aristo, çocukların erken yaşta

eğitiminde masal ve hikâyelerin masal ve hikayelerin önemine dikkat çekmiş, 'oyun 'un çocuğun hayatı öğrenmesinde ve eğitimindeki önemini vurgulamıştır.

18. yüzyıl düşünürlerinden Rousseau, çocuğun doğuştan iyi olduğunu ancak çevrenin etkisiyle iyi veya kötü yönde ilerlediğini öne sürmüştür. Çocuğun eğitimi konusunda en önemli görevin öğretmene düştüğünü söyleyen Rousseau, çocuğun iyi yetişmesi için öğretmenin çocuğun dünyayı görerek, dokunarak, duyarak, yaparak-yaşayarak keşfedeceği ve kendi deneyimleriyle öğrenebileceği eğitim ortamları hazırlamak olduğunu belirtmiştir. Çocuklarda istenmeyen davranışların görülmesi durumunda ise ceza verilmesi yerine, çocuğu yaptığı davranışın sonuçlarıyla baş başa bırakmak gerektiğini savurmuştur. Çocukların kendi seçimlerini kendi yaptığı, özgür bir ortamda eğitilmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Pestalozzi, Rousseau'nun düşüncelerinden etkilenerek erken çocukluk eğitimi üzerine çalışmalar yürütmüş, annesi çalışan ve kimsesiz çocuklar için çocuk bakım ve eğitim merkezleri oluşturmuştur.

İlk hizmete başlayan kurumlar kimsesiz ve yoksul çocukların eğitimine odaklanmaktaydı. 18.yy'ın ilk yarısında gerçekleşen "Endüstri Devrimi"nin neticelerinden birisi olarak çekirdek ailelerin, anne ve babaların gün içinde uzun süre fabrikalarda çalışmaları gerektiğinden 0-6 yaş grubu çocuklarına ilgi gösterilmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesi noktasında önemli bir sorun oluşmuştur. Almanya, İtalya ve İngiltere'den Fröbel, Montessori ve Owen çocuk eğitimi üzerine çalışmalar yürütmüşler ve bu pedagojik yaklaşımın temellerini oluşturmuşlardır (Arslan; www; Dirim, 2004; s. 9).

İtalyan bilim kadını Dr. Maria Montessori, zihinsel engelli çocuklar üzerinde uyguladığı metotlar ile herhangi bir sorunu olmayan çocuklarda önemli ve pozitif sonuçlar elde edilebileceğini öne sürmüştür. Rousseau'nun 'Emile' başlıklı çalışmasının etkileri ile büyüme çağındaki çocuklar için okullar ve kurumlar hizmete başlamıştır. Bu kurumlara Fransızlar

tarafından bugün bizlerinde kullandığı şekliyle kreş - 'creche' (beşik), Almanlar tarafından da çocuk bahçesi anlamında olan 'Kindergarten' olarak adlandırılmıştır (Dirim, 2004; s. 12).

1774'te J. F. Oberlin Fransa'da, 1840'ta F. W. Fröbel Almanya'da ve 1907 yılında Dr. M. Montessori İtalya'da çocuk üzerine ilk eğitim kurumlarını açmışlardır (Özgür, 1956, s.9; Kantarcıoğlu, 1971; s.1; Aytaç, 1998; s.271). Yoksul sınıfa ait çocukların bakım ve sağlıklarıyla ilgilenilmesi için İngiltere'de bu anlamda ilk kurum 1911'de açılmıştır. Kendi çocuğu üzerindeki gözlemleriyle hareketle İsviçreli bilim insanı J. H. Pestalozzi (1742-1827), yoksul çocuklar için kırsal bölgelerde girişimlerde bulunmuştur. (Dirim, 2004; s. 12). Bunların ardından, gelişim çağındaki çocuklara yönelik okullar yaygınlaşmıştır.

Çocukların eğitilmeleri fikri M.Ö. 400 yılından beridir süregelen bir fikirdir. Bu fikrin erken yaşlardaki kurumsal eğitim şeklinde olması ise M.Ö. 3. Yüzyılda Plato tarafından savunulmuştur. Sonraları "sanayi Devrimi" ile birlikte çalışan ailelerin çocuklarının bakılması ve korunması amacıyla okul öncesi kurum ihtiyacı ortaya çıkmaya başladıkça 1840'ta Almanyalı Fröbel'in, 1907'de İtalyan Montessori'nin girişimleriyle 'Kindergarten' adı verilen çocuk yuvaları açılmıştır. Bunların açılmasıyla şuanki okul öncesi eğitime benzeyen ilk kurumlar açılmıştır denilebilir.

Almanya'da Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim Almanya'da (Vorschulische Erziehung), 6 yaşına kadar olan çocukların eğitimi demektir. 1800'lü yılların başında gelişen Sanayi Devrimi ile birlikte ailede kadının da çalışma hayatına katılması kadınların işteyken çocuklarının bakılması ve korunması için ihtiyaç duyulan yerlerin önemini gündeme getirmiştir. Çocuklar daha dördüncü yaşlarından itibaren fabrikalarda çalışmak durumda kalmışlardı ve içinde oldukları perişanlıklar, ihmalkarlıklar, terk edilmişlikler ve çocuk işçilerin ölümleri önü alınamaz bir hale gelmekteydi. Fröbel, çocukların içinde bulunduğu bu halleri gözlemlemiş, çocukların hem koruma altında olacakları hem de eğitim-öğretim görecekleri kurumlar olan 'Kindergarten(Çocuk Yuvası)'ları

açmaya karar vermiştir. Bu kurumlarda önceden sadece erkek eğitimciler çalışırken sonraları kadınlar ve erkekler, daha sonraları ise sadece kadın eğitimciler çalıştırılmıştır.

Pek çok eğitimci Fröbel'in görüşlerinden etkilenmiştir ve onun yaptıklarının izinden giderek 1872 yılında Pestalozzi-Fröbel-Haus Berlin'de hayata geçirmişlerdir. Daha sonra; İkinci Dünya Savaşı sonraları farklı eğitim sistemleri ile eğitim veren okul öncesi kurumlar da açılmıştır. F. W. Fröbel'in doğallığa, millete, çocuklara ve eğitim bilimlerine verdiği önem ve çalışmaları sayesinde okul öncesi kurumların hizmet biçimleri zaman içinde değişmiştir. Pedagojik görüşleri Avrupa'nın tamamını etkilemiştir (Şener, 2000; s.12).

Almanya'da 1960'lı yıllarda Kindergarten tarzı kurumlar 3-6 yaş gurubu çocuklarından %30'u civarına hizmet vermekteyken bu oran 1998'de yüzde 90'a kadar yükselmiştir. (Lohmar & Eckhardt; 2007; s.s. 79-80). Bu gruplar çocuklar yaşlarına göre gruplandırılmakta ve her yaş grubuyla yardımcısıyla birlikte bir öğretmen ilgilenmektedir. Takip edilen bir eğitim programı yoktur. Çocukların fiziksel, bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimini destekleyici oyunlar oynanmakta ve gerçek hayata ilişkin haller farklı şekillerde anlatılmaktadır. Gelişim düzeyleri açısından halen ilkokul için daha erken olan çocuklar için ve engeli bulunan çocuklar için ayrı özel sınıflar kurulmaktadır. Beşinci yaşarındaki çocuklarının okul derslerini görmesini isteyen aileler için kurulmuş okullar da bulunmaktadır (İkizer, 2004).

Okul öncesi eğitimleri (Vorschulische Erziehung) temelde 3-6 yaşlar arası dönemi kapsamakta ve 'kindergarten'lerde yapılmaktadır ve bu eğitim yasal bir zorunluluğa bağlanmamıştır (Aytaç, 1979; s. 22). Ancak Batı Berlin'de okul öncesi eğitimin, eğitim sisteminin bir dönemi olarak addediliyor olmasına rağmen bütün çocuklar bu fırsata sahip olamamışlardır. İlkokullara resmi bağlı olmayan ve işveren kuruluşlar, çalışan kesimden insanlar dini cemaatler ya da bölgesel oluşumlar tarafından iş sahibi annelerin 3-6 yaş arasındaki çocukları için eğitim olanakları sunulan okulların açıldığı belirtilmiştir (Oğuzkan, 1982, s. 451). Doğu ve Batı Almanya'nın tekrar birleşmelerinden sonraki aşamada Doğu

Almanya'daki hakim merkezîyetçi düzenin batıdaki sisteme geçtikten sonra okul öncesi eğitim kurumları

- Gündelik bakımevleri (0-3 yaş)
- Bakım hizmetleri veren kurumlar (0-3 yaş)
- Anaokulları (3-6 yaş)
- Tam gün çocuk yuvaları (0-12 yaş)
- 5 yaş grubu çocuklara ilköğretim düzeyindeki sınıflar
- Engelli çocuklara mahsus çocuk yuvaları şeklinde hizmet vermektedirler.

Almanya'da genel olarak okul öncesi eğitim kurumlarının planlaması, eğitim programlarının belirlenmesi ve finanse edilmesi, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlar tarafından yapılmaktadır. Bu okul öncesi kurumlarda hedef, çocukların sağlıklı gelişiminin her açıdan yeterli hale gelecek şekilde sağlanması; karakter edinmelerinin desteklenmesi ve programlı eğitime başlamaya hazırlamaktır. Paralı veya parasız hizmet veren bu okullarda eğitim süresi, 3-6 yaş grubu çocukları içindir ve yarım veya tam gün eğitim verilmektedir ve eğitim süresi üç yıldır. Bu alandaki okul öncesi eğitime katılım oranları eyaletlere göre değişmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin istihdamı kadrolu, ücretli veya sözleşmeli şeklinde gerçekleştirilmekte ve aylıklar hükümet, dernekler, mahalli idareler, vakıflar, kiliseler ve ebeveynlerce ödenmektedir (Demirel, 2000; s. 105).

Tam gün verilen eğitimlerde, pedagogların gözetiminde, sportif, sanatsal, çeşitli oyunlar, el işleri, onarım uğraşları vb. eylemlerin arasından çocukların seçimi ve isteğine göre hareket edilmesine izin verilmekte ve 2 ile 14 yaş arası çocukların iletişim kurmalarını ve becerilerini geliştirmelerine olanak sağlanan bir ortam yaratılmaktadır. (Şener, 2000; s.9).

Almanya'da uygulanan eğitim sistemi eyaletlere göre kimi farklılıklar arz etmesiyle beraber Alman eğitim sisteminde genel olarak okul öncesi eğitime yeteri kadar eğilinmediği ve çocukların Almanca konuşmayı öğrenme aşamalarını hızlıca katedebilmeleri için yuva tarzı

eğitime ağırlık verildiği görülmektedir (Alman Türk Veli Dernekleri Federasyonu). Okul ncesi eğitim zorunlu değildir ancak 3-6 yaş grubu çocukların eğitimi için önemli bir aşamadır ve çocuklarının okul öncesi eğitim almalarını isteyen veliler her ocuk için ğretmen veya bakıcıyı kendileri bulmak durumundadırlar.

Okul ncesi eğitim hizmetleri veren kurumlar, ailelerin ve çocukların gereksinimlerine göre müfredat ve program uygulamaktadırlar ve Almanya'nın değişik bölgelerinde farklı tarzlarda hizmetler sunan kurumlar bulunmaktadır..

Genel olarak bunlar;

- 0-3 yaş arası çocuklar için kreşler (day nursery)
- 3- 6 yaş arasına yönelik ocuk yuvaları (kindergarten)
- 4 ay – 6 yaş arası çocukların eğitimini kapsayan ve pilot program olarak başlatılmış, 0-12 yaş grubu çocukları ağırlayan ve tüm gün eğitim programı sunan -extended – age centre – okullardır.
- 5 yaşındaki çocuklar için ilkokullar bünyesinde açılan anaokulları, olarak sıralanabilmektedir.

Almanya okul öncesi eğitimde, çocukların % 90.7'sine ulaşabilecek bir kapasiteye varmıştır (Oktay, 2003; s. 17).

Özetle;

Almanya'da okul öncesi eğitim kurumları dört grupta toplanmaktadır. Bunlar;

1.Kreşler (Krippen): 6 hafta ve 1 yaş arasındaki bebekleri (Liegekrippen) ve 2-3 yaşları arasındaki çocukların devam ettiği (Laukrippen) okullardır. Çocuklara bakım hizmeti sunmaktadırlar.

2. Anaokulları (Kindergarten): 3-6 yaşlar arasındaki çocuklara yarım veya tam günlük, aile eğitimini destekleyici nitelikte eğitim veren kurumlardır.

3. Anasınıfları (Schulkindergarten): İlkokula hazırlanmasını sağlamak amacıyla 6 yaşını doldurmuş çocukların devam ettiği okullardır. İlkokula başlarken okula başlama olgunluğuna erişmemiş olan ve okula başladıktan sonra ilk iki aylık sürede öğretmenin gözlemlerine dayalı olarak henüz beklenen olgunluğa ulaşamayan çocuklar bu anaokullarına devam etmektedir.

4. Özel anaokulları (Sonderkindergarten): Fiziksel ve zihinsel engelli olan çocukların devam ettiği genellikle özel sektör tarafından desteklenen kurumlardır. Bu kurumların %70'i şahıs,yardım kurumları veya çocuk ve gençlere destek kuruluşları tarafından işletilmektedir. Bunların %30'u ise hükümet tarafından desteklenen, özel ve kamu anaokullarına ve yasal düzenlemelere sahip, devlet tarafından denetlenen okullardır.

Bunlar ilkokullar ile kurumsal olarak ilişkilidirler ve bağlı oldukları eyaletin kültür bakanlıkları bünyesinde. Anaokullarından eyaletlerin sosyal işler bakanlıkları tarafından yürütülmektedir yalnız Aşağı Saksonya ve Bavarya'da Kültür Bakanlığı bünyesinde.

Almanya'da standart eğitim programı yoktur. Frobel ve Montessori'nin yaklaşım ve materyalleri kullanılmaktadır. Oyun yoluyla çocuklar iç dünyalarını ifade etmektedirler. Oyun araçları Alman okul öncesi sisteminde önemli yer tutmaktadır. Öğretici araç ve materyaller olarak Montessori'nin geliştirdiği araç ve materyaller kullanılmaktadır (Poyraz ve Dere, 2003). Almanya'nın 2000 yılından sonraki eğitim sistemine genel olarak bakarsak;

Almanya'da PISA'nın uygulanmaya başladığı ilk yılda üçe bölünmüş bir eğitim sistemi vardır ve bu eğitim sistemi eyaletlere göre farklılık göstermektedir. İlkokuldan sonra öğretmenlerin verdiği "ilkokul tavsiyesi"(Grundschulempfehlung) vardır ve öğrenciler bu tavsiyeye uygun veya daha altındaki okullara gidebilmektedirler. Bu durum da eyaletlere göre farklılık gösterse de genel olarak ebeveynler ve yöneticiler "ilkokul tavsiyesi"ne göre öğrenci almaktadırlar. Çocuklar temel okul, genel okul ve karma okullara gidebilmektedirler. Bazı eyaletlerde ise temel okul ve genel okul yoktur. Bunların yerine karma okul mevcuttur.

Almanya, PISA sonuçlarını eğitim reformlarında dikkate alarak eğitim sisteminde düzenlemeler yapmıştır. Özellikle okul türleri ve okulda yabancı dil öğrenimini destekleme konularında reformlar yapmışlardır. PISA 2000 Alman eğitim sisteminde çok sayıda değişikliklere ve reformlara yol açmıştır. İlk sonuçlar açıklandıktan sonra, eyaletlerin Eğitim Bakanlıklarının Sürekli Konferansı (KMK, 2001c) değişimi için aşağıdaki yedi alanda reform yapılması kararlaştırılmıştır:

- a) Anaokulunda dil ve okuma becerilerinde ilerleme için çalışmalar,
- b) Öğrencilerin ilkokula daha küçük yaşta başlamasını hedeflenmesi ile anaokulu ve ilkokul arasında daha güçlü birlik sağlanması,
- c) Okuma, temel matematik ve fen alanlarına yönelik öğrenmeyi artırmak için ilkokul eğitimini geliştirme,
- d) Düşük SED ve özellikle göçmen ailelerin çocuklarının eğitim imkanlarının ilerletilmesi için etkiler ve değişimler,
- e) Öğretim ve okulların kalitesini yükseltmek için zorunlu eğitim standartları belirleme ve bunları değerlendirme,
- f) Öğretmenlerin eğitim düzeyini artırmanın yanında özellikle öğretim yöntemlerini ve değerlendirme konusundaki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi,
- g) Özellikle eğitimde sorun yaşayan veya üstün yetenekli öğrencileri desteklemek için okulların tam güne çevrilmesi ve bu şekilde ekstra eğitim verme imkanları sağlanması.

Sonraki yıllarda bu yedi maddeye göre çeşitli değişiklikler ve reformlar yapılmıştır(Weissbach, 2018).

Son yıllarda Almanya'daki okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan uygulamalardan biri de "Oyuncaksız Zaman"dır. Oyuncaksız okul öncesi eğitim kurumu, - Almanya'da bu yaklaşım Bavyera bölgesinde 1980'lerde bağımlılık üzerine çalışmalar yapan araştırmacılar sayesinde ortaya çıkmıştır. Direkt olarak bağımlılığı olan yetişkinler üzerinde yapılan

çalışmalar sonucu olarak bu eylem ve davranışlarının nedenleri çocuklukta yaşadıkları yaşantılara dayandığı ve okul öncesi dönemdeki yaşam deneyimlerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu nedenle kötü alışkanlıkların ortaya çıkmasının önüne geçilmesi amacıyla araştırmacılar, Almanya’da 3-6 yaş grubu çocukların katıldığı anaokullarında bir uygulamayı hayata geçirerek; çocukların olumsuz duygulardan kaçınmak adına yakınlaştıkları cisimlerin yani oyuncakların saklanmasıyla ‘oyuncaksız zaman’ı denemeye karar vermişlerdir. Oyuncaksız geçen üç aylık bir zaman zarfında, okullarda oyuncaklar bir kenara kaldırılmış yalnızca battaniye, yastık, mobilya vb. eşyalar yerinde bırakılmıştır. Bu süreç başlamadan önce öğretmenler, ebeveynlerle ve çocuklarla görüşüp uygulamanın detaylarını iletmiş ve süreç başladığında çocukları yönlendirilmeyerek sadece gözlemlenmiştir. Pedagoglar, bu projenin sağladıkları dolayısıyla çocukların kendi hayal kırıklıkları ve can sıkıntılarını nasıl gidereceklerini öğrenmelerinin sağlanmasını hedeflemiştir.

“Oyuncaksız Zaman” konusunda veliler hem projenin yeni bir proje olması sebebiyle hem bu projenin çocuklarının okulda sıkılmasına ve okuldan soğumasına sebep olabileceğini düşünmeleri nedeniyle endişelendirmiştir. Kimi veliler projeye destek verirken kimileri karşı çıkmıştır. Proje üzerinde bazı düzenlemeler yapılarak proje uygulanmaya devam etmiştir ve çocuklar üzerindeki olumlu etkileri gözlenme aşamasında olup çocukların kendini anlama ve sevme, yaratıcı düşünme ve kritize edebilme, sorun çözme, hataları giderebilme, empati duyabilme yetilerinin ilerlediği düşünülmektedir.

Fransa’da Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim tarihi, bizleri Fransa’da 18.yy’a dek geri götürmektedir. İlk anaokulları Vosges’de “Pastör okulları” adı altında 1771’de açılmıştır (Demirel, 2000; s.s. 42-43). Okul öncesi eğitim, Papaz Oberlin okullarında mesleki eğitimin (4-7 yaş grubu çocuklarına) bir aşaması olarak yürütülmektedir. Almanlı Marianne Krug ile Heidi Colberg-Schrader, Alman eğitim lügatine ‘Kindergarten’ olarak geçen okul öncesi eğitim

programlarının dünyadaki ilk örneği yardımsever ve papaz olan J.F. Oberlin tarafından Alsace Bölgesi, Fransa’da kurulmuştur. Oberlin’in ‘örgü odası’ ismini verdiği bu kurumlarda, anne ve babaları çalışmakta olan 3-6 yaş arası çocukların bakımı, koruması ve yetilerini geliştirme açısından eğitim imkanları sunulmuştur.

Fransa’da halen, 1837 yılında uygulamasına başlanan ve 1881 yılında ilköğretimin bir parçası haline getirilen, 1886 yılında yasal statü kazandığı haliyle 2-6 yaş grubu çocukları okul öncesi aşamada değerlendirilmektedir.

1881’de başlayan uygulamayla birlikte okul öncesi kurumlar “*ecoles materneles*” (anaokulları) olarak isimlendirilmiştir. Küçük beldelerde (*commun*) de “*classes enfantines*” (çocuk sınıfları) adıyla farklı bir program yürütülmüştür. Bu sınıflar ve okullar, genel olarak ilkokula bağlı bir şekilde ilkokul yapıları içinde oluşturulmuştur. 1885’ten faal olan anaokulları ve çocuk yuvalarının (*Ecole Maternalle*), Eğitim Bakanlığı tarafından resmi olarak destek gördüğünün altı çizilmiştir. Fransa’da bugün 5 yaşındaki çocukların neredeyse hepsi okul öncesi eğitim olanaklarına erişebilmektedir (Yılmaz, 1991; s.11).

Nüfusu 2000’i geçen yerlerde okul öncesi kurumu açılmak zorundadır ve bu kanun Fransa Hükümeti’nin çocuğun gelişiminin en hızlı olduğu ve kişilik gelişiminin %80 civarında tamamlandığı 0-6 yaş dönemini ne denli önemseydiğini açıkça göstermektedir. Fransa’da 1980’li yılların başından itibaren okul öncesi eğitim fazlaca benimsenmiş, ‘okulda başarılı olmanın ön koşulu’ olarak görülerek böylesine bir önem atfedilmiştir.

Anaokulları hem bir ilk okuldur hem de çocuklar için bir bakım evidir. Buralarda oyunlar, el becerileri, müzik ve bir takım hareketler gösterilmektedir. 5 yaş grubu çocuklara ise ilk okur-yazarlık ve matematik dersleri verilmektedir. (Demirel, 2000; s.s. 42-43). Okul öncesinde, çocukların ‘*cycle des apprentissages fondamentaux*’ (temel eğitim döngüsü veya aşaması) etkinliklerine hangi süre boyunca katılacaklarına, çocukların bireysel yetenekleri göz önünde bulundurularak sınıf toplantısında kararlaştırılmaktadır. İlk iki küçük yaş gruplarındaki

çocuklara ailesi dışındaki sosyal çevreyle yaşamı, dil aracılığı ile (ve müzik, resim vb. çeşitli eylemler de dahil) dış dünya ile iletişim kurmasını öğretilmektedir. Öğretmenlerin çocukları onlara uygun yönlendirmeleri dolayısıyla, zihinsel, ruhsal, bedensel ve duyumsal yetileri gelişmektedir. Çocuklar bir sonraki eğitim aşamaları için temel beceri ve bilgileri edinmektedir. Büyük yaş gruplarındaki çocuklara ise ilkokula hazırlık aşamalarında, el-ayak koordinasyonlarını geliştirici sportif, el becerileri, okur-yazarlık ve matematiksel faaliyetler öğretilmektedir.

Bugün 6 yaşın altı grubu çocuklar, Paris’te bir asır önce ilk örneği kurulmuş olan “Ecole Maternelle” isimli kurumlara gitmektedir Nüfusun 2000’i geçtiği tüm yerleşim alanlarında okulöncesi kurumlar yasal zorunluluktur. Daha az nüfusa sahip bölgelerde ise okulöncesi eğitim kurumlarının masrafları ve finanse edilmeleri yerel belediyelerce halledilmekte ve öğretmenlerin ücretleri hükümet tarafından ödenmektedir. Okul öncesi eğitime katılmakta olan çocuklar beşinci yaşlarında temel matematik ve okur-yazarlık öğrenmektedir ve 5-6 yaş grubu çocukların devam ettiği sınıflarda anaokul ve ilkokul arası geçişe hazırlanmaktadır. (Erdoğan, 2003a; s.s. 138-139). 1887 yılında kararlaştırılan okul öncesi eğitim programı 1995’e kadar yürürlükte kalmış ve bu yılda yenilenmiştir (Pökön, 2003; s. 235).

2-6 yaş grubu çocukların okullaşma oranı en yüksek değere sahip ülke %98 ile Fransa’dır. İngiltere’de bu yaş grubundaki çocukların okullaşma oranı %15, ABD’de %15-20 ve Japonya’da %64’tür (3-5 yaş arası) (Erdoğan, 2003a; s.190).

Çocuk yuvalarının bulunmadığı bölgelerde çocuklar 5. yaşlarında ilk okula kaydettirilmekte ve temel eğitimlerine başlatılmaktadır. Resmi kreşler ücretsiz hizmet vermektedir. Buna dair 1989 tarihinde yürürlüğe giren yasa göre, “üçüncü yaşını doldurmuş çocukların ailelerin istekleri doğrultusunda ikametlerine en yakın eğitim kurumuna kayıtları gerçekleştirilmelidir” ifadesi yer almaktadır (Akt. Turgut, 2005; s. 44).

2019 yılından itibaren ise Fransa Hükümeti okul öncesi eğitimi zorunlu yapmış ve zorunlu eğitim yaşı 3'e çekilmiştir. Fransa'da zorunlu okul öncesi eğitim ücretsizdir.

Ülkenin yoksul bölgelerindeki "eğitimde fırsat eşitsizliği" ile edilmesi amacıyla Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, okul öncesi eğitim kurumuna başlama yaşını üçe indirecekleri açıklamasını yapmıştır. Fransa'nın yoksul bölgelerinde yaşayan çocukların bir okul öncesi eğitim kurumuna gitme şansları çok daha düşük olması sebebiyle verilen bu kararın dengeyi sağlamak ve çocuklar arasındaki 'eğitimde fırsat eşitsizliği'ni gidermek hedefiyle alındığını ifade eden Macron'a göre çocuklar eğitim kurumlarına ne kadar erken katılırlarsa topluma entegre ve başarılı bir birey olmalarında şansları o derece yüksek olacaktır. Fransa'da oluşturulan yeni yasaya göre 3 yaşındaki çocukların bir okul öncesi eğitim kurumuna başlamaları artık isteğe bağlı kılınmamakta ve Eylül-2019'dan itibaren yasal zorunluluk haline gelmiştir.

Fransa'yı okul öncesi eğitimi açısından kritik pek çok ülkeye göre daha kritik bir konumda bulunmasının nedeni; kreşlerde uygulanmakta olan formal bir eğitimin niteliği daha yüksektir. Bu kreşlerde uygulanan yoğun bir müfredat, ve program dahilinde metotlar ve şartlar kapsamında ilköğretime çok benzer formal eğitim gerçekleştirilmektedir. Müfredat, haftada en az 26 saat olmakla birlikte, bilim-tekniksel, fiziksel, sanatsal, dilsel ve sportif etkinlikler yürütülmektedir.

Fransa'da okul öncesi eğitim hizmetleri veren 4 değişik kurum bulunmaktadır:

- a) Yapısal olarak ilkokula bağlı faaliyet gösteren 5. yaşlarındaki çocukların gitti kurumlar,
- b) Yarım gün veya iki günde bir ders veren kurumlar,
- c) Kırsal ve dağlık kesimlerde taşınabilir eğitimin gerektiği çocuklar için kurumlar,
- d) Kendi binasında hizmet veren yetiştirme okulları.

Okul öncesi kurumlar 2-6 yaş arasındaki eğitimi kapsamaktadır. 3 yaş altı kurumlar “Sosyal İşler Bakanlığı”na bağlı olup, 3 yaş üstü kurumlar “Eğitim Bakanlığı”na bağlıdır. 3 yaş altı çocuklar için bakım hizmetleri veren jardin d'enfants, halte garderie, crèche collective ve crèche familiale gibi kurumlar Sosyal İşler Bakanlığı'nın ve bölgesel sosyal hizmet müdürlüklerinin sorumluluğu altındadır. 6. Yaşlarına kadar çocuklar, Eğitim Bakanlığı'na bağlı écoles maternelles'e kabul edilmektedirler. Diğer yandan, bağımsız anaokulları oluşturmanın olanaklı olmadığı durumlarda, ilkokullara bağlı bir şekilde çocuk sınıfları (classes enfantines) oluşturulmaktadır. Okul öncesi eğitime hizmetlerinden faydalanma isteğe bağlı kılınmakla birlikte devlet kurumlarında verilen hizmetler ücrete tabii değildir (Düşek, 2008).

Fransa'da okul öncesi eğitim kurumları 5 temel faktör belirlemiştir ve işleyişler, uygulamalar, programlar bu 5 temel faktör üzerine kuruludur denebilir. Bunlar;

- Dil Becerisi ve Zihinsel Yetenekler Gelişimi
- Birlikte Yaşamak
- Kendini Tüm Duyular ve Beden Diliyle İfade Etmek
- Dünyayı Keşfetmek
- Duyarlılık, Hayal Kurma ve Yaratıcılık

Fransa okul öncesi eğitim sistemi; 2-6 yaş arası dönemi kapsayan, çocukların hem bireysel yeteneklerine, ilgi ve alakalarına göre yaratıcı düşünmeyi ve sosyal ve zihinsel gelişim alanlarını geliştirmeye yönelik etkinlikler hem de diğer pek çok Avrupa ülkesine göre sıkı bir müfredattan oluşan bir eğitim sistemidir. Çocuklar 5 yaşına geldiklerinde hesap yapabilmeyi öğrenir ve bazı anasınıflarında yabancı dil dersi bile vardır. Okula başlama zorunlu yaşı 3 yaştır ve okul öncesi eğitim ücretsiz olarak yapılmaktadır.

Finlandiya'da Okul Öncesi Eğitim

Finlandiya'da zorunlu okula başlama yaşı 7'dir. Okul öncesi eğitim zorunlu değildir. %80 civarında, 3-6 yaş gurubu okullaşma oranı görülmektedir. İlkokulların bulunduğu

bölgelerdeki okul öncesi eğitimden kurumlarından Ulusal Genel Eğitim Kurulu ve Eğitim Bakanlığı sorumludur. Gündüz çocuk yuvalarından Ulusal Sosyal Yardım Kurulu, Sosyal Hizmetler ve Sağlık Bakanlığı sorumludur (Haktanır,2005).

1882'de Hanna Hanna Rothman, Berlin'deki "Pestalozzi-Froebel Evi" adlı okuldan anaokulu öğretmeni olarak mezun oldu. Hanna Rothman, Helsinki'de sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarına hizmet vermek amacıyla ilk anaokulunu açmıştır. O tarihte Rothman'ın gazeteye bu konuda verdiği ilan tek bir ailenin bile ilgisini çekmemiştir. Rothman anaokuluna ilk çocukları, parklarda ve sokaklarda dolaşan kimsesiz çocuklar arasından zorla toplamıştır. Ama kısa süre içinde Rothman'ın anaokulunun kapısında uzun kuyruklar oluşmaya başlamıştır. Bugün Finlandiya' da 2400 anaokulu inşa edilmiş olmasına rağmen bu sıra bekleme hâlâ sürmektedir. Finlandiya, İskandinav ülkeleri arasında okul öncesi eğitim hizmetlerine ilk başlayan ülkedir. Kuruluşundan bu yana çocuk yetiştirme ve eğitim metotlarında Finlandiya'da anaokulları, yüksek standartlar uygulamışlardır ve eğitim metotları Friedrich Fröbel'in yaklaşımı temel alınarak oluşturulmuştur. Fröbel'e göre anaokullarının ana hedefi şu şekildedir:

Okul öncesi eğitim kurumunun amacı yalnızca çocukları gözden ayırmamak ve ebeveynleri yokken yanında olmak değil, çocuklara gelişimleri ve yaşlarına göre uyumlu eğitimler sağlamak, duyularını geliştirmek, bedensel olarak güçlendirmek, merak duygularını her daim aktif tutarak keşfederek öğrenmelerine imkân sağlamak, tüm gelişim alanlarını desteklemek ve aynı zamanda onlara doğa ve hayvan sevgisi aşılayarak toplumla tanıştırmak ve kaynaştırmaktır. Ayrıca çocuklara verilmek istenenler arasında en önemlileri zihnen ve kalben hayatın temel olgularına yönelik büyütmek ve kendi içlerinde kusursuz bir denge halinde olmalarını sağlayabilmektir. Finlandiya'da okul öncesi eğitim kurumlarındaki materyaller ve öğretim yöntem ve teknikleri değiştiyse de, asıl hedef değişmemiştir, okul öncesi eğitimde Finlandiya, Fröbel'in temel ilkelerini benimsemiş olarak öğretmenlerin ezber ve doğrudan

yönlendirmesiyle değil, insancıl ve dostça bir ortamda sevgiyle, oyunla, çocuğun yaparak-yaşayarak keşfetmesiyle gerçekleşmelidir.

Finlandiya’da okul öncesi eğitimi zorunlu değildir ve ailenin inisiyatifine bırakılmıştır. Fakat ailelerin çoğu çocuklarını okul öncesi eğitime göndermektedir. Okul öncesi eğitim zorunlu olmasa da 2002 yılı verilerine göre ailelerin %98’i çocuklarını okul öncesi eğitime göndermiştir.

Sıkı bir müfredat veya öğretilen ders niteliğinde konular yok. Çocukların oyun yoluyla yaratıcılık, hayal gücü, günlük örnek olay çalışmaları ve eğitsel dramalar üzerinde duruluyor. Çocuğun öz bakım becerileri de geliştiriliyor. Kendi kendine yemek yiyebilmesi, kendi bağcığını kendi bağlayabilmesi, montunu giyebilmesi, fermuarını çekebilmesi gibi beceriler üzerinde duruluyor. Finlandiya okul öncesi eğitim sisteminde öğretimden çok eğitim üzerinde duruluyor. Yalnızca biraz basit matematik hesaplamaları veriliyor.

Eğitimin tamamen ücretsiz olduğu Finlandiya’da okul öncesi eğitimden lise eğitimi sonuna kadar öğle yemeği de ücretsiz olarak verilmektedir. 1 öğretim yılında 190 günlük eğitimin verildiği Finlandiya’da yaz tatili 2,5 aydır. Eğitim, güz ve bahar dönemi olarak ikiye ayrılmaktadır. Esnek bir müfredata sahip olan Fin eğitim sisteminde öğretmenler, genel kabul görmüş ilkelere ters düşmemek kaydıyla yöntem ve teçhizat kullanımında serbesttirler. Ayrıca öğretmenlerin teftişi yapılmamaktadır. Finlandiya’da faaliyet gösteren anaokullar, ülkenin sosyal işlerden sorumlu olan bakanlığı tarafından düzenlenmiş olan yasalara göre yönetilmektedirler. Bu yasaya göre ülkede 7 yaşından büyük olmamak kaydıyla çocuklar aileleri tarafından anaokuluna kayıt yaptırılabilirler. Ülkedeki yerel yönetimler, maddi açıdan iyi durumda olmayanlar için gerekli desteği vermektedir. Ulusal Eğitim Kurulu adlı kurum, anaokulları ile ilgili gerekli standartları belirlemiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler için mesleki yüksek öğrenim kurumları vardır ve öğretmenler bu bölümleri bitirmek zorundadırlar. Bu öğretmenlerin haricinde ülkede bir de yardımcı öğretmenle

bulunmaktadır. Bu öğretmenlerin ise lise dengi okullardan mezun olmaları yeterlidir. Verilen eğitim ise dil, matematik, iletişim, ahlak, doğa, çevre, felsefe, sağlık, kültür-sanat ve kas gelişimi gibi derleri içermektedir (Özer Çetinkaya, 2014, s. 11).

Evi, gideceği okul öncesi eğitim kurumuna 5 km'den daha fazla uzaklıkta bulunan öğrencilere ücretsiz servis imkânı da sağlanmaktadır. Okul öncesi sınıflarında bir öğretmen kaç çocuğa bakabilir konusunda herhangi bir ulusal sınırlama getirilmemiştir. Finlandiya'da bu eğitimin ana amaçları ise kişilik tahlili, çocukların bilgi alma ve öğrenmeleri konusunda aktif hale getirilmesi, birey oluşturma, çevre uyumu, eğitim ve oyun ortamları ile kişilik gelişimlerini sağlamak, ailelere destek ve dengeli gelişimdir (Usta, 2014, s. 18).

Finlandiya'da eğitim ücretsiz olmakla birlikte, eğitim kurumları devletten ödenek alırlar. Hükümetin, genel eğitime, mesleki ve sanat eğitimine para aktarma zorunluluğu vardır. Finansal yapı maliye bakanlığı ile eğitim bakanlığının ortaklaşa çalışması ile oluşturulmaktadır ve eğitimin finansmanı eğitim bakanlığı ve yerel yönetimler tarafından karşılanmaktadır (Güngör & Göksu, 2013, s. 63). Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre yemek ve ders araç-gereçleri ücretsizdir. Eğitimin genel ilkeleri özel okullarda da uygulanmakla birlikte, özel okullar da para yardımından yararlanmaktadırlar (Özer Çetinkaya, 2014, s. 90). Eğitim kurumlarının ekonomik yönden desteklenmesi merkezi otoritenin yanı sıra yerel yönetimler tarafından da yapılır. Devlet desteği açısından ilk ve orta öğretim seviyesindeki kitle için devlet tarafından %57 ve yerel yönetim desteği açısından ise %43 seviyesindedir (Ekinci & Öter, 2010, s. 21).

Finlandiya okul öncesi eğitimde sıkı bir müfredat yoktur ve genel olarak amacı "hem kendi dil ve kültürlerine, hem de başkalarının dil ve kültürlerine değer vermek"tir. Ücretsizdir ve zorunlu değildir. Fakat zorunlu olmasa da okul öncesine katılım oranı %98'dir. Sıkı bir müfredat olmamasına rağmen çocukların okul hayatlarında çok başarılı oldukları görülmektedir ve bunun sebebi özellikle 'nitelikli öğretmen yetiştirme' politikalarına bağlıdır. Finlandiya'da

öğretmenler en az yüksek lisans mezunlardır ve sürekli seminerler ve eğitim kurslarıyla kendilerini geliştirmektedirler. Finli çocuklar okul hayatları boyunca oyun oynarlar, zevk alarak öğrenirler ve okuldaki mutluluğu sağlamanın büyümlü formülünün ‘soyutu somutlaştırarak öğrenmek’ olduğunu düşünürler.

Singapur’da Okul Öncesi Eğitim

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)’ne bağılı Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA), üçer yıllık periyotlarla, özellikle 15 yaş sınıfına giren öğrencilerin kazandıkları kabiliyetleri ve bilgi düzeyini ölçen bir programdır. PISA’nın 2015 verilerine göre 72 ülkeden Singapur eğitimi alanında öne çıkarak birinci olmuştur. Singapur’un bu başarısının arkasında öncelikle öğretmen kalitesine verdiği önemin yattığı belirtilmektedir.

Singapur okullarında eylemsel araştırmayı ve belirleyici uygulamaları destekleyen önemli yeniliklerden birisi 2004 yılında geçilen ‘Teach Less, Learn More’ (“Az Öğret, Çok Öğren”) modeli olduğunun altı çizilmektedir. Bu modele göre sınav odaklı eğitim-öğretim yerine, öğrenciler daha çok hayata hazırlanmaktadır. Derslerin içeriklerinde kısmalar yapılmış bununla birlikte ders programlarının %10-20 arası bir oranı öğretmenler ve öğrenciler için esnek bir serbest zamana ayrılmıştır. Bu şekilde Singapur, eğitiminde niteliksel olarak ağır basan bir programa geçmiştir. Singapur’un bu eğitim sistemi, 2010 yılında araştırma kuruluşu McKinsey tarafından gerçekleştirilen ‘Dünyanın En İyi Eğitim Sistemleri’ araştırmasında birinci gösterilmiştir (Levent & Yazıcı, 2014).

Singapur’da okul öncesi eğitim 4-6 yaşları kapsıyor, 3 yıl ve zorunlu değil. Zorunlu olmamasına rağmen okullaşma oranı %100’e yakın. OECD ortalaması %46, bizim oranımız ise %4,5. Başarılı bir eğitim sistemi için ülkemizde anaokulu eğitimi konusunda hem halkımızı bilinçlendirmeli ve teşvik etmeli hem de okullaşmayı yaygınlaştırmalıyız (Cimem, 2017).

Kindergarten olarak isimlendirilen bu anaokullarında, 3-6 yaş arası çocuklar için, üç yıl sürmekte olan ve ‘Nursey’, Kindergarden1’ ve ‘Kindergarden2’ şeklinde bir program

uygulanmaktadır. Bu programa göre, çocuklara her seviyeye göre günlük bir çizelgeyle dil, okur-yazarlık, basit fen, temel matematik, yaratıcılık, problem çözme, müzik ve hareketli eylemler, sosyal yetenekler ve açık hava oyunları gösterilmektedir. Bunun birlikte çocuklar Çince, Tamilce, Malayca olarak anadil ve İngilizce eğitimi görmektedirler (Kaytan, 2007: 35; Birbiri ve Ayer, 2013: 45; Özkan, 2006: 48). Singapur'un eğitim alanındaki bu denli başarısında Singapur Matematiğinin etkisi de yadsınamayacak derecededir. Singapur matematiği sayesinde çocuklar matematiğin temel taşlarını çok daha iyi kavrayabilmekte ve sağlam adımlarla 'az konu çok tekrar' yaparak ilerlemektedirler. Her konu 'Somut-Görsel-Soyut' ilkesine dayalı olarak aktarıldığı için tam öğrenme gerçekleşmektedir.

Singapur'da okul öncesi eğitim çocukların 4. yaşlarına basmalarıyla birlikte başlamakta ve Singapur'da iki ana eğitim programı olan Starlight Okuryazarlık Programı ve HI-Light Programı ile eğitim-öğretim uygulanmaktadır (MOE, 2018c). Singapurda yürütülen Starlight Okuryazarlık Programı yoluyla çocukluk dönemlerinde çift dilliliğin desteklenmesi hedeflenerek gelecekteki dil öğrenimlerinin daha kolay gerçekleşmesi için sağlam bir başlangıç yapılmış olmaktadır. Starlight Okuryazarlık Programı başyapıt kitapların paylaşımlı okuması sayesinde çocuklarda konuşma ve dinleme yetilerinin ve okur-yazarlık ve yabancı dil becerilerini daha erken yaşta ilerletmeyi hedeflemektedir (MOE, 2018b).

Singapur okul öncesi eğitiminin belkemiği müfredatını HI-Light Programı oluşturmaktadır. Çocuklar tecrübelerinden kaynaklanarak ve öğrenilenleri birbirinden çok ayrı alanlarmışçasına değerlendirmeyerek bütünsel bir biçimde öğrenmektedirler. Bu anlamda HI-Light Programı çocukların bir çok alanda entegre bir anlayışla tümel ve kapsamlı bir şekilde gelişimlerine öncülük etmektedir ve öğrenmenin sevincini, heyecanını ve hazzını hissetmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu program aracılığı ile çocuklar öğrenim aşamalarından bütünsel ve dengeli olarak; sosyal ve duygusal gelişim, estetik ve yaratıcı ifade, okur-yazarlık ve dil,

dünyanın keşfi, motor becerileri geliştirme ve matematik alanlarında eğitim almaktadırlar (Şapul, 2019; MOE, 2018b).

Okul öncesi eğitim alanında 4 ve 6 yaş aralığındaki çocuklar onlar için dikkatlice ve özenle hazırlanmış, onların bilgiye yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlayan bir müfredatla eğitim görmektedirler. Sıkı bir müfredat bulunmamaktadır. Çocukların meraklı, yetenekli ve aktif öğrenen bireyler olduğu düşüncesine dayanılarak, Singapur'un okul öncesi müfredatında eğitim-öğretime şekil veren altı prensibi kasten iTeach oluşturulmuştur. (MOE, 2012). Bu altı ilke ışığında eğitim-öğretim alanlarının kapsamı belirlenmiştir. Buna göre iTeach ilkeleri:

- Öğrenmeye odaklı yaklaşım (integrated approach to learning)
- Öğrenmeyi gerçekleştiren öğretmenler (Teachers as facilitators of learning)
- Hedefli oyunlar yoluyla çocukların öğrenmeye dair harekete geçirmek (engaging children in learning through purposeful play)
- Nitelikli alış-verişler ile temel (ötantik) öğrenim (authentic learning through quality interactions)
- Bilginin inşa edenleri olarak çocuklar (children as constructors of knowledge)
- Tamamlayıcı (bütünsel) gelişme (holistic development) (MOE, 2012).

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitime Genel Bir Bakış:

Türklerin Anadolu’ya göç ettiği ilk yıllarla birlikte devletin eğitim sorumluluğu üstlendiği görülmektedir. Çocuklara dair ilk sosyal hizmetler tarzı uygulamaların Gazan Mahmut Han (1295) zamanında yerine getirildiği bilinmektedir. Osmanlı devrinde ‘Acemi Ocakları’, ‘Enderun’ gibi eğitim veren yapılar kimsesiz ve yoksul erkek çocuklarının, erken yaşlarından beri bakılıp eğitildiği yerler olmuşlardır (Dirim, 2004: 34). Türkiye’de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimini incelerken Osmanlı dönemini ve Cumhuriyet dönemini ayrı ayrı anlatmak okul öncesi eğitimin nasıl doğduğunu ve nereye geldiğini görmemizi sağlaması açısından faydalı olacaktır.

Osmanlı Döneminde Okul Öncesi Eğitim

Yaşı küçük çocukların eğitimlerine dair çalışmalar 15.yy'da Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar varmaktadır. 19. yy ile Türk Eğitim Tarihi'nde, eğitime ve çocuğa gösterilen ilginin değişim sürecine girdiği gözlenmektedir. Sultan II. Mahmut'un 1824'te ilköğretimin zorunlu olduğunu ilan eden fermanı ve ardına zorunlu eğitim-öğretimin altı yıla kadar yükseltilmesine dair çalışmalar Tanzimat Dönemi'nde büyük süreçlere uğramıştır (Gül, 2008).

Osmanlı döneminde, bugünküne benzeyen yapıda erken yaştaki çocuklar için eğitim verilmekteydi. Osmanlıda okul öncesi tarzı eğitim kurumları faaliyete başlamadan önce erkek çocuklarına eğitim veren mektepler bulunmaktaydı. Sübyan mekteplerinde (mahalli mektepler) 5-6 yaş grubu çocuklara 3 ila 4 yıl süresince dini eğitim uygulanmaktaydı. Kimi ebeveynler daha küçük olan çocuklarını da kendileri göndermekteydi. Buradan maksat daha çok çocukların eğitim-öğretimlerine nazaran annelerin rahatlığı sağlanmaktadır. Bu açıdan sübyan mektepleri, bugünkü anlamda çocuk yuvalarına ve kreşlere benzetilebilmektedir. Kimi azınlıkların yaşadığı önemli yerleşim merkezlerinde, bu azınlıklar tarafından kendi kültürü ve dinine göre eğitim verebildikleri anaokullarının açıldığı ifade edilmektedir (Göktürk, 2017).

Kimsesiz erkek ve kız çocuklarının korunmaları ve yetiştirilmeleri hedefiyle açılan Darüleytamlar ve ıslahhanelerde erken çocukluk döneminden çocuklar bulunmaktaydı ve darüleytamlarda 2-7 yaş arası çocukların eğitimleri için okul öncesi tarzı sınıflar kurulmuştur (Akyüz, 1996).

23 Temmuz 1908'de Osmanlı Devleti'nde okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasına değişik bölgelerde başlanmıştır. Önce kimi şehirlerde ardından İstanbul'da özel anaokulları yer almıştır. 1908-1913 seneleri arasındaki faaliyet gösteren anaokulları ve çocuk yuvaları çoğunlukla İstanbul'da ve Kazım Nami Duru tarafından Selanik'te Özel Anaokulu Sınıfı açılmıştır (Göktürk, 2017). 1912-1913 Balkan Savaşları'nın ardından resmi anaokullarına başlanmıştır. Türk kadın öğretmenler bulunmadığı için bu okullara azınlık gruplarından

öğretmenler atanmıştır. Bu öğretmenlerin metotları Avrupa’da çoktan miadını doldurduğu için anaokullarının açılmalarına hazırlıksız başlanıldığı gözlenmektedir (Akyüz,1996).

1913’te çıkarılan “Tedriasti İptidaiye Kanunu Mavakkati’nin 3,4 ve 5 sayılı malleşerine göre ana okulları, ilköğretimin içerisinde bir önceki aşama şeklinde kabul edilmiştir. Bu okullar yurdun her alanında açılmasına karar verilmiştir (TED, 1983:265; Kantarcıoğlu, 1964:3). Öğrenci yaş grupları, eğitim metotları, ders araçları ve okulların kurulmalarına dair esaslar yer etmektedir (Dinçsoy, 1995). Kanuna göre anaokullarının 4 ile 7 yaş arası gruba yönelik kurulacağını ifade edilmektedir (Oktay, 1990).

Okul öncesi eğitime verilen önemin ve okul sayısının giderek arttığı bu dönemde 1912-1913 Balkan Savaşları nedeniyle bu çalışmalar sekteye uğradıysa da Balkan Savaşları sonrası 1913-1917 arasında okul öncesi eğitim çalışmaları devam etmiş ve resmi anaokulları açılmıştır. Fakat bu okulların en büyük sorunu iyi yetişmiş öğretmen bulamamaktır. Okul öncesi eğitim için öğretmenler yetiştirme girişimi I. Dünya Savaşı öncesi 1913’te “İstanbul Darülmuallimatı” kapsamında oluşturulmuş olan sınıf ile birlikte başlatılmıştır (Şahin, 2005; s.s. 7-9). Başlatılan bu okul için hem yatılı hem de evci olmak üzere 23 Müslüman kız öğrenci devam etmiştir. İlk yılının müfredatında şu dersler yer almaktadır: İlm-i ruh-i etfal (psikolojiye giriş-özellikle çocuk psikolojisi), okur-yazarlık, adap, terbiye, doğa bilimleri, Osmanlı tarihi ve coğrafyası, temel matematik ve geometri, Fröbel eğitim anlayışı, müzik ve beden eğitimi.

Bu müfredatta yer alan dersler, bugün dahi ana okulu öğretmenleri yetiştiren kurumların uygulanan ders programlardaki birçok dersi kapsamasıyla birlikte bilhassa Avrupa’da birçok yerde benimsenen Fröbel anlayışına geçilmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlendiği için göze çarpmaktadır. Fröbel eğitim anlayışı bugün dahi Avrupa’nın pek çok ülkesinde okullarda izlenen eğitim metotlarından birisidir (Şahin, 2005; s.s. 9-10). Diğer yandan aynı metotla öğretmen yetiştirilmesini sağlayan kurumlar için de öğretmenlerin yetiştirilmelerindeki aksaklıklar nedeniyle, üç yıl mezun verdikten sonra faaliyeti durmuştur. Böylelikle,

anaokullarına öğretmen yetiştirilmelerine ara verilmek zorunda kalınmıştır (Oktay, 1991; s. 57).

1900'lü yılların başları Osmanlı Devleti'nin birçok alanda yenileşmeye gittiği bir dönemdi ve özellikle eğitim alanında pozitif bilimlerin azaltılması ve dini eğitime ağırlık verilmesi sonucu Dünya ülkelerinin ilerleyişine yetişemememiz sebebiyle yenileşme anlamında kanunlar yayınlanıyor, ıslah çalışmaları yapılıyordu. Osmanlı Devleti, okul öncesi eğitim alanında 15 Mart 1915 senesinde anaokullarına dair 15 maddelik bir Nizamname yayınlanmıştır. Bu nizamnamedeki maddelere göre aşağıda listelenen konulara yer verilmiştir:

Genel hükümlerdeki maddelerin değerlendirilmesi,

Madde 1'de devlet bünyesindeki anaokullar, kız mekteplerinin ilk öğretim bölümü olan tiplerinde olmak üzere bu okula bağlı olarak ya da okuldan tamamen bağımsız şekilde açılacağına yer verilmiştir.

Madde 2'de anaokullarının kurulum aşamasındayken yapılması gerekenlerle ilgili hükümler bulunmaktadır. Bu maddenin "a" bendinde okul yapılan binaların sağlık ve işleyiş bakımından uygun yerlerin seçilmesiyle ilgilidir. Maddenin "b" bendinde çocuk sayısına bağlı olarak yeterli büyüklükte bahçeye sahip olmasıyla ilgili hükümler verilirken "c" bendinde ise çocuklar için her çeşit eğitim ekipmanlarının bulunması ile ilgili hükümler verilmiştir.

Madde 3'te anaokullarının ücretli olup olmayacağı ile ilgili hükümler vardır.

Madde 4'te devlete bağlı ücretli tip anaokullarının ücretsiz olarak öğrenci alamayacağı bildirilmiştir.

Madde 5'de okullara alınan çocukların yaşları ve cinsiyetleri ile ilgili hükümler bulunur. Bu maddeye göre 4-6 yaş grubu çocukların okula alınabileceği ve okulların karma yapıda olacağı bildirilmiştir.

Madde 6'da çocukların eğitime başlamadan önce muayene edilmesi ve bulaşıcı hastalık sahibi olmadıklarının tespit edilmesi ile ilgilidir.

Madde 7’de her sınıf için en fazla 30 çocuğun alınacağı ve sınıfların yaş gruplarına göre ayarlanacağı bildirilmiştir.

Madde 8’de okullardaki faaliyetlerin sağlıklı ve ahlakı yapıda olması, gerekli fiziksel eğitimlerin olması, hem dini hem de milli olmak üzere hikayeler anlatılması, yer yer konuşmalar yapılması, resim ve el işleri ile ilgili yapılacaklar bildirilmiştir.

Madde 9’da ise eğitim gören çocukların haftalık olarak sağlık taraması yapılması ve gerekli durumlarda ise velilerine bilgi verilmesi ile ilgili hükümler verilmiştir.

Yönetici ve Öğretmenler ile ilgili hükümlerdeki maddelerin değerlendirilmesi,

Madde 10’da anaokullarında bulunan sınıf sayıları kadar kadın öğretmen ve yardımcı kadın öğretmen bulundurulacağı bildirilmiştir. Bu öğretmenler arasından kıdem olarak ilk sıradaki öğretmene ise yöneticilik görevi verilmektedir.

Madde 11’de anaokullarına öğretmen olabilecek kişilerin sahip olması gereken şartlar bildirilmiştir. Bu maddenin “a” bendinde öğretmenlerin İstanbul Kız Öğretmen Okulu’ndan (Darülmualimat) mezun olmaları şartı bildirilmiştir. Maddenin “b” bendinde ise anaokullarında yeterli öğretmenlik seviyesinde olması ile ilgili belge sahibi olması gerektiği bildirilirken “c” bendinde ise öğretmenlik için gerekli sınavı geçme şartı bildirilmiştir. Son olarak maddenin “d” bendinde ise hitabet yeteneğinin ve diksiyonunun düzgün olması şartlarına hükmedilmiştir.

Madde 12’de öğretmenlerin bulaşıcı bir hastalığa sahip olmamaları ve Osmanlı uyruğuna bağlı olması şartlarını iletmektedir.

Madde 13’te öğretmenlerin kariyer ilerlemesi ve terfileri, devletin İlköğretim Kanunu hükümlerine göre verilmektedir.

Madde 14’te ise maddeleri açıklanan bu nizamnamenin yürürlük tarihi ile ilgilidir.

Bu nizannamenin ardından, okul öncesi eğitim de atılıma gidilmiştir. Başta büyük şehirlerde olmak üzere hızla anaokulları açılmıştır. İstanbul'da 1916 sonu itibariyle açılan anaokulu sayısı otuza yakındır.

Cumhuriyet Döneminde Okul Öncesi Eğitim

Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından miras aldığı sorunların en önemlilerinden birisi de eğitim-öğretim sorunları olmuştur. Maddi yönden çok sınırlı ve eğitilmiş, yetişmiş insan gücü noksanlığının azami ölçüde olduğu cumhuriyetin ilk yıllarında okur-yazarlık oranı yalnızca %5-10 civarında görülmektedir. Bu sebeple, hükümet okul öncesi eğitimi ailelerin ve özel kurumların sorumluluğuna çeşitli genelgelerle birlikte bırakılarak eğitim-öğretimde önceliği ilköğretime vermek durumunda kalmıştır. (Ergin, 1943, Cilt V).

Özellikle 1928'deki Harf Devrimi'nden sonra okul öncesi eğitim için ayrılan bütçe ilköğretime kaydırılmıştır. Halkın okur-yazarlık oranı %5-10 civarlarındaydı ve bu nedenle öncelikle halkın okur-yazarlık oranının artırılmasına önem verilmeliydi. Bu dönemde "Millet Mektepleri" açılmıştır ve yetişkinler okur-yazar olmaları için eğitilmiştir. Bu nedenle okul öncesi eğitim için ayrılan bütçe ilköğretime aktarılmış ve bu süreçte okul öncesi eğitimin sorumluluğu hem ailenin hem de yerel yönetimlerindir. Bu gelişmelerden sonra da birçok anaokulu kapanmıştır.

Cumhuriyetin ilan edildiği dönemde 38 şehirde 80 anaokulu bulunmaktaydı ve 5880 öğrenci eğitim görmekteydi. Harf inkılabının ardından ilköğretime ağırlık verilmesi ve anaokulu ödeneklerinin ilköğretime aktarılmasıyla, 1937-1938 eğitim-öğretim yılında anaokulları bütünüyle kapatılmıştır. Bu sebeple Maarif 1937-38 yılı raporunda resmi anaokulları bulunmamaktadır (Oktay, 1990).

"Kız Meslek Liseleri"nin de okul öncesi eğitimini yaygınlaştırma konusunda payı olmuştur. Bu okullarda eğitim gören kızlar, okul öncesi çağındaki çocukların bakımı, beslenmesi, gelişimi ve eğitimi konularında yetiştirilmişlerdir. 1927-1928 öğretim yılında, "Kız

Islahhaneleri", "Kız Enstitüleri" şeklinde değiştirilmişlerdir. Bu enstitülerin öncelikli amacı kadınların nitelikli bir şekilde anne ve ev hanımları olarak yetiştirilmeleri üzerineydi ve bu enstitülerde 5 yıllık ilkokul eğitimi verilmekteydi. Okur-yazarlığı olmayan ve yaş olarak zorunlu eğitim çağını aşmış olan kadınların sanat okullarında okul öncesi eğitimine dair olarak çocuk bakımı ve çocuğun eğitimi üzerine ders almaları sağlanmıştır. (Oğuzkan ve Oral, 2003). Osmanlıca ismi "Umumi Hıfzısıhha Kanunu" olan Genel toplum Sağlığı Yasası aracılığıyla okul öncesi yaş grubu çocukların korunması yerel yönetimlere ve bakanlığın yükümlülüğüne devredilmiştir (Oğuzkan ve Oral, 2003). 1932'de İstanbul Belediyesi, fabrikalarda ve ziraatte çalışan kadınların çocuklarına annelerinin çalıştığı vakitlerde bakılması ve korunması için bir "Çocuk Yuvası" açmıştır. Bu yuva, yemekli bir anaokulu niteliğindedir. "Okul öncesi" tanımına 1949 yılında 4. Milli Eğitim Şurası'nda ilk kez yer verilmiştir. "3-6 yaş çocuğunun eğitimidir" denilerek okul öncesi eğitim kendine 4. Milli Eğitim Şurası'nda yer bulmuştur. 1961 yılında ise, çıkarılan "İlköğretim ve Eğitimi Kanunu" ile ilk kez olarak okul öncesi eğitim kurumları ilköğretim kurumları içerisinde yer almıştır. Okul öncesi eğitimin ilköğretim kurumları içinde ve isteğe bağlı olacağı belirtilmiştir. Bu da okul öncesi eğitimin öneminin artması hususunda etkili ve önemli bir gelişme olmuştur.

Türkiye'de okul öncesi eğitiminin değerini enine boyuna gündeme taşıyan ve bu alanda verilecek hizmetleri belirleyen en aktif çalışmanın 7. Milli Eğitim Şura'sında (5-15 Şubat 1962) yer aldığı görülmektedir. Şuraya sunulan İlköğretim Komisyon Raporu'nda diğer ülkelerdeki bu alanda yürütülen uygulamalara, tarihsel gelişmelere ve istatistiki verilerin ardından altı çizilen başlıklarda gerekli hizmetlerin yerine getirilmeleri önerilmiştir (Oğuzkan ve Oral, 2003 s.34). Bu başlıklar şu şekildedir:

- 1 . Anaokulu öğretmenleri ve öğretmen yardımcıları yetiştirilmesi,
2. Kimi bölgelerde, ilkokul eğitimine uyumda zorluklarla karşılaşabilecek, gelişim tamlığında sorun yaşayan çocuklar için ilkokullar bünyesinde anasınıfları faaliyete geçmesi

3. Özellikle özel eğitim gerekliliği olan çocuklara yönelik anaokullarının faaliyete açılması,

4. Korumaya ve bakıma ihtiyacı olan çocuklar için okul öncesi eğitimleri ve bakımlarının gerçekleştirilmesi,

5. Özellikle İş Kanunu'ndaki hükümler çerçevesinde sanayi ve ticari bölgelerde yaşayan ebeveynlerin çocuklarına yönelik anaokullarının faaliyete girmesi,

6. Pilot uygulamalar ve örnek faaliyetler gerçekleştirebilecek on anaokulunun değişik şehir merkezlerinde etkin hale geçirilmesi.

Bu şurayı takip eden aylarda, okul öncesi eğitimin önemine vurgu yapılarak, 16 Haziran 1962 tarihinde yayımlanmış olan 222 sayılı "İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nuna ek "Anaokulları ve Sınıfları Yönetmeliği" yayınlamıştır. Bundan sonra, yuva ve ana okullarının ülke çapında, resmi ve özel girişimlerle yaygınlaştığı gözlenmektedir (Oğuzkan ve Oral, 2003)

1968-72 yıllarında "İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı"a göre, günümüzdeki anaokulu ve anasınıflarına benzer anaokulları ve ilkokullara bağlı anasınıfları kurulacağı belirtilmiştir. 1974'teki 9. Milli Eğitim Şurası'nda, okul öncesi eğitimin günümüzdeki amaçları olan 4 amaç belirlenmiştir. Bu 4 madde şunlardır:

a- Çocukların duygusal, bedensel ve zihinsel gelişimi ile iyi alışkanlıklar edinmesini sağlamak,

b- Çocukların ilköğretime hazırlanması,

c- Koşulları uygun olmayan, olumsuz şartlardaki çevrelerde yaşayan be iyi durumda olmayan ailelerin sahip olduğu çocuklara yönelik fırsat eşitliği ortamını sağlamak,

d- Anaokullarındaki çocukların düzgün Türkçe konuşmalarını sağlamak.

3. ve 4. Kalkınma Planlarında okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gereği vurgulanmış ve okul öncesi alanında okullaşma oranının %10'a çıkarılması hususunda kamu ve özel kuruluşların faaliyet göstermeleri gerektiği belirtilmiştir. 2000 yılındaki 7. Kalkınma Planı

içerisinde okul öncesi eğitim sürecindeki başarı yüzdesinin %16'lık seviyeleri bulması gerektiği ve bu kurumların gerek çocukların bakımı, eğitimi, gelişimi konularına daha fazla eğilerek niteliksel ve gerek öğretmen sayısı ve okulların fiziki koşulları bakımından niceliksel konularda geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. 1996 yılındaki 15. Milli Eğitim Şurası'nda ise okul öncesi eğitimin son iki yılının zorunlu olması hususunda kararlar alınmıştır.

1999 yılında MEB bünyesinde "Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. 27 Ekim 1983 tarih ve 18059 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile 0-5 yaş çocuklarının bakım ve eğitimi amacıyla kurum açma ve denetleme yetkisi SHÇEK (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu)'e verilmiştir(Oktay, 1990).

8. Beş Yıllık Kalkınma Planı sonunda okullaşma oranı %25 olarak hedeflenmiştir. Bu orana ulaşmak için, mevcutlara ek olarak 1100 anaokulu ve 5500 öğretmene daha ihtiyaç duyulmaktadır (Balım, Argun ve Cüez, 2006). ERG (Eğitim Reformu Girişimi), 2008'den beri her yıl hazırladığı "Eğitim İzleme Raporu"nun 2016 Kasım ayında yayımladığı raporunda okul öncesi eğitim konusunu, dikkat çekerek öne çıkarmıştır. Bunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir süredir okul öncesi eğitime erişimin artırılmasına önem vermesinin payı büyüktür. Milli Eğitim Bakanlığı, 2015-2019 Stratejik Planı'na göre 2019 yılında okul öncesi eğitim alanında okullaşma oranının %70'e çıkarılmasını hedeflemiştir. Ekim 2016'da açıklanan 2017-2019 Orta Vadeli Program'da kademeli şekilde okul öncesi eğitimin mecburi hale getirileceği belirtilmiştir. Fakat tüm bu gelişmelere rağmen Türkiye'de okul öncesi eğitim hem OECD ortalamasının hem de Milli Eğitim Bakanlığı'nın kendine koyduğu hedeflerin hala altında.

MEB'in belirlemiş olduğu okul öncesine yönelik eğitim hedeflerine ulaşılması konusunda bazı sınırlılıklar mevcuttur. Okul öncesi eğitim kurumlarının ücretli olması özellikle yoksul ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitime erişimini engellemektedir. Velilerden katkı payı alınması okul öncesi eğitime erişim ile ilgili hedeflere ulaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Eğitim harcamalarından okul öncesi eğitime ayrılan bütçenin çok kısıtlı olması da hedeflerin gerçekleşmesini zorlaştırmaktadır. 2015'te eğitim harcamalarının sadece %1,1'i okul öncesi eğitim hizmetlerine ayrılmıştır. Bu etkenler MEB'in belirlemiş olduğu hedeflere ulaşmasını engellemektedir.

Günümüzde okul öncesi eğitimde belirlenen hedeflere ulaşılması ve zorunlu okul öncesi eğitime geçiş sürecinde başarılı olunması için, süreci engelleyen etmenler ortadan kaldırılmalı ve zorunlu okul öncesi öğretime geçiş sürecinde en dezavantajlı gruplara öncelik verilmeli ve geçiş süreci çocuk merkezli bir yaklaşımla desteklenmelidir. Sürece ailelerde dahil edilerek aile katılımı güçlenmeli, eğitim kurumları ve aileler arasında çift yönlü bilgi alışverişi sağlanmasına özen gösterilmelidir. Okul öncesi eğitim için belirlenen hedeflere ulaşılmak isteniyorsa, eğitimin niteliğinden ödün verilmemelidir. Bu da ancak iyi yetişmiş ve donanımlı okul öncesi öğretmenleriyle gerçekleşir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı incelenirken bu programın fazlasıyla etkileyen ve diğer eğitim programlarından farklı olarak 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın temellerini şekillendiren yapılandırmacı yaklaşımdan söz etmekte fayda olacaktır.

Okul Öncesi Eğitim Programında Yapılandırmacı Yaklaşımın Etkisi

Yapılandırmacılık; İngilizce "constructivism" sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmıştır. Yapılandırmacılık (inşacılık) öğretime dair bir kavram olmaktan çok bilgi ve bilginin kavramasına dair bir kavramdır. Bu kuram edinilecek olan bilginin temelden kurulmasına işaret etmektedir. Başta öğrenilen bilgilerin nasıl öğrenildiklerine bağlı bir kuram olarak gelişmiş ancak zamanla öğrenenlerin bilgiyi nasıl ele aldıklarına bağlı bir anlayış halini almıştır. (Demirel, 2004). Yapılandırmacılığı daha iyi anlayabilmek için önceki yıllarda eğitim yaklaşımlarını ve eğitim programlarını etkileyen davranışçı kuramdan bahsetmemizde fayda vardır. Bu nedenle davranışçı kuramı irdeleyecek olursak; yapısalcı kuramın eksikliklerine karşı oluşturulan modern bir psikolojik yaklaşım olarak 'Davranışçılık', 1914 yılında John

Watson'ın çalışmalarıyla gelişme göstermiştir (Fromm, 1993). Davranışçı kuram her ne kadar psikolojik bir akım olarak ortaya çıkmış olsa da ve bir eğitim felsefesi olmasa da, öğrenme davranışını açıklayan ve öğrenmeyi psikolojik temellere dayandıran bir kuram olması sebebiyle eğitim alanında özellikle 20. yüzyılda adından çokça söz ettirmiş ve eğitim alanında etkili olmuştur.

Davranışçılık, her bir psikolojik kavramı canlıların tepkilerine dek incelemektedir; bilinç ve davranışlar birbirini temsil etmektedir; uyaran ve tepki (U-T) bağı ilişkisini bilincin çıkış noktası olarak ele almaktadır. Davranışçılığa göre bilgi ve öğrenme, insanın koşullu tepkilerini ifade etmektedir (Rosenthal ve Yudin, 1972; Akt. Usta, 2011). Davranışçı kuram; bilinç, duygu, düşünce ve algısal durumları dikkate almayarak yalnızca davranışları ön planda tutmuş ve öğrenmeyi yalnızca davranışlarla açıklamıştır. Fromm(1993), davranışçı kuramı açıklarken “zihnin öğelerini bir kenara koyup organizmayı davranışsal tepkiler ile açıklamaya çalışan; insanın ne hissettiği ile ilgilenmeyen ancak insan davranışları ve çevre ile ilgilenen bir yaklaşımdır” olarak tanımlamıştır.

Davranışçılığın kendi içinde de çeşitli görüşler bulunmaktadır. Thorndike'a göre davranışçı anlayışta öğrenme bir problem çözme sürecidir; canlılar bir sorunla karşılaştığında bunu deneme-yanılma süreci içinde çözmektedir. Skinner da canlıların davranışlarının uyaranlara yönelik basit ve otomatik (refleksif) bir tepki göstermeleriyle açıklanamayacağını, irade ve bilincin dahil olduğunu belirtmektedir (Oktaylar, 2006, s. 153).

Davranışçı kuramın geliştiricilerinden olan Pavlov, köpeğiyle yaptığı deneyde köpeğin öğrenme hareketini davranışlarla açıklamak istemiştir. Köpeğin, yemek verildiği zaman salya salgılama hareketini belirli bir uyarıcıya gösterip göstermediğini araştırmak isteyen Pavlov, köpeğine yemek vereceği zaman aynı anda zil çalmıştır. Başlarda zil sesine herhangi bir tepki vermeyen köpeğe, bu hareketi bir süre daha tekrarlayan Pavlov, daha sonra köpeğin yemeği görmeden sadece zil sesini duyduğunda da salı salgılama davranışını gösterdiğini

gözlemlemiştir. Sonuç olarak köpek, zil çalındığında yemeğin geleceğini anlayarak salya salgılama davranışını öğrenmiştir. Buradan hareketle, davranışçı kuramda öğrenmenin, uyarıcı ile tepki arasında kurulan bağ sonucunda oluştuğunu görebiliriz. Davranışçı kuramda, öğrenmenin kalıcı olması için uyarıcı ile tepki arasındaki bağın pekiştirmelerle güçlendirilmesi gerekir. İnsanlar da yaşamlarında farkında olmadan birçok şeyi davranışçı kurama göre öğrenirler. İnsanlar hayat boyu öğrenme davranışı gösterirler ve 'koşullanma' durumlarımız değişebilir. Çevredeki uyarıcılar değiştikçe bireyin davranışları da değişiklik gösterir.

Davranışçı kuram bireyin bilişsel aşamaları ve kendi kendine oluşturduğu zihinsel şemalarla ilgilenmemiş, öğrenmeyi "uyaran-tepki" ilişkisi ve davranışlara indirgemistir sonucuna varılabilir. Davranışçı kuramın sadece gözlenebilen ve ölçülebilen durumlarla ilgilenip bireyin kendi zihinsel şemalarıyla oluşturduğu bilişsel süreci hesaba katmaması sebebiyle, davranışçı kuram eleştirilere uğramıştır. Önceden eğitim yaklaşımları pozitivist paradigmaya dayanan yaklaşımlarla; nesnelci bir bakış açısıyla düzenlenirken artık bu yaklaşım ve bakış açıları yerini pozitivism ötesi ve öğrenmeyi ve gerçekliği öznelci bakış açılarıyla açıklayan yaklaşımlara bırakmaya başlamıştır. Okul öncesi eğitimde de, öğrenmeyi pozitivist ve nesnelci bakış açısıyla tanımlayan 'davranışçılık' ve 'bilgi işlem kuramları' terk edilmiş ve bunun yerine öğrenme ve bilgiye ulaşmada pozitivism ötesi yaklaşımlara dayanan ve öznelci bakış açısıyla yorumlayan 'yapılandırmacılık' anlayışı hakim olmuştur.

Çocukların gerçekliği tanıma, bilgi edinme ve öğrenme faaliyetleri 'yapılandırmacı' yaklaşıma göre düzenlenmeye başlamıştır. 2004 yılında pilot uygulama olarak, 2005 yılında da tüm Türkiye'de uygulanan eğitim programlarında ve MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşım temel alınmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşımın başat argümanları, pedagoğ ve psikologlarının düşüncelerine ve çalışmalarına dayandırılmaktadır. Bu yaklaşımın taraftarı ilk pedagoğun 18.yy'da yaşamış Giambattista Vico olduğu düşünülmektedir ancak Vico'nun görüşleri

zamanın diğer pedagogları tarafından pek dikkate değer bulunmamıştır (Yaşar, 1998). Bugünkü anlamıyla yapılandırmacılığın mimarı ise Piaget'dir. Çocukların kognitif gelişimi ve bilginin edinilmesi üzerine çalışmalarından doğan bu model, özünde 'öğretmekten çok öğrenme' tarafından bakmaktadır (Özel ve Bayındır, 2008). Yapılandırmacı modelde öğrenme, halihazırdaki faaliyetlerden başlar ve hayat boyu aşamalar kaydeden bir süreçtir. Buna göre bilgi, hayatlarına anlam katmaya çalışan bireyler tarafından faal olarak yapılandırılmaktadır. Bireyler, üzerine yazı yazılmalarını bekleyen boş tahtalar değil, anlamlar arayan canlılardır (Yurdakul, 2005). Davranışçılık ve yapılandırmacılık arasındaki farkları gözlemlemek için tabloyu inceleyebiliriz: Özden (2009)'e göre; Jean Piaget'nin "*bilişsel yapılandırmacılık*", Lev Vygotsky'nin "*sosyal yapılandırmacılık*" ve von Glasersfeld'in "*radikal yapılandırmacılık*" olmak üzere yapılandırmacılığın üç türü vardır. Bilişsel yapılandırmacılıkta, Piaget'in görüşleri temel alınmaktadır. Yani bilişsel yapılandırmacılar, öğrenmenin bireyin çevresiyle aktif olarak etkileşimi ve zihinsel şemalar ile ortaya çıktığı varsayımını kullanmaktadırlar.

Piaget değişik yaşlardaki insanların dünyayı anlamasını, bilişsel süreçlerle açıklar (Senemoğlu, 2005). Ona göre yeni bilgi, bireyin ön öğrenmeleri ile çelişmeden ilişkilendirilebiliyorsa, özümsebilir ve yeniden bir denge durumu oluşur. Eğer yeni bilgi bireyin ön bilgileri ile çelişirse, birey yeni bilgiyi özümseyemez, bilişsel bir dengesizlik yaşar. Bu dengesizlikten kurtulabilmek için yeni bir bilişsel yapı oluşturarak yeni bir bilişsel dengeye ulaşması gerekir. Özetle düzenleyici şemaları alt üst eden şeyler, yeniden bilişsel düzenlemeye sebep olur (Fosnot, 2007: 330).

Piaget'nin bilgi oluşumu ve anlam oluşturma kuramının üç önemli sonucu vardır (Aydın, 2007: 15):

- Gelişim evresi evrenseldir ve bu evre bilginin oluşumuna etki eder.
- İnsanın bilişsel yapılar aracılığı ile nesnelere kavrar. Anlam oluşturmada, deneyimler ve çevreyle etkileşim ile zihinsel yapılar önemli bir rol üstlenir.

□ Bilgi, özde zihinsel yapıların bir ürünüdür ve içsel sayılır, onun nesnel gerçeklikle tam olarak örtüşüp örtüşmediği saptanamaz. Çünkü gerçeklikle insan doğrudan değil, zihinsel şemaları aracılığıyla temas eder ve bunun nasıl olduğunu bilme olanağı bulunmamaktadır.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanan eğitim programlarına bir rehber olarak bakılır. Yapılandırmacı program tasarımları, öğrenenlerin ilgilerine, ön bilgi ve yaşantılarına öncelik tanınmalı, daha esnek bir yapıda olmalı ve öğrenenlerin katkılarıyla hazırlanmalıdır. Yapılandırmacı yaklaşımın hedeflerinin bilişsel düzeyin üst basamaklarından oluşması, öğretim sürecinde yaratıcılık, akılcılık ve gerçek öğrenme yaşantılarını ön plana çıkarmaktadır(Demirel,2007).

Yapılandırmacı yaklaşımda eğitim programı dahilindeki konuların içeriği ve işleyişle ilgili, öğrenenlerin yani öğrencilerin görüşlerine önem verilmektedir ve öğrencilerin de görüşleri alınır. Öğrencilerin görüşleri, ilgileri, istek ve yetenekleri doğrultusunda programda esneklik sağlanır, ders işleyişinde kullanılacak öğretim yöntem ve teknikleri isteğe göre düzenlenebilir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmen öğrenmeyi “öğretmenden öğrenciye, öğrenciden öğretmene, öğrenciden öğrenciye” şeklinde düzenler. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı; öğreten değil öğrenenlerin etkin olduğu, zihinsel şemaların öğrenmede rol oynadığı, öğrenmenin hem bireyin kendi bilişsel süreçleriyle hem de çevresiyle etkileşimiyle gerçekleştiği bir süreç olarak görülmektedir.

Türkiye’de Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programları

Good (1973), eğitim programı kavramının belirli bir faaliyet alanı ile ilgili diploma ya da alanla ilgili sertifika almak amaçlı oluşturulmuş olan ve belirli bir sistem içerisinde listelenmesi gerekli olan program olarak ele almaktadır. Caswell ve Campbell (1935) tarafından bu program, öğrencilerin öğretmelner aracılığıyla elde etmiş oldukları kazanımlar şeklinde tanımlanırken, Saylor, Alexander ve Lewis (1981) ise eğitim verilecek bireylerin öğrenme kazanımlarının sağlanması leklinde tanımlamıştır. Doll (1986) ise bu kavramı okulların

sorumluluğunda olan bireylerin tavır, tutum ve değerlerinin evrimleştirilmesi, becerilerinin ve bilgi kazanımlarının geliştirilmesi olarak tanımlamıştır. Son olarak Tanner ve Tanner (1980), üniversite ya da diğer okulların insiyatifinde bir sistem dahilinde geliştirilmiş yeniden yapılanma olarak ifade etmiştir (Demirel, 2006:2).

Yaşamın ilk yılları olan 0-6 yaş dönemi, gelişimin en hızlı ilerlediği süreçtir ve çocuklar öğrenmeye, bilgi edinmeye karşı ilgili ve isteklidirler. Çocuk merak eder, soru sorar, çevresini araştırır, keşfetmek ister. Çocuğun tüm gelişim alanlarının (bilişsel, sosyal-duygusal, motor ve dil) en hızlı ilerleme gösterdiği bu dönem, aynı zamanda çocuğun kişilik gelişiminin yani ileride nasıl bir birey olacağının da temelini atıldığı dönemdir. Çocuğun kişilik gelişiminin %80 civarı bir bölümü 0-6 yaş aralığını kapsayan okul öncesi dönemde oluşmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, bireyin yaşamında önemli olan okul öncesi dönemde nitelikli bir okul öncesi eğitim programı ile eğitim gören çocuk ileriki yıllarında faydasını fazlaca görecektir. Tüm gelişim alanlarına hitap eden, çocuğu bütüncül şekilde ele alan, bireysel farklılık ve ilgi ve isteklere göre oluşturulan bir okul öncesi eğitim programı, çocuğun içindeki potansiyeli en üst düzeylerde ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle, nitelikli ve iyi yapılandırılmış bir okul öncesi eğitim programı bireyin hayatında elzem bir yere sahiptir. Sevinç (2005), okul öncesi eğitim programının tanımını “Okul öncesi eğitim, 0-72 ay çocukların; tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren, duygularının gelişimini ve algılama gücünü arttırarak akıl yürütme sürecinde onlara yardımcı olan ve yaratıcılığını geliştiren, kendini ifade etmesini ve öz denetimlerini kazanmasını sağlayan sistemli bir eğitim sürecidir” olarak ifade etmiştir. Ertürk (1982), *eğitim programı* kavramının yerine *yetişek* kavramını kullanmıştır. Ertürk’e göre yetişek yani eğitim programı “belli öğrencileri belli bir zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü” olarak açıklamıştır.

Bireyin zihinsel ve kişilik gelişimini önemli ölçüde etkileyen ve bireyin hayatında önemi büyük olan okul öncesi eğitim, çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak

onların tüm gelişim alanlarına hitap edebilmelidir. Ancak nitelikli bir okul öncesi eğitim programı çocukların gelişimlerinin en hızlı olduğu ve öğrenmeye açık oldukları bu dönemi sağlıklı ve mutlu geçirmelerini sağlayabilir. Yalnızca bir veya birkaç gelişim alanına değil, tüm gelişim alanlarına odaklanan bütüncül yaklaşımlı bir programla daha sağlıklı ve mutlu bireyler olabileceklerdir.

Okul öncesi eğitim programında konulan hedeflere (amaç ve kazanımlara) ulaşılabilmesi, kurumlarda büyük ölçüde öğretmene düşmektedir. Öğretmenin de bu sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirebilmesi planlı ve sistemli bir “eğitim programı” hazırlığı ve öğretmenlere programın ayrıntılı olarak açıklamalı bir şekilde aktarılması ile mümkün olabilir. Programı uygulayacak kişi olan öğretmen, bilgiyi hazır olarak sunan değil; çocuğa bilgiye nasıl ulaşacağı konusunda rehberlik eden kişi olarak programı çocuklara göre ayarlayabilmeli, programda gerekirse düzenlemeler yapabilmelidir. Kandır (2001), “okul öncesi eğitim programının nitelikli olabilmesi, öğretmenin “çocuğun doğasını anlaması” esasına dayanır. Eğitim programının hazırlanmasında göz ardı edilmemesi gereken nokta, çocuğun ne öğrendiğinin, nasıl öğrendiğine bağlı olduğunun bilinmesidir” olarak belirtmiştir. Çocukların gelişimlerinin aktif olarak desteklemeleriyle beraber diğer gelişim alanlarında ortaya çıkabilecek aksaklıkların da önüne geçilmesini hedeflediği için destekleyici ve korumacı tarafları olan çok boyutlu bir program olma özelliği taşımaktadır.

Bu program, çocukların niteliklerini ve gelişim seviyeleri referans alarak ve bu biçimde tüm gelişim alanlarının ilerletilmesini temel alan “gelişimsel” bir modeldir (MEB, 2013). Konuların gerektiğinde tekrar edilip öğrenilinceye kadar pekiştirilme imkanı olduğu için yaklaşım olarak “sarmal” özellik gösteren bu program, yalnızca tek bir ekole bağlı kalmaması ve kazandırılmak istenen konuya göre farklı yaklaşım ve yöntemlerden faydalanabilme imkanı tanıdığı model olarak “eklektiktir”.

Bu programda, “kazanım” ve “gösterge”ler esasları teşkil etmektedir. Kazanım ve göstergeler bir bütünlük içinde ve çocukların gelişimsel özellikleri yaş gruplarına göre değerlendirilmektedir. Bu özellikler bilimsel araştırmalara göre 3-4, 4-5 ve 5-6 yaşları olmak üzere üç farklı yaş grubuna göre ayrılmıştır.

Nitelikli bir okul öncesi eğitim programı belirlenen hedeflere ve amaçlanan kazanımlara göre, çocukların bireysel farklılıklarına ve her çocuğun aynı yöntemlerle öğrenmediği ve her çocuğun öğrenme yaşantısının kendine özgü olduğu gerçeğine göre gereken durumlarda öğretmen tarafından değiştirilip şekillendirilebilecek fırsat verecek şekilde olmalıdır. Bu da programın esnek yapısının olması anlamına gelir. Programın esnek olması çocuğun daha kolay ve aktif öğrenmesine fırsat sunacaktır.

İyi bir okul öncesi eğitim programı elverişsiz koşullardan gelen çocuklara da eşit fırsatlar sunabilmelidir. Okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de budur. Çocukların her birine, bireysel özelliklerini ve her çocuğa göre öğrenme yöntemi uygulanmasını göz ardı etmeden bilişsel ve dil gelişimlerini zenginleştirici eğitim ortamları sunulmalıdır. Buna eğitim programında önemle yer verilip vurgulanması gerekmektedir. Bu sayede çocuklar, ilkokula hazır bulunuşlukta eşit bir konuma geleceklerdir.

Başarılı ve kapsamlı bir eğitim programının planlanmasında;

- Bu alandaki kuramsal bilgiler ve bilimsel araştırma verileri,
- Çocuklara has ilgi ve ihtiyaçlar
- Sosyo-kültürel özellikler ve beklentiler gibi hususların gözden kaçırılmaması ve

bütüne dahil edilmeleri, (Mağden, 1993; s. 173).

- Kaliteli ve ayrıntılı olmasının yanında açıklanabilir olması.
- Program hedeflenen her çocuğu ve gelişim süreçleri açısından kapsamlılık.
- Oyunların öğrenmeye yönelik araçsallaştırılması.

■ Öğretmenlerin eğitim programlarının felsefesini ve içeriğini kavramış olmalıdırlar.

■ Çocukların bireysel yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının ortaya çıkarılmasına zemin hazırlamalı ve geliştirme imkanları sunmalıdır.

■ Uygulaması esnasında sık bir şekilde gezi-gözlem, oyun, drama, deney, soru-cevap vb. metotlara başvurulmalıdır (Darıca, 2004; s. 20).

Okul öncesi eğitim programı oluşturulurken toplumun belirgin özellikleri ve kültürel değerler göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Amaç ve hedefler belirlenirken evrensel değerlerin yanı sıra kültürel öğelerin de baz alınması gereklidir. Eğitim programları, toplumdan topluma kültürden kültüre farklılık gösterir. Toplum ve kültür değiştikçe programların amaçları ve hedeflerinde, kazandırılmak istersen davranış ve yaşantılarda farklılıklar olabilir. Bu nedenle eğitim programları hazırlanırken kültürel değerler göz önünde bulundurulmalıdır. Fakat belirlenen amaçlar ve hedefler farklılık gösterse de her programın amaçları ve hedefleri olmalıdır. Amaçsız ve hedefsiz bir eğitim programı okyanusta rotası olmayan bir gemiye benzer. Okul öncesi eğitim programı donanımlı, tüm gelişim alanlarında ilerleme göstermiş, yeteneklerini ve potansiyelini en üst seviyede tanımış ve geliştirmiş, mutlu bireyler yetiştirmek için nitelikli olmalıdır. Fakat program ne kadar nitelikli olursa olsun programı uygulayacak kişi öğretmendir ve asıl önemli olan nokta öğretmenin programı amaçları, hedefleri, kazanım ve göstergeleriyle bir bütün olarak anlayıp özümseyerek çocuklara uygulayabilecek konumda olmasıdır. Bu nedenle okul öncesi eğitim programının doğru ve istendiği gibi uygulanabilmesi için programın öğretmenlere ayrıntılı ve açıklamalı olarak aktarılması gerekmektedir. Ancak bu sayede programdaki belirlenen hedeflere ulaşılması mümkün olabilir.

Bireyin kişilik gelişiminde büyük rol oynayan okul öncesi eğitim, çocuğu ileriki hayatına hazırlayarak nasıl bir birey olacağı hususunda bireyi şekillendirir. Okul öncesi dönemde çocuk öğrenmeye ve keşfetmeye fazlasıyla müsait olduğu için bu dönemde verilen

eğitim, bireyin kişilik gelişiminde olumlu veya olumsuz yönde ilerleme olarak fazlaca söz sahibi olabilmektedir. Bu sebeple okul öncesi eğitim, çocuğa evrensel ve insani değerleri öğretmek için en uygun dönemdir denilebilir. Çocuğa okul öncesi eğitim programı kapsamında verilecek olan değerler eğitimi ile çocuk; hoşgörü, empati kurabilme, birbirlerinin düşüncelerine saygılı olabilme, alçakgönüllülük, vatan ve millet sevgisi, doğayı koruma bilinci, hayvan sevgisi, doğruluk, dürüstlük, paylaşımcı, üretken, gelişime ve yeniliklere açık, sevgi ve saygı duymayı bilen bir birey sevgi ve saygı duymayı bilen bir birey olarak yetişebilecektir. Değerler eğitimi, çocuğun ileride nasıl bir birey olacağı ile yakından ilgilidir. Okul öncesi eğitim programında ‘değerler eğitimi’ sadece tek bir konu olarak değil, içeriğin genelinde ve konuların bütününe yayılan bir sistem olarak verilmelidir.

Okul öncesi eğitim, sadece okulla sınırlı kalan değil, okul ve aile arasında paylaşılmış bir sorumluluk ve süreçtir. Bu süreçte çocuğun okuldaki eğitiminin niteliği kadar, bu nitelikli eğitim sürecinin ailede de devam etmesi fazlasıyla önemlidir. ‘Aile katılımı’ sayesinde aile çocuğun okuldaki eğitim yaşantısıyla ilgili bilgi sahibi olacak, neler yapması ve nasıl davranması gerektiğiyle ilgili bilinçlenecektir. Okul ve ev arasında devamlılık olacak, çift yönlü bilgi akışı sayesinde doğru ve bilinçli bir okul-aile iletişimi kurulabilecektir.

Program geliştirme; ‘hedefler’, ‘içerik’, ‘öğrenme-öğretme süreci’ ve ‘değerlendirme’ olarak dört unsurdan oluşmaktadır. Okul öncesi eğitim programı nasıl olmalıdır sorusunun maddelerini sıralarsak;

- Çocuk merkezli
- Öğretmenin ‘bilgiyi hazır olarak sunan kişi’ değil, ‘çocuğun bilgiyi edinmesi ve öğrenmeyi öğrenmesinde ona rehber olan kişi’ konumunda olduğu,
- Çocukların gelişim alanlarının (bilişsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim, motor gelişim, dil gelişimi, özbakım becerileri) tümüne hitap edebilen

■ Çocukların öğrenme stillerine, gelişimlerine ve bireysel farklılıklarına göre öğretim yöntem ve tekniklerinde öğretmenin değiştirmeler ve düzenlemeler yapabilmesine olanak veren

- Konuların ‘amaç’ değil ‘araç’ olduğu
- Belirlenen hedef davranışların (Kazanım Göstergeler) olduğu
- Sonucun değil, sürecin önemli olduğu
- Çocukların en etkili öğrenme yöntemi olan oyunu temel alan
- Etkili bir değerler eğitimi sayesinde çocuğun kişilik gelişimi üzerinde olumlu rol

oynayan

- Program hazırlığı sürecinde toplumsal ve kültürel değerleri dikkate alan
- Çocukların tümüne eşit fırsatlar sunarak çocukları ilkokula hazırbulunuşlukta

eşit konuma getiren ve onları ilkokula hazırlayabilen

- Yaratıcılığı tek bir konu/tema olarak almayıp yaratıcılığı programın tümünde

işleyen

- Günlük yaşam deneyimlerine yer veren
- Çocukların yaparak yaşayarak öğrenmelerine olanak sağlayan
- Aile katılımına verdiği önem neticesinde okul-aile işbirliğini güçlendiren ve bu

sayede çocukların okulda aldıkları eğitimin ailede de bilinçli bir şekilde devam edip eğitimin kalıcı olmasını sağlayan

■ ‘Değerlendirme’ sürecine önem veren; hem programın hem çocuğun hem de öğretmenin kendi kendini değerlendirmesini sağlayarak bu sonuçlar sayesinde programın geliştirilip eksiklerinin ve yanlışlarının gözden geçirilmesine ve programın iyileştirilmesine olanak veren bir eğitim programı olmalıdır.

Türkiye’de günümüze kadar dört tane okul öncesi eğitim programı yürürlüğe sokulmuştur. Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

1994 Okul Öncesi Eğitim Programı

Türkiye’de okul öncesi eğitime dair 1980’li yıllara kadar müfredatlar, ilkeler amaçlar belirlenmiştir yalnız plan ve programlarını ana okulu öğretmenleri kendileri yapmışlardır. İlk programın çerçevesi 1989 yılında onaylanmış ve 1994 yılına kadar geçen geliştirme sürecinin ardından yürütülmesine başlanmıştır (Pökün, 2003). 2293 sayılı Tebliğler Dergisi’nin 21.08.1989 tarihli sayısında 1989 Okul Öncesi Eğitim Programı yayınlanmış ve aynı yılda “Okul Öncesi Eğitim Programı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı” sunulmuştur. Yıllık, günlük ve 19 ünite planından oluşan programın yer aldığı bu çalışma, 1994 yılına dek başvuru kaynağı olarak kullanılmıştır (Tebliğler dergisi, 1989: 1-10). Bu program kognitif gelişime katkılar sunmaktaydı ancak diğer alanlarda yeterli gelmemiştir. Bunun üzerine programın geliştirilmesi ve eksiklerinin düzeltilmesi arayışı içinde yeni bir çalışmaya gidilmiş ve Türkiye’nin ilk resmi ve milli okul öncesi eğitim programı 1994 yılında yürürlüğe girmiştir (Aktaran: Akkaya, 2009: 46). Bu program, 36-60 aylık çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemek, hızlandırmak ve potansiyellerini ortaya çıkarmak; 61-72 aylık çocukların eğitimine, öğrenme yaşantılarına temel oluşturmak ve öğrenmeyi öğretmek amacıyla öğretmenin rehber konumunda bulunduğu bir niteliktedir. 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda 36-60 aylık çocuklar için oluşturulmuş bir ‘Anaokulu Programı’ ve 60-72 aylık çocuklar için oluşturulmuş ‘Anasınıfı Programı’ vardır. Yalnız 0-36 aylık çocuklar için oluşturulan bir ‘Kreş Programı’ da mevcuttur. 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki temel amaç; çocukların programdaki konuları değil, belirtilen hedef davranışları kazanmalarınıdır. Bu programda “amaçlar” kavramının “hedef” olarak değiştirildiği görülmektedir. Aynı zamanda, ilk olarak 0 – 36 aylık, 37 – 60 aylık ve 60 – 72 aylık çocuklara yönelik üç ayrı yaş grubu için “hedef” ve “hedef davranışlar” oluşturulmuştur. 1994 MEB okul öncesi eğitim programında hedefler “kendinin farkında olma”, “öz bakım

becerileri”, “estetik ve yaratıcılık gelişimi”, “sosyal gelişim”, “duygusal gelişim”, “psikomotor gelişim”, “bilişsel gelişim” ve “dil gelişimi” ile ilgili olarak farklı bölümlerde yer almıştır. Programın “içerik” unsurunda, hedef ve hedef davranışları kazandırmada araç olarak kullanılabilen konu ve konu analizleri örnekleri verilmiştir. Konu analiz tabloları (belirtke tablosu) verilerek kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Öğretmen yine burada değişiklikler yapabilmektedir. Programda “eğitim ortamı”nın düzenlenmesine yönelik bina özellikleri ve sınıf düzenlenmesine ilişkin dikkat edilmesi gereken noktalar ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Ancak eğitim araç – gereçleri ile ilgili ve köselere hangi materyalin kullanılabilmesine yönelik açıklamalar yapılmıştır. Programın “öğrenme süreci” unsuru incelendiğinde, programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar ve aile katılımı ile ilgili açıklamalar verilmiştir. 1994 MEB programının “değerlendirme” unsuruna yönelik öneriler incelendiğinde günlük planda değerlendirme yapılması ve çocukların gözlem kayıt formunun tutulması gerektiği belirtilmiştir ve örnek formlar sunulmuştur (Alisinanoğlu ve Bay, 2007; MEB, 1994).

Günlük eğitim planlarının hazırlanmasında kolaylıklar sağlanması hedefiyle; belirlenen eğitsel amaca yönelik hangi konuların yardımcı olacağını gösterildiği örnek bir Belirtke Tablosu (Hedef ve Konu İlişkileri Tablosu) hazırlanmıştır. Bu tabloda aynı amaçlara birçok konuyla ulaşılabileceği görüldüğü gibi bu ilişkiler bir sabiteye getirilmemiştir. Öğretmenler, tabloda bulunan amaçlar ile tabloda yer alsa da almasa da çeşitli konular arasında yeni tarz ilişkiler üretebilmektedir. Belirtke Tablosu’na ek olarak değişik gelişim alanlarına dair amaç ve amaçlanan davranışların hangi konuların farklı alt başlıklarıyla ilişkilerini inceleyen bir “Konu Analiz Tablosu” da hazırlanmıştır (Düşek, 2008).

1994 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın özelliklerine bakacak olursak;

- Çocukların tüm gelişim alanlarına yöneliktir ve tüm gelişim alanlarını destekler.
- Davranışçı yaklaşımın ilkeleriyle örtüşmektedir.

- 3-5 yaş aralığı çocuklar için Anaokulu Programı, 5-6 yaş aralığı çocuklar için Anasınıfı Programı oluşturulmuştur.
- ‘Amaçlar’ kavramı ‘Hedefler’ olarak değiştirilmiştir.
- Asıl amaç çocuğun konuyu öğrenmesi değil, konu ve konu analizleri ile çocuğun belirlenen hedef davranışı kazanmasıdır.
- Belirlenen hedeflere hangi konularla ulaşabileceğini gösteren ‘Belirtke Tablosu’ oluşturulmuştur.
- Gelişim alanlarına ait hedef davranışlar ile alt konular arasındaki ilişkiyi gösteren ‘Konu Analizi Tablosu’ vardır.
- Eğitim ortamlarının özellikleri ve nasıl olması gerektiği ile ilgili bir açıklamaya yer verilmemiştir.
- Programın uygulama aşaması ve bu aşamayla ilgili aile katılımı çalışmalarına dair bilgilere yer vermiştir.
- Değerlendirme unsuru ile ilgili, çocukların gelişimlerini izlemek ve kayıt etmek için örnek formlar verilmiştir. Günlük planda değerlendirme yapılması istenmiştir.

1994 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın; yapılan değerlendirmeler ve görüşler sonucunda programın içerik kısmında olmasa da programın uygulama aşamasında sorunlar yaşandığı, programın ayrıntılı ve net biçimde açıklanmadığı ve anlaşılamadığı, bu sebeple uygulama aşamasında yetersizlikler olduğu saptanmıştır. Program belirlenen hedeflere ulaşamadığı için 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın geliştirilmesine karar verilmiştir.

2002 Okul Öncesi Eğitim Programı

1994 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın değerlendirme bölümünden alınan geribildirimler sonucunda ve çeşitli üniversitelerden akademisyenlerin işbirliği ile Okul Öncesi Genel Müdürlüğü’nün izni ve talebi doğrultusunda 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı geliştirilmiş ve 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı hazırlanmıştır. Program geliştirilirken okul

öncesi eğitime ilişkin değişik program yaklaşımları incelenmiş, bu yaklaşımları öğrenme-öğretme ortam ve süreçlerdeki yenilikler benimsenmiştir (Okul öncesi Eğitim Programı, 2002).

2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'na bakıldığında gelişimsel amaçlara odaklanıldığı ve konuların araç olarak ele alındığı bir programla karşılaşılmaktadır. Konu araçlara dönüştürülmesi hususunda getirilen en önemli yenilik ünite planlarının kaldırılması ile günlük ve yıllık planlara öncelik verilmesi olmuştur (Tükel, 2017).

1994 Okul Öncesi Eğitim Programı'na kıyasla 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı en büyük farklardan biri, konuların ve konu analizlerinin tamamen kaldırılmasıdır. Böylelikle konular amaç olmaktan çıkıp, araç duruma gelmiştir denilebilir. Aynı zamanda 1994 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer verilmeyen eğitim ortamları ve eğitim ortamlarının nasıl düzenleneceği, ilgili köşeler ve materyal seçimlerine 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer verilmiş ve bu konularla ilgili bilgiler yer almıştır. Ayrıca bu programda 'değerlendirme' unsuruna diğer programlara göre çok daha fazla önem verildiği görülmektedir. Programda, günlük planda yer alan değerlendirme bölümünün her gün sonunda yapılması vurgulanmıştır. Günlük plandaki değerlendirmeden hareketle, yıllık plandaki 'değerlendirme' unsuruna da büyük önem verilmiştir. Değerlendirmenin üç aşamada yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bunlar çocuğun değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendi kendini değerlendirmesidir.

Gürkan'dan aktaran Düşek (2008), 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın özelliklerini şöyle belirtmektedir:

- 3-6 yaş arası çocuklara yöneliktir.
- Çocuklara iyi davranışlar kazandırılması esastır.
- Konular araçtır.
- Üniter planlar bulunmamaktadır.
- Öğretmene inisiyatifler tanınmaktadır.

- Öğretmelerin plan dahilinde çalışmalarını gerektirmektedir.
- Yaratıcılığın desteklenmesi ön plandadır.
- Çocukların birçok yönden gelişimine odaklanmaktadır.
- Çocukların özgür tecrübeler edinmesine yönelik bir çevrenin kurulmasına önem vermektedir.
- Gündelik hayatın getirdiği tecrübeler ve yakın çevreyle olan ilişkilerin eğitim amaçlı desteklemektedir.
- Oyun metotlarına ve problem çözmeye odaklanmaktadır.

“2002 Okul Öncesi Eğitim Programı”nda yaratıcılık bir konu veya tema olarak ele alınmamış, bütün etkinliklere ve programın geneline yayılması gereken, içeriğin bütününde işlenmesi gereken bir kavram olarak vurgulanmıştır. Yıllık planda değerlendirilecek kavramlar, gezi-gözlem faaliyetleri, kazandırılacak davranışlar, resmi gün ve haftalara dair faaliyetler, ailenin katılımı ve hedefler üzerine açıklamalar yapılmıştır. MEB’nin 2002 programındaki “değerlendirme” faktörü incelendiği zaman faaliyetlerin uygulanma biçimleri ve bunların nasıl bir şekilde değerlendirilmeye alınacağı belirtilmiştir. Değerlendirmelerde bulunurken, öğretmenin kendi görüşü, programın çerçevesi ve çocukların gelişim düzeyleri açısından üç temel unsur üzerinden yapılması ve dikkat çekilecek etmenler açıklanmıştır. Çocuğun değerlendirilmesine yönelik davranış değerlendirme formu, gelişim raporları örnekleri de sunulmuştur (Alisinanoğlu ve Bay, 2007; Aral vd, 2002; MEB, 2002). 2002 programının öğretme ve öğrenme süreçlerine ilişkin kriterleri 1994 programıyla benzerlik göstermektedir yalnız 2002 programında, öğretmenlerin çocukların evlerine bir yarıyıl dönemi içinde en az iki defa ziyaret etmesi öngörülmüştür ve programda da öğrenim süreçleri, eğitim durumu olarak ifade edilmiştir (Tükel, 2017). 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı’na bu maddenin getirilmesinden yola çıkarak aile katılımı çalışmalarına verilen önemin arttığı ve aile katılım çalışmalarlarıyla ilgili ayrıntılı açıklamaya yer verildiğini söyleyebiliriz.

Çocuğun öğrenme yaşantılarıyla ilgili en etkili öğrenme yöntemlerinden problem çözme ve oyuna yer vermiş, çocukların daha kalıcı ve aktif öğrenmeleri için farklı öğretim yöntem ve tekniklerinden faydalanılmasını gerektiği de belirtilmiştir. Çocukların öğrenme yaşantılarında günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılmasının da çocuğun öğrenmesi üzerindeki önemi vurgulanmıştır.

İlköğretim programında yazmada el yazısına, okumada ses yöntemine geçilmesi; 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda da çizgi ve ses çalışmalarına daha ağırlık verilmesine sebep olmuştur. 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda uygulama aşamasında sorunlar yaşanmış ve uygulama aşamasının istenilen şekilde çocuklara yansıtılmadığı görüşülmüştür. Değerlendirme ve alınan uzman görüşleri ile geribildirimler sonucunda 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın geliştirilmesi uygun görülmüştür. Bu kararda ilköğretim programında yapılan değişiklikler de, okul öncesi eğitim programlarının amaçlarından birinin çocukları ilkokula hazırlamak olması sebebiyle, programın geliştirilmesi gerektiği konusunda etkili olmuştur.

2006 Okul Öncesi Eğitim Programı

2005-2006 döneminde ilköğretim programlarında değişikliklere gidilmiş ve bir takım uygulanmaya başlanmıştır. Bununla birlikte Avrupa Birliği ve uluslararası standartları yakalamanın gerekliliği doğunca, 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda düzenlemelere gidilerek 2006 programı hazırlanmıştır (Alisinanoğlu ve Bay, 2007).

2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda kazanılması beklenen davranış ve amaç yerine 'amaç ve kazanımlar' ifadesine değiştirilmiştir. Amaç ve kazanımlar, sosyal-duygusal, psikomotor, dil ve kognitif alanlara ve kendine yeterlik becerileri olarak beş temel alanda tekrardan ele alınmıştır. Bununla birlikte çocukların ilköğretime hazır düzeylerini artırmaya yönelik yeni amaç ve kazanımlar dahil edilmiştir. Konuların amaç olarak değil araç şeklinde kullanılması tekrarlanmıştır. Programda, eğitim faaliyetlerinin uygulanışı, çocukların öğrenim

seviyeleri, öğretmenlerin tavır ve yükümlülükleri; ayrıca okul öncesi eğitimin kalitesi, davranış yönetimi, yaratıcılık ve çocuklar, okul öncesi eğitimde sorumluluk, oryantasyon eğitimi, çevresel ve sosyal duyarlılıklar ve meslek etiği ve öğretmen yeterlilikleri, konularında öğretmenlere izahatlarda bulunulmuştur. (Alisinanoğlu ve Bay, 2007).

Önceki programlarda yer alan hedef ve hedef davranışlar ‘Amaç ve Kazanımlar’ olarak değiştirilmiş ve konular amaç olmaktan iyice uzaklaşarak çocuğun programın hedeflediği davranışlara ulaşması planlanan 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda; çocuğun kazanması istenen durumlar ve desteklenmesi planlanan gelişim özellikleri 36-48 aylık, 49-60 aylık ve 61-72 aylık olarak ayrı ayrı yaş gruplarına ayrılarak verilmiştir.

1994 ve 2002 yıllarındaki okul öncesi eğitim programları davranışçı anlayışı temel olarak oluşturulmuş iken, 2006 yılı okul öncesi eğitim programı ise yapılandırmacı ve çoklu zeka anlayışı rehberliğinde hazırlanmıştır. (Gelişli ve Yazıcı, 2012). 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda önceki programların tersine, içerik ve öğrenme-öğretme süreçleri yapılandırmacı yaklaşımla örtüşmektedir.

Programda aile katılımı çalışmaları, aile ile yapılması planlanan etkinlikler, ebeveynlerin öğrenme-öğretme süreçlerine ne kadar ve nasıl katılacağı ve aileyle iletişimin nasıl kurulması gerektiği konularında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiş ve aile katılımı konusuna oldukça fazla özen gösterilmiştir. Bu da bize göstermektedir ki 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın en önemli bileşenlerinden biri aile katılımı kavramıdır.

2006 Okul Öncesi Eğitim Programı, önceki programlardan farklı olarak; ‘değerlendirme’ bölümündeki üç aşamadan biri olan ‘öğretmenin kendi kendini değerlendirmesi’ maddesi ile ilgili “Öğretmen Özdeğerlendirme Formu” vermiştir. Değerlendirmenin programı geliştirmenin ve iyileştirmenin en önemli yolu olduğu göz önünde bulundurulursa 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda programın geliştirilmesine verilen önem daha da vurgulanmıştır diyebiliriz.

Programın özelliklerini ana maddeler halinde sıralarsak;

- 36-72 aylık çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemesi amaçlanmaktadır.
- Çocukların gelişim özelliklerini açıklarken 36-48 aylık, 49-50 aylık, 51-72 aylık olarak ayrı ayrı gruplara ayırarak belirtmiştir.
- Önceki programlarda yer alan hedef ve hedef davranışları, “Amaç ve Kazanımlar” olarak değiştirilip düzenlenmiştir.
- Önceki programlar davranışçı yaklaşım temel alınarak oluşturulmuşken 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak oluşturulmuştur.
- Çoklu Zeka Kuramı’nın yansımaları programda görülmektedir.
- Problem çözme, oyun vb çocuğu aktif kılan yöntem ve teknikler temel alınmıştır.
- Program kitabının yanında ek olarak; uygulamada yaşanabilecek sorunların önüne geçebilmek amacıyla “Öğretmen Kılavuz Kitabı” yayımlanmıştır. İçerisinde günlük ve yıllık plan örnekleri bulunmaktadır.
- İlk defa “Öğretmen Özdeğerlendirme Formu” verilmiştir.
- Anekdot kayıtları, gelişim gözlem formu, standart testler ve portfolyolar ‘değerlendirme’ kısmına eklenmiştir.
- 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı özellikle ‘değerlendirme’ kısmına fazlaca önem vermiştir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı

Günümüzde kullandığımız eğitim programımız 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’dır. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı 2011 yılında yeniden gözden geçirilmeye başlanmış ve gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır.

2006 Okul Öncesi Eğitim Programının, yeni dönemin getirdiklerini karşılayabilir yeterlikte olması için güncellenmesi ve teknolojiyle birlikte ortaya çıkan pedagojik gelişmelere

adaptasyonun hızlıca oturtulması için yeniden ele alınması gereği çıkmıştır. Gelişmiş ülkelerin okul öncesi programları üzerine araştırma yapmak ve rapor sunması için oluşturulan komisyon, Güney Kore, İngiltere, Almanya gibi ülkelerde inceleme ve gözlemlerde bulunmuşlardır. Bu çalışmalar için 10 şehirden okul öncesi öğretmenleri ve 18 üniversitenin öğretim üyeleriyle üç ayrı komisyon kurulmuştur. Bu komisyon hazırlıklarını 30 Ocak - 1 Haziran 2012 tarihleri arasında Ankara'da yürütmüşlerdir. Çalışmanın koordinatörlüğü Prof. Dr. Gelengül Haktanır tarafından yapılmıştır. Bu çalışmalara UNICEF'e bağlı eğitimci ve araştırmacılar da katılmış ve taslak program, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na ulaştırılmıştır. (Vikipedia, 2016).

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün 08.06.2012 tarihli ve 9167 sayılı yazısı üzerine kurulda görüşülen Okul Öncesi Eğitim Programı'nın 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında ilgili genel müdürlükçe belirlenecek il ve eğitim kurumlarında pilot uygulamasının yapılması ve uygulama sonuçları doğrultusunda gerekli düzenlemelerin yapılarak kurula sunulması kararlaştırılmıştır (Işık, 2015). 2012-2013 eğitim öğretim yılında 10 pilot ilde uygulanmaya başlanmıştır. Bu iller Ankara, Erzurum, Van, Ağrı, Şanlıurfa, Mersin, Diyarbakır, Hatay, İzmir, Adanadır (Vikipedia, 2016).

Pilot iller ve eğitim kurumlarında yapılan değerlendirmelerin sonucunda 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün 25/07/2013 tarihli yazısı ile kurulda görüşülerek kurulun 10/08/2006 tarihli ve 336 sayılı kararı ile 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren yurt genelinde uygulamaya konularak yeni okul öncesi eğitim programı olarak kabul edilmiştir.

Her ne kadar 2012 yılında pilot illerde uygulamaya konulduysa da 09.09.2013 tarihli yazı ile tüm ülkede uygulamaya konulduğu için araştırmamızda "2013 Okul Öncesi Eğitim Programı" olarak bahsedilmiştir (Tükel, 2017).

'Amaç ve kazanımlar', 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda değiştirilerek 'kazanım ve göstergeler' olmuştur. Amaçlar, öğretmenin çocuğa kazandırmak istedikleridir. Öğretmeni

ve yıl içinde işlenecek içeriği merkeze alır. Kazanımlar; çocuklar tarafından ulaşılabilecek sonuçlardır. Çocuğun ulaşması gereken hedeflerdir, çocuğu merkeze alır. Bu sebeple ‘amaçlar’ değiştirilerek ‘kazanımlar’ yapılmıştır. Göstergeler ise kazanımlardan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Kazanımların çocuk üzerindeki gözlenebilir halidir. Öğretmenler, belli bir kazanımla ilgili etkinlik yazarken kazanımlar onlara yol göstericidir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı gelişimsel, sarmal ve eklektik bir programdır. Çocukların tüm gelişim alanlarında ilerlemelerini sağlamayı ve onları gelişim alanlarında potansiyellerinin en üst düzeyine taşımayı hedefler. Bu özellikleri bakımından gelişimsel ve bütüncüdür. Gerektiği durumlarda konulara tekrardan dönülebileceği ve aynı konular farklı etkinlikler tekrar işlenebileceği için program sarmaldır. Program oluşturulurken tek bir yaklaşıma bağlı kalınmamış ve programda çocukların gelişimsel özelliklerine, ilgi ve isteklerine, ihtiyaçlarına, hedeflenen kazanıma ve konuya göre öğretmenin değişiklik ve düzenlemeler yapabilmesi sağlanmıştır. Bu bakımdan program eklektiktir. Program incelendiğinde Waldorf, Montessori, High Scope ve Reggio Emilia gibi birçok yaklaşımla örtüşen özellikleri görülmektedir.

2013 programı, bilimsel çalışmalar ışığında üç farklı yaş grubuna göre ele alınmıştır. Bu gruplar 3-4, 4-5 ve 5-6 yıldır. Gelişimsel olan bu program tümel bir anlayış ile çocuğun motor alan gelişimlerin, kognitif, dilsel gelişim alanları, sosyal ve duygusal yönlerin, en yüksek seviyeye varması ve çocukların kendine yeterli becerileri kazanmaları amacıyla oluşturulmuştur. Bu eğitim programında ayrıca 0-3 yaş grubu çocukları için bilişsel, dilsel ve sosyal ve duygusal alanlarla birlikte motorik gelişimi, ince ve kaba motor şeklinde iki başlık altında aktarılmıştır. Bu son düzenlenen program çocukların tüm alanlarında gelişimlerini sağlamayı amaçlamakta ve ileride oluşabilecek olumsuzlukları da önlemeye çalışmaktadır (İnan ve Ercan, 2012: 162-163).

Program, çocuklar için belirlenen kazanım ve göstergelerle ilgili hedeflere ulaşma aşamasında uygulamalar sırasında çocukların gelişim alanlarında yaşanabilecek olumsuzlukları erkenden önlem almayı ve çocukların tüm gelişim alanlarındaki potansiyel gelişimi en üst seviyeye çıkarmayı hedeflediği için önleyici ve destekleyici boyutu olan çok yönlü bir programdır.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın temel özelliklerine bakacak olursak;

- Merkezinde çocuk olması,
- Esnek yapıda olması
- Sarmal bir yapıya sahip olması
- Seçmeci
- Sürekli denge halinde
- Temelleri oyunlara dayalı
- Öğrenmenin keşif yoluyla yapılması odaklı
- Yaratıcılık temeli
- Rutin hayatın tecrübelerinin ve varolan seçeneklerin eğitim odaklı uygulanmasını

sağlayıcı

- Konu ve temaların amaç yerine araç olarak görülmesi
- Önemli öğrenme merkezlerine sahip
- Hem evrensel hem de kültürel değerlerin öneme sahip olduğu
- Aile katılımı ve aile tarafından verilen eğitimin önemli olması
- Çok yönlü bir değerlendirme sürecine sahip
- İhtiyaca tabii çocuklar için özel düzenlemelere sahip
- Rehberlik hizmetlerinin ön planda olması (MEB, 2013).

Program temel özellikleri bakımından önceki programlarla benzerlik göstermektedir.

Önceki programlardan farklı yanları şunlardır; 'ilgi köşeleri', 'öğrenme merkezleri' olarak

değiştirilmiştir. ‘Amaç ve Kazanımlar’ kısmı ‘Kazanım ve Göstergeler’ olarak ifade edilmiştir. İçeriğe baktığımızda; yıllık plan kavramı kalkmış, aylık planlar şeklinde düzenlenmiştir. Günlük planlar da ‘günlük eğitim akışı’ halini almıştır. Programın yanında ek olarak aile katılımı ve ebeveynlerle iletişim ile ilgili bütünleştirilmiş aile destek programı OBADER hazırlanmıştır.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, konuların amaç değil araç olması sebebiyle ve önemli olanın çocuğa bilgiyi direkt olarak sunmak yerine çocuğa öğrenmeyi öğretmesi sebebiyle; aynı zamanda öğretmenin bilgi öğreten kişi değil çocuklara bilgiyi bulma hususunda ve yaparak yaşayarak oluşturdukları öğrenme yaşantılarında rehber olması sebebiyle çocuğu aktif kılan bir programdır.

Programın gelişimsel bir program olması ve çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesini amaçlaması sebebiyle programdaki etkinlikler (Türkçe Etkinliği, Matematik Etkinliği, Fen ve Doğa Etkinliği, Drama Etkinliği, Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği, Sanat Etkinliği, Oyun Etkinliği, Müzik Etkinliği, hareket Etkinliği, Alan Gezileri) tüm gelişim alanlarına hitap edecek şekilde düzenlenmiştir. Oyun, çocuğun öğrenme yaşantılarında büyük önem taşır. Çocuğun günlük yaşam rollerini tanınmasına, hayal gücünün gelişmesine, çocuğun kendini rahatça ve özgürce ifade etmesine ve aktif olmasına olanak tanır. Oyun, çocuğun öğrenmeyi öğrenmesinde en etkili yöntemdir denilebilir. Program çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemeye yönelik olduğu ve çocuğun öğrenme yaşantılarında oyunu odak kılması yönüyle dengeli bir programdır ve oyun temellidir.

2013 programında, sınıflarda oluşturulan ilgi köşeleri öğrenim merkezleri olarak tanımlanmıştır. Bu merkezler çocukların özgürce oyun oynamaları ve gündelik eğitim süreci içinde bulunulan faaliyetlerde ele alınan gösterge ve kazanımlarla uyumlu, farklı materyaller içeren, panolar, renkli halılar, çocukların boylarında raf ve dolaplar, döşemeler vb. malzeme ve eşyalarla donatılarak ayrılmış alanlardır (MEB, 2013).

Önceki programlarda 'ilgi köşeleri', 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 'öğrenme merkezleri' olarak adlandırılmıştır. Öğrenme merkezlerinde çocuklar kendilerini, düşüncelerini, duygularını ifade edebilir ve aktif olarak öğrenme yaşantıları sürdürebilirler. Hayal güçlerini devreye sokabilirler. Öğrenme merkezlerinin çeşitleri şu şekildedir: Blok Merkezi, Dramatik Oyun Merkezi, Sanat Merkezi, Kitap Merkezi, Fen Merkezi, Kum ve Su Masası ve Müzik Merkezi'dir. Öğrenme merkezlerinin uygulama aşamasında; çocuklar çalışmak istedikleri merkezleri öğretmenlerine söylerler ve çocukların çalışmak istedikleri öğrenme merkezlerine göre onlara hangi öğrenme merkezinde çalıştıklarına dair somut bir nesne verilir. Çocuklar somut nesneyi aldıklarında çalışmak istedikleri öğrenme merkezine gider ve orada aktif öğrenme yaşantılarını başlatır ve sürdürürler. Çocuklara çalışmak istedikleri öğrenme merkezleri sorularak seçim onların hür iradesine bırakılmakta ve çocuk karar verdiği seçeneğin sonucuna göre öğrenme yaşantısını sürdürmektedir. Seçtiği öğrenme merkezinin doğrultusunda çocuğa verilen simgesel nesne de çocuğun sorumluluk bilincini geliştirmek adına yapılan bir çalışmadır. Çocuk bu sayede dikkatini ve yaratıcılığını bulunduğu öğretim merkezine verecektir ve nitelikli bir öğrenme yaşantısı deneyimleyecektir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, önceki programlardan farklı olarak okul öncesi eğitim programıyla ilgili ailelere bir rehber kitapçık vermektedir. Ailelerin aile eğitimi çalışmalarını ve uygulanışını, kullanılan yöntem ve teknikleri kavramalarına yönelik oluşturduğu ek kılavuz ve kılavuz kitapta aile katılımı çalışmalarına yönelik etkinliklerde ve uygulamalar, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın önceki okul öncesi eğitim programlarına göre aile katılımına verdiği önemin daha belirgin olmasını sağlamaktadır.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nı maddeler halinde özetlediğimizde;

■ 3-6 yaş arasındaki çocukların gelişim özellikleri 3-4 yaş- 4-5 yaş ve 5-6 yaş olarak gruplara ayırarak verilmiştir. 'Kazanım ve Göstergeler' ise tüm yaş gruplarına ortak oluşturulmuştur.

- Gelişimsel ve bütüncül, sarmal, eklektiktir.
- Yapılandırmacı yaklaşım temel alınmıştır.
- Yaratıcılık, ayrı bir konu olarak değil; tüm içeriğe yayılıp işlenmesi gereken bir kavram olarak verilmiştir.

kavram olarak verilmiştir.

- Yıllık plan kaldırılmış, aylık planlar getirilmiştir. Aynı zamanda ‘günlük eğitim akışı’ oluşturulmuştur.

- ‘İlgi köşeleri’ yerine ‘öğrenme merkezleri’ kavramı getirilmiştir.

- Aile katılımının programdaki yeri ve önemi artırılmış, programın yanında aile katılımıyla ilgili OBADER isimli ek kılavuz verilmiştir.

- Değerlendirme bölümüyle ilgili çocuğun değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendi kendini değerlendirmesi olarak üç aşama vardır. Çocukların değerlendirilmesi bölümü geliştirilmiş; gelişim gözlem formu, gelişim raporları, anekdot kayıtları ve portfolyolar oluşturulmuştur.

- Programda, kavramlara ve kazanım-göstergelere aylık eğitim planında yer verme durumuyla ilgili çizelge eklenmiştir.

- Çocukları ilkokula tüm gelişim alanlarında en üst düzeyde ve zengin ve çeşitli öğrenme ortamlarında destekleyerek hazırlamaktadır. Okuma yazma öğretmek, harf yazdırmak veya çizgi çalışmaları yaptırmak kesinlikle programda yer almamaktadır.

Buna göre eğitim programlarının hazırlanması sırasında dikkat edilmesi gereken hususlara ek olarak:

- Çocukların gelişim seviyeleri, ihtiyaçları ve ilgi alanları belirlenmeli; amaçlar ve diğer ayrıntılar buna göre düzenlenmelidir.

- Okulların ve çevrenin koşulları uyarınca mevcut durumlardan en yüksek düzeyde yararlanılmaya çalışılması; negatif koşullara karşı ne tür tedbirlerin alınacağı açıklanmalıdır.

- Çocukların etkinliklere katılımlarının ne biçimde gerçekleşeceği, bireysel, ufak veya büyük gruplarla yapılacak aktivitelere bir dengeyi getirilmesi gerekmektedir.

- Etkinlikler olduğunda tüm gelişim alanlarına hitap etmeli ve kolaydan zora bir şekilde planlanmalıdır.

- Çocukları öğrenmeye motive edecek etkinlikler, ipuçları, ödüller vs. türleri açıklanmalıdır; sıralanabilmektedir (Genç, 1987; s.21).

Programda asıl hedef kazanım ve göstergelerin gerçekleşmesini sağlamaktır. Konular ve temalar amaç değil araçtır. Önemli olan kazanım ve göstergelerin gerçekleşmesidir. Çocuğun, hedeflenen kazanımı öğrenmesidir. 2006 programında da yer alan gösterge ve kazanımlara, öğretmenler için kılavuz niteliğinde açıklamalar eklenmiştir (Tükel, 2017).

MEB Okul Öncesi Eğitimi Program Kitabında özel bakıma ihtiyacı olan, görme ve işitme engeli olan, OSB olan, ortopedik sakatlığı bulunan veya kronik hastalığı olan, DEHB riski olan, zihinsel engelleri bulunan, dil ve konuşma özrü yaşayan ve üstün kabiliyetleri olduğu sanılan, çocukların dilsel, kognitif ve sosyal ve duygusal gelişim alanları ve kendine yeterli konularında nasıl destekleneceği açıklanmıştır (MEB, 2013: 89-111).

Tablo 1

Türkiye’de Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programlarının Temel Özellikleri

	1994 Okul Öncesi Eğitim Programı	2002 Okul Öncesi Eğitim Programı	2006 Okul Öncesi Eğitim Programı	2013 Okul Öncesi Eğitim Programı
Amaç	Çocukların öğrenmesi istenilen “Hedefler” adı verilmiş konular ve davranışlar vardır.	Çocukların öğrenmesi istenilen konular değil, davranışlar vardır.	‘Hedef ve hedef davranışlar’ ibaresi yerine ‘Amaç ve Kazanımlar’ ifadesi yer almıştır.	‘Amaç ve Kazanımlar’ daha çocuk merkezli olması adına ‘Kazanım ve Göstergeler’ halini almıştır.
İçerik	Hedef davranışları kazandırmak amacıyla “Konu Analiz Tabloları” (Belirtke Tablosu) verilmiştir. Üniteler mevcuttur.	Konular ve konu analizleri tamamen kaldırılmıştır. Üniteler kaldırılmıştır. Günlük ve yıllık planlar mevcuttur.	Günlük ve yıllık planlar mevcuttur.	Yıllık plan kaldırılmıştır. Yerine ‘aylık planlar’ oluşturulmuştur. Günlük plan ‘Günlük Eğitim Akışı’ halini almıştır.
Öğrenme-Öğretme Süreci	Programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar, aile katılımı ile ilgili açıklamalar ve çizgi çalışmaları	Oyun, problem çözme ve günlük yaşam deneyimleri bulunmaktadır. Aile katılımında ‘ev ziyaretleri’ ibaresi yer	Önceki programlardan farklı olarak ‘yapılandırmacı’ yaklaşımın etkisi görülmekte ve öğretmenin	Yaratıcılık ayrı bir konu olarak değil tüm etkinlik ve uygulamaları kapsayan bir tema olarak ele alınmıştır. Oyun yöntemi daha

Tablo 1 'in devamı

	vardır.	almaktadır. Çizgi ve ses çalışmaları vardır. 'İlgi Köşeleri' kavramı ortaya atılmıştır.	'öğrenmeyi öğreten' konumu vurgulanmaktadır. Oyun, problem çözme ve aile katılımına önem verilmiştir. Çizgi çalışmaları vardır.	önem kazanmış ve çocuğun farkındalık sahibi olması, yaparak-yaşayarak öğrenmesi ve aile katılımının önemi vurgulanmıştır.
Değerlendirme	Günlük planda her gün sonu değerlendirme yapılır ve çocukların gözlemlenebilmesi için gözlem kayıt formları bulunmaktadır.	Değerlendirme kısmına verilen önem artmış ve çocuğun, programın ve öğretmenin kendi kendini değerlendirme şeklinde üç unsur halini almıştır.	Değerlendirmenin üç unsuru (programın, çocuğun değerlendirilmesi ve öğretmenin kendi kendini değerlendirme) mevcuttur.	Değerlendirme kısmı daha önem kazanmış ve özellikle öğretmenin kendi kendini değerlendirme unsuru için 'Özdeğerlendirme Formu' oluşturulmuştur.

Tablo 2

2006 Ööp İle 2013 Ööp Karşılaştırılması

2006 Okul Öncesi Eğitim Programı	2013 Okul Öncesi Eğitim Programı
Bilişsel, sosyal –duygusal, dil, motor gelişim ve öz bakım becerileri olmak üzere tüm gelişim alanlarını desteklemeyi hedefler. Çocuk merkezlidir.	Bilişsel, sosyal-duygusal, dil, motor gelişim ve öz bakım becerileri olmak üzere tüm gelişim alanlarını desteklemeyi hedefler. Çocuk merkezlidir.
Konular amaç değil, araçtır.	Konular amaç değil, araçtır.
Hedeflenen davranışlar ‘Amaç ve Kazanımlar’ olarak ifade edilmiştir.	‘Amaç ve Kazanımlar’ yerine ‘Kazanım ve Göstergeler’ ifadesi kullanılmıştır.
Yapılandırmacı yaklaşıma göre oluşturulmuştur.	Yapılandırmacı yaklaşıma göre oluşturulmuştur.
Problem çözme, günlük yaşam deneyimleriyle öğrenme ve oyun programda önemli yer tutmaktadır. ‘İlgi Köşeleri’ bulunmaktadır. Çizgi ve ses çalışmaları vardır.	Yaratıcılık tek bir konu olarak değil, tüm etkinlik ve uygulamalarda vurgulanması gereken tema olarak ele alınmıştır. Yapararak-yaşayarak öğrenme, problem çözme, farkındalık sağlama ve oyun temellidir. ‘İlgi Köşeleri’, ‘Öğrenme Merkezleri’ olarak ifade edilmiştir. Çizgi ve ses çalışmaları kaldırılmıştır.
Aile katılımına büyük önem verilmektedir.	Aile katılımına verilen önem daha da artmış olup programın yanında ek olarak aile katılım çalışmaları ve etkinliklerine yönelik ‘OBADER’ kılavuzu yer almaktadır.
Günlük ve yıllık planlar mevcuttur.	Yıllık planlar kaldırılmış olup ‘Aylık Planlar’ haline dönüştürülmüştür. Günlük planlar, ‘Günlük Eğitim Akışı’ olarak ifade edilmektedir.
Değerlendirme kısmı ‘çocuğun değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendi kendini değerlendirmesi’ olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır.	Değerlendirme kısmı ‘çocuğun değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendi kendini değerlendirmesi’ olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır. Ayrıca öğretmenin kendi kendini değerlendirmesine yönelik ‘Özdeğerlendirme Formu’ oluşturulmuştur.

Bölüm II

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'na yönelik veli görüşlerinin incelenmesini amaçladığından betimsel nitelikte bir alan araştırmasıdır. Betimsel modele, 'tarama modeli' denilmektedir. *"Tarama modelleri, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır"* (Karasar,2005). Araştırmada, genel ve alt amaçlara uygun olarak değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada hem nitel hem nicel verilerden yararlanılmıştır. Araştırmada 'karma yöntem' kullanılmıştır. Veriler toplanırken nicel verileri toplamak için '5'li likert tipi 42 maddelik ölçek', nitel veriler için '4 adet açık uçlu sorudan oluşan veli görüşme formu' kullanılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Çanakkale ili sınırları içerisinde bulunan, okul öncesi kurumda öğrencileri olan veliler oluşturmaktadır. Örneklem rastlantısal olarak seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini Çanakkale Merkez'den 4 devlet okulu, 3 özel okul ve Ayvacık ilçesi Korubaşı köyünde bulunan 1 devlet okulundaki anasınıfına devam eden öğrencilerin velileri olmak üzere toplam 91 veli oluşturmaktadır.

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişken	Katılımcıların dağılımı							
	f	%	f	%	f	%	f	%
Cinsiyet	Erkek		Kadın					
	15	(%16,5)	76	(%83,5)				
Medeni durum	Bekar		Evli					
	13	(%14,3)	78	(%85,7)				
Yaşanan yer	İl merkezi		Köy					
	82	(%90,1)	9	(%9,9)				
Yaş	17-25		26-34		35-43			
	9	(%9,9)	35	(%38,5)	47	(%51,6)		
Aylık gelir	2.000 TL		2.000 TL-4.000 TL		4.000 TL-10.000 TL		10.000 TL üstü	
	19	(%20,9)	44	(%48,4)	26	(%28,6)	2	(%2,2)

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak gerekli ön bilgiler kuramsal tarama ile elde edilmiştir. Elde edilen bilgilerden yola çıkılarak okul öncesi kurumuna devam eden öğrencilerin velilerine yönelik iki bölümden oluşan anket geliştirilmiştir. Anket sorularıyla ilgili pilot uygulama yapılmış, gerekli düzenlemeler ve uzman görüşlerinin alınmasının ardından ankete son şekli verilmiştir. Anket 5'li likert tipi ölçek formatındadır. İlk bölümde kişisel bilgilere yönelik, ikinci bölümde okul öncesi eğitim programının amaçları, içeriği ve uygulamasına yönelik sorulara yer verilmiştir. Anketin yanında verilen veli görüşlerine yönelik uygulanmak üzere 4 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu oluşturulmuştur.

Anketin birinci bölümü cinsiyet, eğitim durumu, yaş, medeni durum, gelir durumu, ikamet edilen yer ve öğrencinin devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunun türüne yönelik kişisel bilgiler ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Anketin ikinci bölümü, okul öncesi eğitim programıyla ilgili velilerin bilgi düzeyi, programın temel ilkelerine yönelik görüşler, programın temel aldığı yaklaşımlar, programda yer alan etkinlikler, aile ile okul arasındaki iletişim ve programın öğrencilerin gelişim alanlarına etkisine yönelik sorulardan oluşmaktadır. “Kesinlikle katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Ne katılıyorum ne katılmıyorum” (3), “Katılıyorum” (4), “Kesinlikle katılıyorum” (5) şeklinde 5’li likert tipi ölçektir. Araştırmanın konusuna uygun olan daha önce yapılmış araştırmalar, çalışmalar ve bu çalışmalarda kullanılan ölçekler incelenerek hazırlanan deneme ölçeği 2018-2019 Öğretim yılı II. yarıyılı sonunda 134 öğrenci velisine uygulanmıştır. Uygulama esnasında velilere veri toplama aracına ilişkin açıklamalar yapılmış ve velilerden anlaşılmayan maddeleri belirtmeleri istenmiştir.

Yapılan ön deneme sonrası, SPSS yardımı ile maddelerin hem birbirleriyle hem de madde-toplam puan arasında bulunan korelasyon katsayıları incelenmiştir. Belirlenen ölçeğin sahip olduğu faktör yapısının belirlenmesi amaçlı faktör analizi yapılmıştır. Uygulama ile elde edilmiş sonuç verilerine faktör analizi uygulanarak 0,30 değerinin altında bir faktör yüküne sahip madde olup olmadığına bakılmıştır.

Faktör analizi yaparken, faktör yük değerinin 0.45 veya daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçü demektir. Uygulama ile elde edilmiş verilere faktör analizi yapılmış olup 0.30 değerinin altındaki faktör yüküne sahip olan maddenin olup olmadığı incelenmiş ve bu sayının altında faktör değerine sahip madde olmadığından ölçekten herhangi bir soru maddesi çıkarılmamıştır. Kalaycı (2008)’ya göre; faktör analizi, birbirleriyle ilişkili çok sayıdaki değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getirir ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistik tekniklerinden biridir. Faktör analizinde, aralarında yüksek

düzeyde korelasyon olan değişkenlerin bir araya getirilmesi suretiyle faktör adı verilen genel değişkenler oluşturulmaktadır. Buradaki amaç, değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arası ilişkilerdeki yapıyı ortaya çıkarmak, başka bir deyişle değişkenleri sınıflandırmaktır.

Maddelerin içeriği ve soru dağılımı şu şekilde oluşturulmuştur: Velilerin okul öncesi eğitim programına yönelik bilgi sahibi olmalarını gösteren üç madde (M1, M2, M3), okul öncesi eğitim programının çocuk merkezli olmasına yönelik altı madde (M4, M5, M6, M7, M8, M21), aile katılıma yönelik beş madde (M9, M10, M11, M28, M31), okul öncesi eğitim programının çocukların gelişim alanlarını desteklemesine yönelik on bir madde (M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M26, M27), okul öncesi eğitim programının gelişim düzeylerine uygunluğuna yönelik iki madde (M22, M23), okul öncesi eğitim programında öğretmenin gerektiği durumlarda düzenlemeler yapabilmesine yönelik bir madde (M24), okul öncesi eğitim programının değerlendirme bölümüne yönelik üç madde (M25, M29, M30), okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine yönelik iki madde (M32, M33), okul öncesi eğitim programı içeriğinde yer alan etkinliklere yönelik altı madde (M34, M35, M36, M37, M38, M39) ve velilerin okul öncesi eğitim programına yönelik tutumlarıyla ilgili üç madde (M40, M41, M42) yer almaktadır.

Görüşme formu; okul öncesi eğitim programının içeriği ve özellikleri, aile katılımı, eğitim ortamları ve çocuğun değerlendirilmesine yönelik velilerin yanıtlayacağı 4 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

42 maddeden oluşan veri toplama aracı, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı 2. dönem sonunda okul öncesi öğretmenleri yardımıyla velilere dağıtılmış ve toplanmıştır. Çanakkale ili Merkez ve Ayvacık ilçelerinde 4 devlet okulu, 3 özel okul ve 1 devlet okuluna dağıtılan veri toplama araçlarından 91'i geri dönmüştür. Görüşme formunda ankete cevap veren veliler arasından anlamlı 30 görüş seçilmiş ve analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 sürümü ile yapılmış, analiz ve yorumlanma esnasında aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulmuştur (Büyüköztürk, 2010).

1. 41. Madde olumsuz köklü olduğundan ters kodlamıştır.
2. 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veri görüşleri için betimsel bulguları içeren tablodaki bazı anket maddeleri sunum ve görsel uyum açısından kısaltılarak yazılmıştır.
3. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerine ait betimsel analizler yürütülürken, her bir anket maddesi için aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (Ss) değerleri hesaplanmış ve daha yüksek aritmetik ortalama, daha yüksek katılım düzeyi ya da olumlu görüş olarak yorumlanmıştır.
4. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerinin çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesinde bağımsız değişkenlerdeki alt grup katılımcı sayısı ve normal dağılım varsayımları incelenmiştir. Normal dağılım varsayımı için, bağımlı değişkenin her bir bağımsız değişkeni alt grubundaki dağılımları Shapiro-Wilk testi ile kontrol edilmiştir. Sonuçlarda, normal dağılımın sağlanmadığı görüldüğünden, analizler parametrik olmayan testler (Mann Whitney U, Kruskal Wallis) kullanılarak yapılmıştır.
5. Bağımsız değişkenin iki alt gruba sahip olduğu durumlarda Mann-Whitney U, üç ve daha fazla alt gruba sahip olduğu durumlarda ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Anlamlı sonuç üreten Kruskal Wallis testi bulgularında, alt gruplar için ayrıca Mann-Whitney U testleri yapılarak gruplar arası farklar incelenmiştir.
6. Verilerin analizinde anlamlılık çift yönlü incelenmiş ve anlamlılık düzeyi ($p < ,05$) olarak kabul edilmiştir.

7. Demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar tablolastırılırken görsel uyumu iyileştirmek için aynı alt grup sayısına sahip değişkenlere yönelik bulgular tek bir tabloda sunulmuştur.

8. Demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar incelenirken, yalnızca 1 katılımcının olduğu gruplar alt ya da üst gruba dahil edilerek gruplarda birleştirme yapılmıştır. (44-52 yaş →35 yaş ve üstü; okur-yazar→ilk okul ve altı; ilçe merkezi→kent)

Bölüm III

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamındaki bulgular ve bulgulara ait yorumlar, alt problemlere göre sırasıyla verilmiştir.

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşleri nelerdir?

Çalışmada birinci araştırma sorusu olarak ankete katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinin neler olduğu incelenmiştir. Bu araştırma sorusuna ait analizler yürütülürken, katılımcıların her bir maddeye ve anketin tamamına verdikleri cevaplar için aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (Ss) değerleri hesaplanmıştır. Tablo... madde bazında ve anket genelinde elde edilen betimsel bulguları göstermektedir.

Tablo 1.1'de 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veri görüşleri için betimsel bulgular:

Tablo 4

2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı İle İlgili Veri Görüşleri İçin Betimsel

Bulgular

Madde	N	\bar{X}^*	Ss
1. Çocuğumun eğitim gördüğü program (müfredat) ile ilgili bilgi sahibiyim.	91	3,84	,94
2. Okul öncesi eğitim programının yeni bir anlayışla düzenlendiğini biliyorum.	91	3,80	,88
3. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımının ne olduğu biliyorum.	91	3,59	1,04
4. Çocuğum program dahilinde okulda öğrendiklerini günlük hayatta uygulayabilmektedir.	91	4,02	,81
5. Çocuğum sınıf içi etkinlikleri yapmaktan zevk alıyor.	91	4,10	,92
6. Çocuğun sınıfta daha katılımcı olması anlamına gelen çocuk merkezli eğitimi destekliyorum.	91	4,39	,81
7. Öğrencinin okulda bilgiyi ezberlemektense bilgiyi arayıp bulmayı öğrenmesi fikrini destekliyorum.	91	4,42	,73
8. Öğretmenin bilgi dağıtıcı değil bilgiye ulaşmada rehber olması fikrini olumlu uluyorum.	91	4,39	,72
9. Çocuğuma gelişimi ile ilgili olarak nasıl yardım edebileceğim konusunda sürekli bilgilendiriliyorum.	91	3,97	,90
10. Çocuğumun öğretmeni ile sürekli iletişim içindeyim.	91	4,23	,84
11. Programla ilgili görüş ve düşüncelerimi öğretmen ve idare ile paylaşıyorum.	91	3,91	,95
12. Program sayesinde çocuğumun problem çözme, alıştırma ve yorum yapma becerilerinde gelişmeler oldu.	91	4,04	,85
13. Program sayesinde çocuğumun bilişsel (zihinsel) gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.	91	4,06	,82
14. Program sayesinde çocuğumun sosyal duygusal gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.	91	4,02	,78
15. Program sayesinde çocuğumun dil gelişiminde olumlu yönde ilerleme	91	4,16	,76

oldu.			
16. Program sayesinde çocuğumun motor (büyük kas, küçük kas, makas kullanma, kalem tutma) gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.	91	4,27	,77
17. Program sayesinde çocuğumun özbakım becerilerinde (montunu giyme, ayakkabısını giyme, düğme ilikleme) olumlu yönde ilerleme oldu.	91	4,16	,83
18. Programda yer alan kazanım ve göstergelerin ... çocuğumun gelişimi için faydalı olduğunu düşünüyorum.	91	4,15	,77
19. Programda yer alan kazanım ve göstergelerin ... etkinlikler ve uygulamalar yoluyla verilmesi çocuğumun gelişimi üzerinde olumlu etki oluşturuyor.	91	4,15	,80
20. Programda yer alan sınıftaki öğrenme merkezlerinin ... çocuğumun gelişimine faydalı olduğunu düşünüyorum.	91	4,23	,87
21. Programda yer alan ... etkinliklerin çocuğu aktif kıldığını ve çocuk merkezli yaklaşıma uygun olduğunu düşünüyorum.	91	4,17	,81
22. Programdaki etkinliklerin çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olduğunu düşünüyorum.	91	4,06	,85
23. Etkinlik sürelerinin çocukların gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun olduğunu düşünüyorum.	91	4,07	,88
24. Programın gerektiğinde çocukların bireysel farklılıklarına göre düzenlenebilir olmasını (esnekliğini) olumlu buluyorum.	91	4,19	,85
25. Program dahilindeki ürün dosyalarını (portfolyoları) çocuğun gelişim sürecini görmek açısından olumlu buluyorum.	91	4,21	,82
26. Program dahilindeki etkinliklerin (sınıf içi etkinlikler) çocuğumun öğrenmeye karşı ilgi ve isteğini arttırdığını düşünüyorum.	91	4,18	,80
27. Programda yer alan etkinliklerin çocuğumun yaratıcı düşünme becerisini geliştirdiğini düşünüyorum.	91	4,15	,85
28. Programda yer alan aile katılımı çalışmaları sayesinde çocuğumun öğrenmesini destekleyen ev ortamları hazırlayabiliyorum.	91	4,06	,87
29. Programın değerlendirme kısmında öğretmenin "gelişim gözlem formu" aracılığıyla çocuğu değerlendirmesini olumlu buluyorum.	91	4,15	,85

30. Programın değerlendirme kısmında öğretmenin “günlük eğitim akışı planı” aracılığıyla programı değerlendirmesini olumlu buluyorum.	91	4,06	,82
31. Aile desteği alamayan öğrencilerin başarısının azalacağını düşünüyorum.	91	4,12	,87
32. Değerler eğitimini (saygı, sevgi, hoşgörü, adalet vb.) faydalı buluyorum.	91	4,30	,78
33. Değerler eğitimi uygulamalarında çalışılan materyalleri (eğitici videolar, müzikler, slayt gösterileri, hikâye kitapları vb.) faydalı buluyorum.	91	4,20	,78
34. Sınıf içi Türkçe etkinliğini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.	91	4,26	,78
35. Sınıf içi boyama, yapıştırma etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.	91	4,29	,87
36. Sınıf içi fen ve doğa etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.	91	4,23	,89
37. Açık alan ve gezi etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.	91	4,38	,82
38. Drama çalışmalarının çocuğun eğitimine olumlu yönde katkısı olduğuna inanıyorum.	91	4,29	,86
39. Programda yer alan ‘oyun yoluyla öğrenme’yi destekliyorum.	91	4,29	,86
40. Programın içeriğinde yapılan değişiklikleri takip ediyorum.	91	3,82	,99
41. Programın eksikleri olduğunu düşünüyorum.	91	2,36	1,06
42. Programı beğeniyorum ve çocuğumun eğitimine faydalı olacağına inanıyorum.	91	4,00	,84
Anket Genel	91	4,09	,59

*1,00-1,79: Çok düşük; 1,80-2,59: Düşük; 2,60-3,39: Orta; 3,40-4,19: Yüksek; 4,20-5,00: Çok yüksek

Tablo 1.1’deki bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili genel olarak orta düzeyde olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir (

$\bar{X} = 4,09$). Ölçme aracında yer alan maddeler ayrı ayrı değerlendirildiğinde en yüksek düzeyde katılımın sırasıyla “Öğrencinin okulda bilgiyi ezberlemektense bilgiyi arayıp bulmayı

öğrenmesi fikrini destekliyorum” ($\bar{X} = 4,42$), “Çocuğun sınıfta daha katılımcı olması anlamına gelen çocuk merkezli eğitimi destekliyorum” ($\bar{X} = 4,39$), “Öğretmenin bilgi dağıtıcı değil bilgiye ulaşmada rehber olması fikrini olumlu uluyorum” ($\bar{X} = 4,39$), “Açık alan ve gezi etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum” ($\bar{X} = 4,38$) ve “Değerler eğitimi (saygı, sevgi, hoşgörü, adalet vb.) faydalı buluyorum” ($\bar{X} = 4,30$) maddelerinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre, yukarıda belirtilen maddelerin veliler açısından MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının en olumlu unsurları oldukları ve velilerin bu maddelerdeki yargılara yüksek düzeyde katıldıkları söylenebilir.

Tablo 1.1’deki bulgulardan ayrıca, araştırmaya katılan velilerin, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili ölçme aracındaki maddelerde en düşük düzeyde katılımının sırasıyla, “Programın eksikleri olduğunu düşünüyorum” ($\bar{X} = 2,36$), “Okul öncesi eğitim programının yeni bir anlayışla düzenlendiğini biliyorum” ($\bar{X} = 3,80$) ve “Programın içeriğinde yapılan değişiklikleri takip ediyorum” ($\bar{X} = 3,82$), “Programla ilgili görüş ve düşüncelerimi öğretmen ve idare ile paylaşıyorum” ($\bar{X} = 3,91$), ve “Çocuğuma gelişimi ile ilgili olarak nasıl yardım edebileceğim konusunda sürekli bilgilendiriliyorum” ($\bar{X} = 3,97$) maddelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre, velilerin okul öncesi eğitim programının eksikleri olduğuna katılmadıkları, ayrıca diğer dört maddede geçen yargılara orta düzeyde katıldıkları/olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

Ölçeğin maddelerini velilerin verdikleri cevaplara göre tablo halinde incelediğimizde;

Tablo 5

Velî Görüşlerinin Maddelere Göre Dağılımı

Çok Düşük Düzeyde Olumlu Görüş	Düşük Düzeyde Olumlu Görüş	Orta Düzeyde Olumlu Görüş	Yüksek Düzeyde Olumlu Görüş	Çok Yüksek Düzeyde Olumlu Görüş
–	m41	–	m1, m2, m3, m4, m5, m9, m11, m12, m13, m14, m15, m17, m18, m19, m21, m22, m23, m24, m26, m27, m28, m29, m30, m31, m40, m42	m6, m7, m8, m10, m16, m20, m25, m32, m33, m34, m35, m36, m37, m38, m39

Velilerin 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'yla ilgili araştırmadaki sorulara ilişkin şunlar söylenebilir: Araştırmada, velilerin çok yüksek düzeyde olumlu görüş ($\bar{X} = 4,20-5,00$) bildirdikleri 15 madde vardır. Bunlar şu maddelerdir:

M6: Çocuğun sınıfta daha katılımcı olması anlamına gelen çocuk merkezli eğitimi destekliyorum.

M7: Öğrencinin okulda bilgiyi ezberlemektense bilgiyi arayıp bulmayı öğrenmesi fikrini destekliyorum.

M8: Öğretmenin bilgi dağıtıcı değil bilgiye ulaşmada rehber olması fikrini olumlu buluyorum.

M10: Çocuğumun öğretmeni ile sürekli iletişim içindeyim.

M16: Program sayesinde çocuğumun motor (büyük kas, küçük kas, makas kullanma, kalem tutma) gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.

M20: Programda yer alan sınıftaki öğrenme merkezlerinin ... çocuğumun gelişimine faydalı olduğunu düşünüyorum.

M25: Program dahilindeki ürün dosyalarını (portfolyoları) çocuğun gelişim sürecini görmek açısından olumlu buluyorum.

M32: Değerler eğitimini (saygı, sevgi, hoşgörü, adalet vb.) faydalı buluyorum.

M33: Değerler eğitimi uygulamalarında çalışılan materyalleri (eğitici videolar, müzikler, slayt gösterileri, hikâye kitapları vb.) faydalı buluyorum.

M34: Sınıf içi Türkçe etkinliğini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.

M35: Sınıf içi boyama, yapıştırma etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.

M36: Sınıf içi fen ve doğa etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.

M37: Açık alan ve gezi etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.

M38: Drama çalışmalarının çocuğun eğitimine olumlu yönde katkısı olduğuna inanıyorum.

M39: Programda yer alan 'oyun yoluyla öğrenme'yi destekliyorum.

Buradan hareketle, velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bu maddelere ilişkin çok yüksek düzeyde olumlu görüş bildirmeleri sebebiyle programın en beğendikleri özelliklerinin bu maddeler olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmada, velilerin yüksek düzeyde olumlu görüş bildirdikleri ($\bar{x} = 3,40-4,19$) 26 madde vardır. Bunlar şu maddelerdir:

M1: Çocuğumun eğitim gördüğü program (müfredat) ile ilgili bilgi sahibiyim.

M2: Okul öncesi eğitim programının yeni bir anlayışla düzenlendiğini biliyorum.

M3: Yapılandırmacı eğitim yaklaşımının ne olduğunu biliyorum.

M4: Çocuğum program dâhilinde okulda öğrendiklerini günlük hayatta uygulayabilmektedir.

M5: Çocuğum sınıf içi etkinlikleri yapmaktan zevk alıyor.

M9: Çocuğuma gelişimi ile ilgili olarak nasıl yardım edebileceğim konusunda sürekli bilgilendiriliyorum.

M11: Programla ilgili görüş ve düşüncelerimi öğretmen ve idare ile paylaşıyorum.

M12: Program sayesinde çocuğumun problem çözme, alıştırma ve yorum yapma becerilerinde gelişmeler oldu.

M13: Program sayesinde çocuğumun bilişsel (zihinsel) gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.

M14: Program sayesinde çocuğumun sosyal duygusal gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.

M15: Program sayesinde çocuğumun dil gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.

M17: Program sayesinde çocuğumun özbakım becerilerinde (montunu giyme, ayakkabısını giyme, düğme ilikleme) olumlu yönde ilerleme oldu.

M18: Programda yer alan kazanım ve göstergelerin çocuğumun gelişimi için faydalı olduğunu düşünüyorum.

M19: Programda yer alan kazanım ve göstergelerin etkinlikler ve uygulamalar yoluyla verilmesi çocuğumun gelişimi üzerinde olumlu etki oluşturuyor.

M21: Programda yer alan etkinliklerin çocuğu aktif kıldığını ve çocuk merkezli yaklaşıma uygun olduğunu düşünüyorum.

M22: Programdaki etkinliklerin çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olduğunu düşünüyorum.

M23: Etkinlik sürelerinin çocukların gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun olduğunu düşünüyorum.

M24: Programın gerektiğinde çocukların bireysel farklılıklarına göre düzenlenebilir olmasını (esnekliğini) olumlu buluyorum.

M26: Program dâhilindeki etkinliklerin (sınıf içi etkinlikler) çocuğumun öğrenmeye karşı ilgi ve isteğini arttırdığını düşünüyorum.

M27: Programda yer alan etkinliklerin çocuğumun yaratıcı düşünme becerisini geliştirdiğini düşünüyorum.

M28: Programda yer alan aile katılımı çalışmaları sayesinde çocuğumun öğrenmesini destekleyen ev ortamları hazırlayabiliyorum.

M29: Programın değerlendirme kısmında öğretmenin “gelişim gözlem formu” aracılığıyla çocuğu değerlendirmesini olumlu buluyorum.

M30: Programın değerlendirme kısmında öğretmenin “günlük eğitim akışı planı” aracılığıyla programı değerlendirmesini olumlu buluyorum.

M31: Aile desteği alamayan öğrencilerin başarısının azalacağını düşünüyorum.

M40: Programın içeriğinde yapılan değişiklikleri takip ediyorum.

M42: Programı beğeniyorum ve çocuğumun eğitimine faydalı olacağına inanıyorum.

Buradan hareketle, velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’na yönelik çoğunlukla yüksek düzeyde olumlu görüşleri olduğu sonucuna varılabilir. Araştırmada, velilerin düşük düzeyde olumlu görüş ($\bar{X} = 1,80-2,59$) bildirdikleri 1 madde vardır. Bu madde:

M41: Programın eksikleri olduğunu düşünüyorum.

Buradan hareketle, velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın eksikleri olduğu konusuna katılmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Değişkenlere İlişkin Veri Analizi:

Bu bölümde alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada değişken olarak yedi unsur bulunmaktadır. Bunlar: velinin cinsiyeti, velinin yaşı, velinin medeni durumu, velinin eğitim düzeyi, velinin gelir durumu, velinin ikamet ettiği yer ve çocuğunun devam ettiği okul türüdür.

2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşleri a) cinsiyet, b) medeni durum, c) yaşanan yer, d) çocukların devam ettiği okul türü, e) yaş, f) gelir durumu, g) eğitim durumu ve değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

Çalışmada ikinci araştırma sorusu olarak MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerinin çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bunun için, demografik değişkenlere alt grup sayısına göre parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ya da Kruskal Wallis testleri yürütülmüş ve sonuçları raporlaştırılmıştır.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular:

a) Cinsiyet:

Tablo 6'daki araştırmaya katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde cinsiyete dayalı farklılaşmalar için yapılan Mann-Whitney U testi bulgularını göstermektedir.

Tablo 6'da bulunan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları. Katılımcı görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklara ilişkin Mann-Whitney U testi bulguları:

Tablo 6

Katılımcı Görüşlerinde Cinsiyet Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Mann-

Whitney U Testi Bulguları

Değişken	Alt grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	U	p*
Cinsiyet	Kadın	76	46,48	3532,50	-,391	533,50	,696
	Erkek	15	43,57	653,50			

p<,05

Tablo 7'deki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı görülmektedir (U=533,50; p>,05). Buna göre, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili olarak, kadın ve erkek velilerin görüşleri arasında manidar bir farklılığın bulunmadığı söylenebilir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular:

b) Medeni durum:

Tablo 7'de MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerinde medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılaşmaya yönelik Mann-Whitney U testi bulgularını göstermektedir.

Tablo 7

2013 İlköğretim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Medeni durum

Değişkenine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Alt grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	U	p*
Medeni durum	Bekar	13	50,19	652,50	-,618	452,50	,536
	Evli	78	45,30	3533,50			

p<,05

Tablo 7'deki bulgulara göre, araştırmaya katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerinde medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı görülmektedir (U=452,50; p>,05). Bu bulgu, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili olarak, bekâr ve evli velilerin görüşlerinde manidar bir farklılığın bulunmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular:

c) Yaşanan yer:

Tablo 8 MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili veli görüşlerinde katılımcıların yaşadığı yere anlamlı farklılaşmalara yönelik Mann-Whitney U testi bulgularını içermektedir.

Tablo 8

2013 İlköğretim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Yaşanan Yer

Değişkenine Ait Mann Whitney U Testi Sonuçları

Katılımcı görüşlerinde yaşanan yer değişkenine göre anlamlı farklılıklara ilişkin Mann-Whitney U testi bulguları:

Değişken	Alt grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	U	p*
Yaşanan yer	Kent	82	48,88	4008,00	-3,139	133,00	,002
	Köy	9	19,78	178,00			

p<,05

Tablo 8'deki bulgulara incelendiğinde, anketi cevaplayan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde *yaşanan yer* değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu anlaşılmaktadır ($U=133,00$; $p<,05$). Gruplar arası farklar incelendiğinde, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili olarak, kentte yaşayan velilerin köyde yaşayan velilere göre manidar düzeyde daha olumlu görüşlere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

d) Çocukların devam ettiği okul türü:

Tablo 9'da araştırmaya katılan velilerin program hakkındaki görüşlerinde, çocuklarının devam ettikleri okulun türüne göre anlamlı farklılıkları inceleyen Mann-Whitney U testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 9

Katılımcı Görüşlerinde Okul Türü Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Mann-Whitney U Testi Bulguları

Değişken	Alt grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	U	p*
Okul türü	Devlet okulu	66	39,92	2635,00	-3,567	424,00	,000
	Özel Okul	25	62,04	1551,00			

$p<,05$

Tablo 9'da bulgulara incelendiğinde, anketi cevaplayan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde *okul türü* değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu anlaşılmaktadır ($U=424,00$; $p<,05$). Gruplar arası farklar için dikkate alınan sıra ortalamalarına göre, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili olarak, çocuğu özel okulda eğitim gören velilerin, çocuğu devlet okulunda eğitim gören velilere göre manidar düzeyde daha olumlu görüşlere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

e) Yaş:

Tablo 10'da araştırmaya katılan velilerin program hakkındaki görüşlerinde, katılımcıların yaş gruplarına göre anlamlı farklılaşmaları inceleyen Kruskal Wallis testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 10

Katılımcı Görüşlerinde Yaş Değişkenine Göre Anlamlı Farklılıklara İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Değişken	Grup	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p*	Fark
Yaş	(1) 17-25	9	63,17	2	4,463	,107	-
	(2) 26-34	35	45,77				
	(3) 35 ve üstü	47	42,88				

p<,05

Tablo 10'daki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($\chi^2=4,463$; $p>,05$). Bu bulguya göre, 17-25, 26-34 ve 35 ve üzeri yaş gruplarındaki velilerin, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde manidar bir farklılığın bulunmadığı söylenebilir.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular

f) Gelir durumu:

Tablo 11'de anketi cevaplayan velilerin program hakkındaki görüşlerinde, aylık gelir değişkenine göre anlamlı farklılaşmaları inceleyen Kruskal Wallis testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 11

Katılımcı Görüşlerinde Aylık Gelir Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin

Kruskal Wallis Testi Bulguları

Değişken	Grup	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p*	Fark
Aylık gelir	(1) 2.000 TL	19	35,42	3	4,652	,199	
	(2) 2.000 TL-4.000 TL	44	46,58				
	(3) 4.000 TL-10.000 TL	26	52,33				
	(4) 10.000 TL üzeri	2	51,50				

p<,05

Tablo 11'deki bulgulara göre, araştırmaya katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($\chi^2=4,652$; $p>,05$). Bu bulguya göre, aylık 2000 TL, 2000 TL-4000 TL, 4000 TL-10000 TL ve 10000TL üzeri gelir gruplarındaki velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinde manidar bir farklılaşmanın yaşanmadığı söylenebilir.

Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

g) Eğitim Durumu:

Tablo 12'deki araştırmaya katılan velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı hakkındaki görüşlerinde, velilerin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşmaları inceleyen Kruskal Wallis testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 12

Katılımcı Görüşlerinde Eğitim Durumu Gelir Değişkenine Göre Anlamlı Farklıklara İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Değişken	Grup	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p*	Fark
Aylık gelir	(1) 2.000 TL	19	35,42	3	4,652	,199	
	(2) 2.000 TL-4.000 TL	44	46,58				
	(3) 4.000 TL-10.000 TL	26	52,33				
	(4) 10.000 TL üzeri	2	51,50				

p<,05

Tablo 12’de bulgular incelendiğinde, katılımcı velilerin MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerinin *eğitim durumu* değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2=16,093$; p<,05). Farklılaşmanın hangi alt gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testlerinin sonuçlarına göre, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili olarak, ilk okul ve altı eğitim düzeyine sahip velilerin, lise ve üniversite mezunu velilere göre manidar düzeyde daha az olumlu görüşlere sahip olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, orta okul derecesine sahip velilerin de program hakkında lise, üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip velilere göre daha az olumlu görüşlere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgular toplu olarak değerlendirildiğinde lise, üniversite ve lisansüstü mezuniyet derecesine sahip olan velilerin, orta okul ve ilk okul ve altı düzeyde eğitime sahip velilere göre MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili daha olumlu görüşlerinin olduğu düşünülebilir.

Görüşme Formuna İlişkin Verilerin Analizi

1.) **SORU 1:** Okul öncesi eğitim programında yer alan aile katılımı çalışmaları (yüz yüze görüşmeler, ev ziyaretleri, veli toplantıları) hakkında veli görüşleri.

GÖRÜŞLER	f
--Sık sık yapılamıyor	1
--Aile katılımı yapılmalı	2
--Sık sık yapılmalı	7
--Çocuğun gelişimi açısından önemli	8
--Öğretmen –veli –çocuk iletişimini güçlendirir	3
--Yorum yapılmamış	1
--Çocuk için çok faydalı olduğunu düşünüyorum	1
--Yüz yüze görüşmeler çocuğun durumu ile ilgili daha sağlıklı bilgi verir	7
--Çocuğun ev ortamında da gözlemlenmesini çocuk açısından olumlu buluyorum	2
--Ev ziyaretleri yapılmalı	2
--Velilerin önerileri de sınıf içi etkinliklerde dikkate alınmalı	1
--Veli talep etmedikçe yapılmıyor, yeterli değil	1

Araştırmaya katılan velilerin büyük bir çoğunluğu; ev ziyaretleri, veli toplantıları ve yüz yüze görüşmelerin çok olumlu sonuçlar verdiği yönünde görüş belirtmektedir. Aile katılımı çalışmaları sayesinde çocuk daha yakından izlenebildiği gibi, çocukla ilgili daha sağlıklı bilgilere ulaşılabildiğini, çocuğun eğitimi hakkında daha sağlıklı kararlar alınabileceğini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan velilerimizden ikisi, veli toplantılarının sık yapılmadığını belirtmiş, talep edilirse yapıldığı yönünde görüşlerini bildirmişlerdir.

2.) **SORU 2:** Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan sınıf içi öğrenme merkezlerinin (blok köşesi, kitap köşesi, müzik köşesi, fen köşesi vb.) çocukların gelişimine ne gibi katkılar sağladığıyla ilgili veli görüşleri.

GÖRÜŞLER	f
--Çocukla birlikte yapılırsa olumlu	1
--Olumlu	8
--Çocuğun kendini ifade etmesine fırsat sağlaması bakımından olumlu	3
--Çocuğun bir birleriyle iyi ilişkiler kurmasını sağlayarak sosyalleşmesini sağlar	6
--Çocuğun karar verme becerisi gelişerek, özgüveni artar.	3
--Çocuğun bilişsel, duygusal ve motor gelişimine katkı sağlar.	3
--Çocuk paylaşmayı öğrenir.	2
--Yapılan çalışmalarını evde anlattığı için dil gelişimine katkı sağlar.	1
--Gerekli materyal varsa olumlu.	1
-- Çocuk doğaya çıkarılmalı, deney ve uygulama çalışmalarıyla desteklenmelidir.	2

Araştırmaya katılan velilerin büyük bir çoğunluğu, okul öncesi eğitim programında yer alan "Sınıf İçi Öğrenme Merkezleri"nin çocuğun paylaşmayı öğrenmesi, ilgi alanını keşfetmesi, yaratıcılığını geliştirmesi, bilişsel ve duygusal gelişimini güçlendirmesi ve sosyalleşmesi bakımından olumlu görüş bildirmiştir. Bazı veliler de bu çalışmaların çocukları doğaya çıkararak yapılmasının, deney ve uygulama çalışmaları ile desteklenmesinin daha verimli olacağı görüşündedirler. Ayrıca bir veli de bu çalışmaların çocuğun emeği olması görüşündedir.

3.) **SORU3:** Program uygulamaları ve etkinlikler sonucunda verilen ürün dosyası (portfolyo) ve gelişim dosyasının çocuğunuzun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak konusunda ne kadar yararlı olduğuyla ilgili veli görüşleri.

GÖRÜŞLER

f

--Yeterli değil, doğruları yansıtmıyor.	5
--Sıradan buluyorum, gerçeği yansıtmıyor.	2
--Çocuk hakkında fikir sahibi olma ve periyodik olarak izlenmesi açısından olumlu	8
--Çocuğun gelişimine katkı sağlaması açısından olumlu	8
--Çocuktaki eksikliklerin görülüp giderilmesi açısından olumlu	6
--Çocuğun periyodik olarak izlenmesi açısından olumlu	4
--Programın uygulandığını görebiliyoruz.	1
--Çocuk kendisindeki gelişimi fark ederek özgüveni artar.	2
--Çocuğu etkinliklerle daha iyi tanıyıp, bilinçaltındakileri öğrenme açısından önemli	2
--Sadece çocuğun anlatımı olmalı.	1

Araştırmaya katılan veliler, ürün dosyaları ve portfolyoları çoğunluk olarak olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Program uygulamaları ve etkinlikler sonucunda verilen ürün dosyası, (portfolyo) ve gelişim dosyasının çocuğun gelişiminin izlenmesi ve gelişimine katkı sağlaması, yetenekleri hakkında bilgi sahibi olunması, kendini ifade etmesi, varsa eksikliklerin belirlenip giderilmesi açısından olumlu olduğu velilerin büyük çoğunluğu tarafından belirtilmiştir. Bu çalışmaların çocuğun bilinçaltındakileri öğrenme açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu yüzden bu çalışmaların çocuğun kendi emeği ve anlatımı olmasının önemi

vurgulanmıştır. Velilerden birkaçı bu çalışmaların çocuğu tam olarak yansıtmadığı görüşündedirler.

4.) SORU4: Programın düz anlatım, soru-cevap gibi öğretmen merkezli yöntem ve teknikler yerine, öğrenci merkezli yöntem ve tekniklere (oyun yoluyla öğrenme, yaparak-yaşayarak öğrenme vb.) dayalı olmasının çocuğunuzun öğrenmesini ve gelişimini nasıl etkilediğiyle ilgili veli görüşleri.

GÖRÜŞLER	f
-----	-----
--Zihinde ve görsel hafızada kalıcı olması bakımından olumlu.	16
--İlköğretim sürecini olumlu etkiliyor.	2
--Neden sonuç ilişkisine yönelik öğrenmesi olumlu.	1
--Çocuk kendi yaptığı için özgüveni artıyor.	2
--Çocuk sıkılmıyor bu bakımdan olumlu.	1
--Çocuk tüm duyularını kullanarak öğreniyor.	2
--Merak ederek, sorgulatarak öğrendiği için daha aktif oluyor.	4
--Kesinlikle olumlu.	1
--Oyunla öğrendiği için daha kalıcı oluyor.	6

Araştırmaya katılan velilerin büyük çoğunluğu eğitimin öğrenci merkezli olmasının önemini vurgulamıştır. Veliler çocuğun oyun yoluyla, yaparak yaşayarak, sorgulayarak ve keşfederek bu bağlamda da bilgiyi hazır olarak bulan değil bilgiye ulaşmayı bilen, 'öğrenmeyi öğrenen' çocuklar olacağı doğrultusunda görüş bildirmişlerdir. Bu yolla kazanılan bilgi ve becerilerin daha kalıcı olacağı görüşündedirler. Bunun da çocuğun özgüveninin artmasında

etkili olacağı, aynı zamanda ilköğretime daha hazır hale gelerek ilköğretim sürecinin olumlu geçeceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bölüm IV

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Tartışma

Bu araştırma, Çanakkale ilinde çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili görüşlerini çeşitli istatistiksel yöntemler ve nitel ifadelerden yola çıkarak topladığı verileri analiz ederek incelemiştir.

Araştırmanın bu bölümünde; amaç ve alt amaçlara uygun olarak; velilerin okul öncesi eğitim programı içeriğine ve uygulamalarına yönelik ne kadar bilgi sahibi olduklarını analiz edebilmemize, programın çocuk merkezli olmasına, programdaki aile katılımı unsuruna, programın çocukların gelişim alanlarını desteklemesine, çocukların gelişim düzeylerine uygunluğuna, programın eklektik oluşuna (öğretmenin tek bir öğretim tekniğine bağlı kalmadan birçok yöntem ve tekniği öğretmek istediği konuya göre programda uyarlayabilmesi, programın esnek ve öğretmen tarafından gerektiğinde değiştirilebilir ve geliştirilebilir olması), programın değerlendirme kısmına (çocuğun değerlendirilmesi, programın değerlendirilmesi, öğretmenin kendi kendini değerlendirmesi), değerler eğitimine, programda yer alan etkinlik ve uygulamalara ve velilerin 2013 OÖEP ile ilgili genel tutumlarına yönelik velilerden toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucu varılan bulguların yorumlanmasına ve ilgili literatür boyutunda tartışılmasına yer verilmiştir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili araştırmaya katılan velilerin en yüksek düzeyde olumlu görüş bildirdikleri maddeler “*Öğrencinin okulda bilgiyi ezberlemektense bilgiyi arayıp bulmayı öğrenmesi fikrini destekliyorum*”, “*Çocuğun sınıfta daha katılımcı olması anlamına gelen çocuk merkezli eğitimi destekliyorum*”, “*Öğretmenin bilgi dağıtıcı değil bilgiye ulaşmada rehber olması fikrini olumlu uluyorum*”, “*Açık alan ve gezi etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum*” ve “*Değerler eğitimini (saygı, sevgi, hoşgörü, adalet vb.) faydalı buluyorum*” maddeleri olduğu görülmektedir.

Araştırmada, velilerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki eski programlara göre çocuğun daha aktif olduğu bir yaklaşımın benimsenmesini, öğretmenin 'anlatım yöntemi' ile çocuklara bilgiyi sunuş yoluyla vermesinden önce çocukların bilgiyi kendi yaşantılarıyla yaparak-yaşayarak buluş yöntem ve teknikleriyle öğrenmesini yüksek düzeyde olumlu buldukları gözlemlenmektedir. Velilerin, çocuğa öğretmenin bilgiyi direkt olarak sunması değil; çocuğun bilgiye giden yolu kendi yaşantılarıyla bularak 'çocuğun öğrenmeyi öğrenmesi' fikrini destekledikleri görülmektedir. Velilerin, araştırma sonucunda öğretmeni 'bilgiye ulaşmada rehber' konumunda görmek istedikleri ve çocuk merkezli eğitimi doğru buldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada, velilerin görüşlerinin belirlenen kazanım ve göstergelere büyük oranda ulaşıldığı yönünde olduğu görülmektedir. Veliler, programda yer alan kazanım ve göstergelerin "günlük eğitim akışı planı" içerisinde etkinlikler ve uygulamalar yoluyla verilmesinin çocuklarının gelişimi üzerinde olumlu etki oluşturduğunu düşünmektedir.

Başaran ve Ulubey (2018) yaptıkları araştırmada; çocukların kazanımlara ulaşmada basitten karmaşığa, kolaydan zora bir yol izlenmelerinin belirlenen kazanım ve göstergelere ulaşılmasında kolaylık sağladığını gözlemlemişlerdir. Aynı zamanda kazanılan davranışların belirli aralıklarla tekrarlanması (pekiştirilmesi) öğrenilenlerin kalıcılığını artırmakta ve belirlenen hedeflere ulaşılırken çocuklar üzerinde olumlu rol oynamaktadır. Bunun yanında; kazanım ve göstergelerin çocukların yaş grupları ve gelişim düzeylerine uygun olarak düzenlenmesinin amaca ve programın belirlemiş olduğu hedeflere ulaşılmasında önemli bir konu olduğu saptanmıştır. Bu anlamda; kazanım ve göstergelerin nitelikli bir okul öncesi eğitim programı yoluyla doğru bir şekilde uygulanmasının çocuklar üzerinde olumlu etki yaratacağı konusunda araştırma ile örtüşmektedir.

Başaran ve Ulubey (2018) kazanım ve göstergelerin belirlenen hedeflere ulaşmasındaki en büyük sorunun da dört, beş ve altı yaş grubunun aynı sınıf ortamında eğitim görmeleri

sebebiyle kazanımların yaş gruplarına ayrılmasında sıkıntı yaşanması ve kazanımların hedeflendikleri düzeye ulaşamamasındaki en büyük engeli teşkil ettiğini saptamaktadır.

Doğru (2005) yaptığı çalışmasında; velilerin cinsiyet değişkenine göre görüşlerinde farklılık olup olmadığını incelemiş ve kadın ve erkek velilerin görüşlerinin benzerlik gösterdiği başka bir deyişle kadın ve erkek velilerin görüşlerinin arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını saptamıştır. Yapılan araştırma, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'na yönelik yaptığımız veli görüşlerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucu ile örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmada, veliler çocuklara verilen değerler eğitime (sevgi, saygı, hoşgörü, dürüstlük, hayvan ve doğa sevgisi, adalet, empati vs.) yüksek düzeyde olumlu görüş bildirmiş ve çocuklarının gelişimi için faydalı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın nicel kısmındaki verilerden yola çıkılarak, velilerin en yüksek düzeyde olumlu görüş ($\bar{X} = 4,30$) bildirdikleri konulardan birinin 'değerler eğitimi' olduğu saptanmaktadır.

Ünişen, Kontaş ve Akdağ (2018) yaptıkları araştırmada; değerler eğitiminde yer alan nezaket, saygı ve sevgi duyma, arkadaş canlısı olma, yetişkinlerden gerektiğinde yardım isteme ve birtakım kurallar olduğunun bilincinde olup kurallara uymayı öğrenebilme becerisi konularında herhangi bir sorun yaşanmadığını saptamışlardır. Aynı araştırmada çocukların empati kurabilme, kendisini başkasının yerine koyup düşünebilme, uzlaşmacı tavır sergileme, kendi haklarını bilip koruyabilme, başkalarının haklarına saygılı olabilme ve sorumluluk alma bilinci konularında sorunlar yaşandığı gözlemlenmiştir.

Yeşil ve Aydın (2007) değerler eğitimi ile ilgili yaptıkları araştırmada; programda yer alan değerler eğitiminin istenen niteliğe ulaşması ve hedeflenen şekilde uygulanabilmesi için hedeflenen değerlerin uygulandığı ve yaşatıldığı doğru bir eğitim ortamına, bu değgerlere sahip nitelikli öğretmene ve bu değerleri içselleştirebilmeyi sağlayacak öğretim yöntem ve tekniklerine ihtiyaç olduğunu saptamışlardır. Değerleri çocuğun bizzat yaparak-yaşayarak

çocuk merkezli öğretim yöntem ve teknikleriyle öğrenmesi gerektiği, sonuç değil süreç odaklı bir eğitim planının sağlanması ve hedeflenen değerlerin çocuklarda içselleşebilmesi, davranışların kalıcı olması, çocuklarda bir kişilik unsuru haline gelebilmesi için bu koşulların tamamının oluşması ve eş zamanlı nitelikli bir program dahilinde işlenmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada; nicel ve nitel verilerden yola çıkılarak elde edilen bulgulara göre veliler aile katılımının olması gerektiğiyle ilgili yüksek düzeyde olumlu görüş bildirmişlerdir. Veliler, aile katılımı çalışmaları sayesinde ev ortamını da çocuğun gelişim alanlarını destekleyebilecek şekilde düzenlediklerini belirtmektedirler. Aynı zamanda aile katılımı çalışmalarının (yüz yüze görüşmeler, ev ziyaretleri, ebeveynler ile beraber yapılan etkinlikler, veli toplantıları vb.) daha sıklıkla yapılmasını istediklerini belirterek aile katılımı çalışmalarını faydalı bulmaktadırlar.

Aydın ve Özgan (2010) yaptıkları araştırmada; hem aileye yönelik faaliyetler (ev ziyaretleri, yüz yüze görüşmeler, önemli gün ve haftalarla ilgili etkinlik ve gösteriler, tiyatro, dans gösterisi, okulun açılış ve kapanış törenleri, veli toplantıları vb.) hem de çocukların aileleri ile beraber hem evde hem okulda yapacağı etkinliklerin veliler tarafından olumlu bulunduğu ve bu etkinliklerin sıklaştırılması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda araştırmada ulaşılan sonuç ile örtüşmektedir.

Sonuçlar

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı uygulamalarına yönelik sonuçlar, iki ayrı başlık altında irdelenmiştir. Araştırmanın başlıkları; “2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşleri Ölçeğinden Elde Edilen Genel Sonuçlar” ve “2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Alt Değişkenlerine İlişkin Sonuçları” başlıklarıdır.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşleri Ölçeğinden Elde Edilen Genel Sonuçlar

Velilerin görüşlerini incelemek üzere oluşturulan ölçeğe verilen cevapların genel analizine bakıldığında kullanılan ölçeğin toplam puanları ortalamasının ($\bar{X} = 4,09$) olduğu görülmektedir. Bu değer, 3,40 - 4,19 aralığında olduğundan yüksek düzeyde bir aritmetik ortalama değerini ifade etmektedirler. Bu sonuçtan yola çıkarak; çocukları okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci velileri 2013 okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin olarak yüksek düzeyde olumlu bir görüş sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Aritmetik ortalaması en yüksek ve en düşük olan ölçek maddelerine bakıldığında şu sonuçlar karşımıza çıkmaktadır:

Ölçme aracında yer alan maddeler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ölçeğin 7. maddesi olan “*Öğrencinin okulda bilgiyi ezberlemektense bilgiyi arayıp bulmayı öğrenmesi fikrini destekliyorum*” maddesine veliler, ($\bar{X} = 4,42$) aritmetik ortalama ile görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalama değeri “4.20-5.00” aralığında olduğundan velilerin bu maddeye ‘çok yüksek düzeyde’ olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Bu ortalama, ölçeğin en yüksek değeridir. Velilerin ölçekte en yüksek düzeyde olumlu görüş bildirdikleri madde, 7. madde olmuştur.

Velilerin ölçekte velilerin “4.20-5.00” aralığında değer vererek ‘çok yüksek düzeyde olumlu görüş’ bildirdikleri maddeler sırasıyla şunlardır:

Ölçekteki 6. madde olan “Çocuğun sınıfta daha katılımcı olması anlamına gelen çocuk merkezli eğitimi destekliyorum” ifadesi ($\bar{X}=4,39$) aritmetik ortalama ile, “4.20-5.00” en yüksek ikinci olumlu görüş olma durumundadır. Ölçekteki ‘çok yüksek düzeyde olumlu görüş’ belirten diğer maddeler sırasıyla; 8. Madde ($\bar{X}=4,39$) aritmetik ortalama ile “Öğretmenin bilgi dağıtıcı değil bilgiye ulaşmada rehber olması fikrini olumlu uluyorum”, 37. Madde ($\bar{X}=4,38$) aritmetik ortalama ile “Açık alan ve gezi etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum”, 33. Madde ($\bar{X}=4,30$) aritmetik ortalama ile “Değerler eğitimi (saygı, sevgi, hoşgörü, adalet vb.) faydalı buluyorum” dur.

Ölçeğin 41. maddesi olan “Programın eksikleri olduğunu düşünüyorum” maddesine veliler, ($\bar{X}=2,36$) aritmetik ortalama ile görüş bildirmişlerdir. Aritmetik ortalama değeri ‘‘1.80-2.59’’ aralığında olduğundan velilerin bu maddeye ‘düşük düzeyde’ olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Bu ortalama, ölçeğin en düşük değeridir. Velilerin ölçekte en düşük düzeyde olumlu görüş bildirdikleri madde, 41. madde olmuştur.

Velilerin ölçekte verdiği cevaplardan yola çıkılarak ölçme aracındaki maddelerde en düşük düzeyde katılım bildirdikleri maddeler şunlar olmuştur:

Ölçeğin 2. Maddesi olan “Okul öncesi eğitim programının yeni bir anlayışla düzenlendiğini biliyorum” ifadesi ($\bar{X}=3,80$) aritmetik ortalama ile, 40. Maddesi “Programın içeriğinde yapılan değişiklikleri takip ediyorum” ($\bar{X}=3,82$) aritmetik ortalama ile, 11. Maddesi “Programla ilgili görüş ve düşüncelerimi öğretmen ve idare ile paylaşıyorum” ($\bar{X}=3,91$) aritmetik ortalama ile, 9. Maddesi “Çocuğuma gelişimi ile ilgili olarak nasıl yardım edebileceğim konusunda sürekli bilgilendiriliyorum” ($\bar{X}=3,97$) aritmetik ortalama ile ölçekte velilerin en düşük oranlarda olumlu görüş bildirdikleri maddelerdir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına İlişkin Veli Görüşlerinin Değişkenlere İlişkin Sonuçları

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin '*cinsiyet*' açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin görüşlerin cinsiyete göre kadın velilerin sıra ortalaması 46,48; erkek velilerin sıra ortalaması 43,57 değerlerinde olması sebebiyle ($U=533,50$; $p>,05$), cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bununla beraber kadın velilerin 2013 okul öncesi eğitim programı uygulamalarına erkek velilerden daha olumlu baktığı görülmüştür.

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin '*medeni durum*' açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin görüşlerin medeni duruma göre bekar velilerin sıra ortalaması 50,19; evli velilerin sıra ortalaması 45,30 değerlerinde olması sebebiyle ($U=452,50$; $p>,05$), medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak bekar velilerin evli velilere göre okul öncesi eğitim programına yönelik daha olumlu görüşler sergilediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin '*yaşanan yer*' açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin görüşlerin yaşanan yere göre kentte yaşayan velilerin sıra ortalaması 48,88; köyde yaşayan velilerin sıra ortalaması 19,78 değerlerinde olması sebebiyle ($U=133,00$; $p<,05$), velilerin yaşadıkları yere göre manidar düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kentte yaşayan velilerin köyde yaşayan velilere göre okul öncesi eğitim programına yönelik manidar düzeyde daha olumlu görüşlere sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin '*çocuklarının devam ettiği okul türü*' açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin görüşlerin çocukların devam ettiği okul türü değişkenine göre çocuğu devlet okuluna giden velilerin sıra ortalaması 39,92; çocuğu özel okula giden velilerin sıra ortalaması 62,04

değerlerinde olması sebebiyle ($U=424,00$; $p<,05$), çocuğun devam ettiği okul türüne göre manidar düzeyde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Çocuğu özel okula devam eden veliler, çocuğu devlet okuluna giden velilere göre okul öncesi eğitim programına yönelik daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin ‘yaş’ açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin velilerin görüşlerinin yaş değişkenine göre 17-25 yaş arası velilerin sıra ortalaması 63,17; 26-34 yaş arası velilerin sıra ortalaması 45,77; 35 yaş ve üstü velilerin sıra ortalaması 42,88 değerlerinde olması sebebiyle ($\chi^2=4,463$; $p>,05$) velilerin yaş aralığına göre manidar düzeyde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Ancak araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin ‘gelir durumu’ açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin görüşlerin gelir durumuna göre aylık geliri 2000 TL olan velilerin sıra ortalaması 35,42; aylık geliri 2.000 TL-4.000 TL olan velilerin sıra ortalaması 46,58; aylık geliri 4.000 TL-10.000 TL olan velilerin sıra ortalaması 52,33; aylık geliri 10.000 TL üzeri olan velilerin sıra ortalaması 51,50 değerlerinde olması sebebiyle ($\chi^2=4,652$; $p>,05$) gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak bekar velilerin evli velilere göre okul öncesi eğitim programına yönelik daha olumlu görüşler sergilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak velilerin bildirdikleri görüşleri gelir durumu değişkenine göre kendi içinde sıralarsak; velilerden geliri ‘4.000 TL-10.000 TL’ arası olan velilerin diğer gelir durumu aralıklarındaki velilere oranla okul öncesi eğitim programı hakkında daha yüksek düzeyde olumlu görüşler bildirdiklerini; gelir durumu açısından yapılan incelemede en az olumlu görüş bildiren velilerin de aylık 2.000 TL gelirleri olan veliler olduğu görülmektedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan velilerin ‘eğitim durumu’ açısından durumu incelendiğinde; okul öncesi eğitim programı uygulamalarına ilişkin görüşlerin velilerin eğitim durumuna incelemesine göre eğitim durumu ilkokul ve altı olan velilerin sıra ortalaması 26,63

ortaokul olan velilerin sıra ortalaması 21,56; lise olan velilerin sıra ortalaması 46,20; üniversite olan velilerin sıra ortalaması 53,21; lisansüstü olan velilerin sıra ortalaması 56,00 değerlerinde olması sebebiyle ($\chi^2=16,093$; $p<,05$), velilerin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak okul öncesi eğitim programına ilişkin en olumlu görüşlerin eğitim durumu lisansüstü olan velilerde; en az olumlu görüşlerin eğitim durumu ortaokul olan velilerde görüldüğü tespit edilmiştir.

Öneriler

Okul öncesi eğitim programı uygulamalarına yönelik veli görüşlerinin analizinin yapıldığı araştırma sonuçlarından yola çıkılarak yapılabilecek öneriler maddeler halinde oluşturulmuştur.

a) Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Okul öncesi eğitiminin temel amaçlarından biri, çocukların tüm gelişim alanlarına hitap ederek çocukların potansiyellerini en üst düzeye taşımanın yanında elverişsiz koşullardan gelen çocukların gelişiminin desteklenerek çocuklar arasında fırsat eşitliği yaratmaktır. Bunun için koşulların eşitlenmesi açısından daha fazla fırsat eşitliği yaratacak eğitim ortamları, sınıf düzenleri ve öğrenme merkezleri oluşturulması desteklenebilir.

- Okuldaki eğitimin kalıcı ve hedeflenen düzeyde etkili olabilmesi için eğitimin, aile ortamında desteklenmesi gerekir. Aile ortamında bilinçli ve doğru bir şekilde eğitimin devam ettirilmesi, eğitim programının amaçlarına ulaşabilmesi yolundaki en büyük unsurlardan denilebilir. Okul öncesi eğitim programındaki aile katılımı çalışmalarına ders yılı başından beri ağırlık verilerek velilerle; aile katılımının nasıl yapılacağına dair bilgilendirme toplantıları ve seminer yapılabilir. Ailenin çocuğun eğitimine ne zaman ne oranda katılacağı ve erken çocukluk döneminde çocuğa nasıl eğitim verilmesi gerektiği konuları velilere anlatılabilir. Velilerin yeni program, yaklaşımlar ve modern eğitim anlayışları ile ilgili

sağlıklı bilgi sahibi olmaları için velilere program ve programdaki yenilikler düzenli aralıklarla anlatılıp aile katılımı ile ilgili etkinliklerin planlanmasında aileyle ortak fikirler düşünülebilir ve etkinlikler ailelerle beraber planlanabilir.

■ Programda güncellenen kısımlar, yapılan değişiklikler ve yenilikler ile ilgili velilerle sürekli iletişim halinde olmak velilerin çocuğun eğitimine katılma konusunda daha aktif rol oynamalarını sağlayacağından programla ilgili eğitim seminerleri, veli toplantıları ve aynı zamanda e-okul sistemi üzerinden daha etkin bilgi paylaşımı yapılarak okul-veli-öğretmen iletişimini ve işbirliğinin güçlendirilmesi önerilebilir.

■ Bu araştırmada da görüldüğü gibi anne veliler çocukların okul öncesi eğitim hayatıyla ilgili toplantı, ziyaret, seminer vs. ile baba velilere göre manidar düzeyde daha fazla ilgilenmektedir. Çocuğun eğitimi ile ilgili durumlarda gerek veli toplantılarına gerekse öğrenci ile ilgili karşılaşılan durumlarda öğretmen ve idarecilerin karşılaştıkları kişi çoğunlukla öğrencinin annesi olmaktadır. Ancak çocuğun eğitim hayatında babasının da önemli bir rolü olması nedeniyle eğitim faaliyetlerine ve aile katılımı çalışmalarına erkek velilerin daha fazla dahil edilerek çocuğun eğitim hayatında daha aktif rol alması önerilebilir.

b) Araştırmacılara Yönelik Öneriler

■ Okul öncesi eğitim programının içeriğinde yer alan uygulamaları teker teker ele alıp velilerin görüşlerini analiz eden ve bu uygulamalardaki gereksinimlerin gözlemlenmesine fırsat veren bir araştırma yapılabilir.

■ Velilerin mevcut okul öncesi eğitim programı ile ilgili görüşlerini değil istek, öneri ve taleplerini ele alıp analiz eden bir araştırma yapılabilir.

■ Bu araştırma Çanakkale Merkez ilçesi ve Ayvacık ilçesi ile sınırlı tutulduğundan Türkiye genelinde bir araştırmaya dönüştürülebilir.

Kaynakça

- Aldgate, J., Jones, D., & Rose, W. (2006). *The developing world of the child*. Jessica Kingsley Publishers.
- Aldırmaz, G. (2009). *Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı temelli yeni ilköğretim programına ilişkin veli görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altay, S., İra, N., Ünal Bozcan, E., Yenal, H. (2011). *Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Milli Eğitim Şuralarında okul öncesi eğitimi ve bugünkü durumu*, e-Journal of New World Sciences Academy, Ankara.
- Aral, N. (2011). *Bilişsel gelişim. Çocuk Gelişimi*.(Edit: N. Aral, G. Baran),(99-162). İstanbul.
- Aydın, A. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programına yönelik değerlendirmeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Aydın, M. (2000). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Balcı, A., Gündoğdu,K.,Çelik,N. (2012). *Okul öncesi eğitim programına ilişkin bir ihtiyaç analizi çalışması*, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Aydın.
- Başara Baydilek,N. (2015). *Okul öncesi eğitim programında akıl yürütme becerilerinin yeri ve okul öncesi eğitim sınıflarında akıl yürütme becerilerinin desteklenmesinde örtük programın işlevi*, Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Büyükkaragöz, S. (1993). *Ana-Babalarla, Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Programları Hakkındaki Görüşleri*. 9.YAPA okul öncesi eğitimi ve yaygınlaştırılması semineri

- Can Gül, Ş. (2009). *Okul öncesi eğitimi öğretmen ve öğretmen adaylarının 2006 okul öncesi eğitim programının değerlendirme unsuruna yönelik görüş ve davranışlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Coşar, İ. (2012). *2005 ilköğretim programı uygulamalarına ilişkin veli görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Deretarla Gül, E. (2008). *Meşrutiyetten günümüze okul öncesi eğitim*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dinç, B., Güven, G., İnal, G., İnan, H.Z., Kalburan, N., Özbey, S., Şimşek, Ö. (2012). *Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri*. F.Alisinanoğlu (Ed). Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Düşek, G. (2008). *2006 yılında uygulamaya konulan Okul Öncesi Eğitim Programı hakkında ilköğretim müfettişleri, okul öncesi eğitim veren kurum müdürleri ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi (Ordu ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Düşek, G., Dönmez, B. (2012). *Türkiye’de yayımlanan okul öncesi eğitim programları*, Mesleki Bilimler Dergisi, Giresun.
- Düzgün, Ü. (2014). *Okul öncesi öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programı ve 2012 değişikliklerinin uygulanmasına ilişkin görüşleri (Kayseri ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Ekici, F.Y. (2015). *Okul öncesi eğitimde uygulanan çocuk merkezli yaklaşımların kuramsal temel eğitim ortamı ve öğretmenin rolü açısından karşılaştırılması*, Journal of Akademik Social science, İstanbul.

- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Gögebakan, Ş. (2011). *Çocuğunu okul öncesi eğitim kurumuna gönderen (6 yaş) annelerin okul öncesi eğitime ilişkin görüşlerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi (Malatya ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Göle, M.O., Temel, Z.F. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin nitelikli bir okul öncesi eğitim programında bulunması gereken özelliklere ilişkin görüşlerinin incelenmesi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Mersin.
- Gültekin Akduman, G. (2013). *Okul Öncesi Eğitimin Tanımı Ve Önemi. Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Pegem Yayınları: Ankara.
- Gündoğdu, K. (2007). *Türkiye’de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi*, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:16, Aydın.
- Işık, N.E. (2015). *Öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı 2013 okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri ve programı kullanma durumları*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İş, A. (2017). *Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin 2013 eğitim programındaki kazanımların gerçekleşme düzeyine yönelik algıları*, Fırat Üniversitesi Eğitim Birimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Kabadayı, A., Bozkurt, E. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşım ile ilgili yeterlik düzeylerinin incelenmesi*, Journal of Research in Education and Teaching, Konya.

- Kamış, S. (2007). *Okul öncesi programının eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında öğretmenlerin etkililik düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kaya, N., Erişen, Y., Gürol, N. (2019). *Milli Eğitim Bakanlığı 2013 okul öncesi eğitim programının etnopedagojik açıdan incelenmesi ve uygulamalara yansımaları*, Journal of International Education Science, İstanbul.
- Koç, F. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitim programındaki etkinliklere yönelik özyeterlik inançlarının incelenmesi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Köksal, O., Balaban Dağal, A., Duman, A. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi*, International Journal of Social Science, Konya.
- Kurtuldu, B.S. (2010). *Okul öncesi eğitiminde okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunların öğretmen ve veli görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Metlilo, E. (2017). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı*, Yüksek Lisans Tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oktay, A. (1990). *Türkiye’de okul öncesi eğitim*, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:2, Sayfa:151-160, İstanbul.
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. Epsilon.
- Sildir, E. (2016). *Okul öncesi döneme yönelik hikaye kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan sosyal-duygusal alan gelişimle ilgili kazanımları desteklemeleri yönünden incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Şahan, B. (2011). *Okul öncesi 5-6 yaş grubu öğrencilerin sorumluluk kazanma düzeylerinin öğretmen ve veli görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Tican Başaran, S., Ulubey, Ö. (2018). *2013 okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt:51, Sayı:2, Ankara.
- Tuncer, B. (2015). *Okul öncesi eğitimdeki çağdaş yaklaşımların incelenmesi ve Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi programı ile karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tükel, A. (2017). *2013 okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uzun, M., Köse, A. (2017). *Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri*, Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, Vol. 12, No. 23, 305-338, Bayburt.
- Ünişen, A., Kontaş, H., Akdağ, T. (2018). *2013 okul öncesi programının değerler eğitimi açısından uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Adıyaman.
- Yeşilyurt, Z.C. (2011). *Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentileri karşılama durumları*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Ekler

Ek 1.

Sayın Veli,

“Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşlerinin İncelenmesi” konulu yüksek lisans araştırmam için görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım. Bu anket, şuan günümüzde kullandığımız müfredat olan “2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı” ile ilgili veli görüşlerini öğrenme amaçlı sorulardan oluşmaktadır. Sizlerden istenilen, aşağıda yer alan soruları dikkatle okuyup, size uygun olan seçeneği “X” ile işaretlemenizdir. Anket üzerine isim yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, soruları içtenlikle yanıtlamanıza ve görüşlerinizi gerçekçi bir biçimde yansıtmanıza bağlıdır. Lütfen ankette cevapsız soru bırakmamaya özen gösteriniz.

Araştırmaya göstereceğiniz ilgi ve destek için teşekkür ederim.

Selin YAŞAR

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyetiniz (....)Kadın (....)Erkek

Yaşınız (....)17-25 (....)26-34 (....)35-43 (....)44-52 (....)52+

Medeni Durumunuz (....)Bekar (....)Evli

Eğitim Durumunuz (....)Okur-yazar değil (....)Okur-yazar (....)İlkokul
(....)Ortaokul (....)Lise (....)Üniversite (....)Lisansüstü

Toplam Aylık Geliriniz (....)2.000 t1 (....)2.000-4.000 t1

(....)4.000-10.000 t1 (....)10.000 t1 üstü

Yaşadığınız Yer (....) İl merkezi (....)İlçe (....) Köy

Çocuğun Öğrenim Gördüğü Okul Türü (....)Devlet okulu (....)Özel okul

Ek 2.

	MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Çocuğumun eğitim gördüğü program (müfredat) ile ilgili bilgi sahibiyim.					
	Okul öncesi eğitim programının yeni bir anlayışla düzenlendiğini biliyorum.					
	Yapılandırmacı eğitim yaklaşımının ne olduğu biliyorum.					
	Çocuğum program dahilinde okulda öğrendiklerini günlük hayatta uygulayabilmektedir.					
	Çocuğum sınıf içi etkinlikleri yapmaktan zevk alıyor.					
	Çocuğun sınıfta daha katılımcı olması anlamına gelen çocuk merkezli eğitimi destekliyorum.					
	Öğrencinin okulda bilgiyi ezberlemektense bilgiyi arayıp					

	bulmayı öğrenmesi fikrini destekliyorum.					
	Öğretmenin bilgi dağıtıcı değil bilgiye ulaşmada rehber olması fikrini olumlu buluyorum.					
	Çocuğuma gelişimi ile ilgili olarak nasıl yardım edebileceğim konusunda sürekli bilgilendiriliyorum.					
0.	Çocuğumun öğretmeni ile sürekli iletişim içindeyim.					
1.	Programla ilgili görüş ve düşüncelerimi öğretmen ve idare ile paylaşıyorum.					
2.	Program sayesinde çocuğumun problem çözme, alıştırma ve yorum yapma becerilerinde gelişmeler oldu.					
3.	Program sayesinde çocuğumun bilişsel (zihinsel) gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.					
	Program sayesinde çocuğumun sosyal duygusal gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.					

4.						
5.	Program sayesinde çocuğumun dil gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.					
6.	Program sayesinde çocuğumun motor (büyük kas, küçük kas, makas kullanma, kalem tutma) gelişiminde olumlu yönde ilerleme oldu.					
7.	Program sayesinde çocuğumun özbakım becerilerinde (montunu giyme, ayakkabısını giyme, düğme ilikleme) olumlu yönde ilerleme oldu.					
8.	Programda yer alan kazanım ve göstergelerin(bilişsel,sosyal-duygusal,özbakım,motor gelişim,dil gelişimi) çocuğumun gelişimi için faydalı olduğunu düşünüyorum.					
9.	Programda yer alan kazanım ve göstergelerin "günlük eğitim akışı planı" içerisinde etkinlikler ve uygulamalar yoluyla verilmesi çocuğumun gelişimi üzerinde olumlu etki oluşturuyor.					
0.	Programda yer alan sınıftaki öğrenme merkezlerinin (blok merkezi, kitap merkezi, fen ve doğa merkezi, sanat merkezi, müzik merkezi, dramatik oyun merkezi) çocuğumun gelişimine faydalı olduğunu düşünüyorum.					

1.	Programda yer alan "günlük eğitim akışı planı"nda yer alan etkinliklerin çocuğu aktif kıldığını ve çocuk merkezli yaklaşıma uygun olduğunu düşünüyorum.					
2.	Programdaki etkinliklerin çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olduğunu düşünüyorum.					
3.	Etkinlik sürelerinin çocukların gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun olduğunu düşünüyorum.					
4.	Programın gerektiğinde çocukların bireysel farklılıklarına göre düzenlenebilir olmasını (esnekliğini) olumlu buluyorum.					
5.	Program dahilindeki ürün dosyalarını (portfolyoları) çocuğun gelişim sürecini görmek açısından olumlu buluyorum.					
6.	Program dahilindeki etkinliklerin(sınıf içi etkinlikler) çocuğumun öğrenmeye karşı ilgi ve isteğini artırdığını düşünüyorum.					
7.	Programda yer alan etkinliklerin çocuğumun yaratıcı düşünme becerisini geliştirdiğini düşünüyorum.					

8.	Programda yer alan aile katılımı çalışmaları sayesinde çocuğumun öğrenmesini destekleyen ev ortamları hazırlayabiliyorum.					
9.	Programın değerlendirme kısmında öğretmenin “gelişim gözlem formu” aracılığıyla çocuğu değerlendirmesini olumlu buluyorum.					
0.	Programın değerlendirme kısmında öğretmenin “günlük eğitim akışı planı” aracılığıyla programı değerlendirmesini olumlu buluyorum.					
1.	Aile desteği alamayan öğrencilerin başarısının azalacağını düşünüyorum.					
2.	Değerler eğitimini(saygı,sevgi,hoşgörü,adalet vb.) faydalı buluyorum.					
3.	Değerler eğitimi uygulamalarında çalışılan materyalleri(eğitici videolar,müzikler, slayt gösterileri,hikaye kitapları vb.) faydalı buluyorum.					
4.	Sınıf içi Türkçe etkinliğini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.					

5.	Sınıf içi boyama, yapıştırma etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.					
6.	Sınıf içi fen ve doğa etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.					
7.	Açık alan ve gezi etkinliklerini çocukların gelişimi için faydalı buluyorum.					
8.	Drama çalışmalarının çocuğun eğitimine olumlu yönde katkısı olduğuna inanıyorum.					
9.	Programda yer alan 'oyun yoluyla öğrenme'yi destekliyorum.					
0.	Programın içeriğinde yapılan değişiklikleri takip ediyorum.					
1.	Programın eksikleri olduğunu düşünüyorum.					
2.	Programı beğeniyorum ve çocuğumun eğitimine faydalı olacağına inanıyorum.					

Ek 3.

Sayın Veli,

“Okul Öncesi Eğitim Programı Uygulamalarına Yönelik Veli Görüşlerinin İncelenmesi” konulu yüksek lisans araştırmam için görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım. Bu anket, şuan günümüzde kullandığımız müfredat olan “2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı” ile ilgili veli görüşlerini öğrenme amaçlı sorulardan oluşmaktadır. Sizlerden istenilen, aşağıda yer alan soruları içtenlikle yanıtlamanızdır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, soruları içtenlikle yanıtlamanıza ve görüşlerinizi gerçekçi bir biçimde yansıtmaya bağlıdır.

Araştırmaya göstereceğiniz ilgi ve destek için teşekkür ederim.

Selin YAŞAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Sorular

- 1.) Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan aile katılımı çalışmaları (yüz yüze görüşmeler, ev ziyaretleri, veli toplantıları) hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 2.) Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan sınıf içi öğrenme merkezlerinin (blok köşesi, kitap köşesi, müzik köşesi, fen köşesi vb.) çocukların gelişimine ne gibi katkılar sağlayacağını düşünüyorsunuz?
- 3.) Program uygulamaları ve etkinlikler sonucunda verilen ürün dosyası (portfolyo) ve gelişim dosyasının çocuğunuzun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak konusunda ne kadar yararlı olduğunu düşünüyorsunuz?
- 4.) Programın düz anlatım, soru-cevap gibi öğretmen merkezli yöntem ve teknikler yerine, öğrenci merkezli yöntem ve tekniklere (oyun yoluyla öğrenme, yaparak-yaşayarak öğrenme vb.) dayalı olmasının çocuğunuzun öğrenmesini ve gelişimini olumlu etkilediğini düşünüyor musunuz? Neden? Açıklayınız.